

F 568/a

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

1970
10. ÉVF.
I.
SZÁM

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR
ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
BUDAPEST

A Z
ORVOSI KÖNYVTÁROS

1970

10. évf.

1. szám

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI
KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Budapest

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Felelős szerkesztő:

dr Székely Sándor

Szerkesztő:

Szepesiné dr Benda Mária

Szerkesztőség:

Országos Orvostudományi Könyvtár
és Dokumentációs Központ

Budapest, VIII.

Szentkirályi utca 21.

Telefon: 343-736, 343-788

Jelen számunk munkatársai: SZABÓ Ernő, a "Népművelés" szerkesztő bizottságának tagja, POLLÁK Zsuzsanna, az OOKDK tudományos főmunkatársa, R. HARKÓ Viola, az Orvostörténeti Könyvtár csoportvezetője, NÉMETH-CSÓKA Mihály, a Baranya megyei Kórház főorvosa, WAGNER Imre, a Baranya megyei Kórház orvosi könyvtárának vezetője, KERÉNYI Lászlóné, az Egészségügyi Felvilágosítási Központ orvosi könyvtárosa, SZENDEI Ádám, orvos, nyug.adjunktus.

Felelős kiadó: dr Székely Sándor

Készült:

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR
ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Sokszorosító részlegében

Pld. szám: 210

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Könyvtár

és Dokumentációs Központ

T á j é k o z t a t ó j a

1970

10. évfolyam

1.szám

T A R T A L O M

Oldal

Lenin és a könyvtáriügy	3
A Szovjetunió Központi Orvostudományi Könyvtára .	10
Beszámoló az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ 1969-ben végzett munkájáról	15
SZABÓ Ernő: Kevés szóval!	41
POLLÁK Zsuzsanna: Kivonat - referátum - össze- foglalás? A korszerű szakirodalmi tájékoztatás módszerei, I. Orvosi szakközlemények referálása.	54
O r v o s t ö r t é n e l e m - o r v o s i k ö n y v t á r o s o k n a k	
R. HARKÓ Viola: Az első állandó magyar orvosi kar nagyszombati évei /1770-1777/	64
K ö n y v t á r o s o k í r j á k	
NÉMETH-CSÓKA Mihály - WAGNER Imre: "Multiple choice" - az orvostovábbképzés egyik formája	79

KERÉNYI Lászlóné: A szocialista országok egészségügyi felvilágosítással foglalkozó in- formációs felelőseinek II. tanácskozásáról	90
KERÉNYI Lászlóné: A nem hagyományos do- kumentumok nyilvántartása és feltárása	98
SZENDEI Ádám: Az információk piaca	117
K ö z l e m é n y e k - H i r e k	126

C o n t e n t s

	page
Lenin and the librarianship	3
The Central Medical Library of the USSR	10
Report on the achievements of the National Medical Library and Center of Documentation in 1969.	15
Ernő SZABÓ: Say it briefly.	41
Zsuzsanna POLLÁK: Abstract - report - summary? Methods of modern information. I. Report on medical papers.	54
H i s t o r y o f m e d i c i n e - f o r m e d i c a l l i b r a r i a n s	
Viola HARKÓ-R.: The first permanent Hungarian Medical Faculty at Nagyszombat /1770-1777/.	64
T h e l i b r a r i a n s r e p o r t	
Mihály NÉMETH-CSÓKA - Imre WAGNER: "Multiple choice" - a form of postgraduate medical training.	79
Éva KERÉNYI: The II.Meeting on Information Exchange in Health Education of the Socialist Countries.	90
Éva KERÉNYI: Analytical recording and catalog- ization of non-convetional documents.	98
Ádám SZENDEI: Information marketing.	117
N o t e s a n d n e w s	
Summaries of papers.	126

Ленин и библиотечное дело	3
Государственная центральная научная медицинская библиотека	10
Отчет о работе венгерской Центральной библиотеки и института информации меди- цинских наук в 1969-ом году	15
Эрнэ САВО: Не тратить много слов!	41
Жужанна ПОЛЛАК: Экстракт - реферат - выводы? Методы современной информа- ции. 1. Реферирование медицинских статей	54
И с т о р и я м е д и ц и н ы д л я м е д и ц и н с к и х б и б л и о т е к а р о в	
Виола Р. ХАРКО: Первые годы первого венгер- ского медицинского факультета в г. Надь- сомбат /1770-1777/	64
Б и б л и о т к а р ы с о о б щ а ю т	
Михай НЕМЕТ-ЧОКА - Имре ВАГНЕР: "Мальтип- лойс" - метод для усовершенствования врачей.	79
Ева КЕРЕНЬИ: 2. совещание об информацион- ной деятельности в области гигиенического просвещения социалистических стран . .	90
Ева КЕРЕНЬИ: Регистрация и раскрытие нетради- ционных документов	98
Адам СЕНДЕИ: Рынок информации	117
О о б щ е н и я - И з в е с т и я . .	
Рефераты статей настоящего номера	126

Lenin és a könyvtárügy

Lenin születésének századik évfordulójáról megemlékeznek az egész világon, a könyvtárosok és a könyvtárak világa is megemlékezik róla. "Tegyük a tudást, a tudományt mindennapi életünk alkotórészévé" - mondotta Lenin. N.K.Krupszkája ezt az idézetet választotta közleménye címéül, hozzátéve azt, hogy "ez Lenin intelme". Leninre emlékezve tesszük közzé alább Krupszkája cikkét, amely a "Lenin a könyvtárakról" c. kötetben jelent meg.

"Mindenki tudja, mit mondott Lenin az analfabétizmus felszámolásáról, mindenki ismeri szavait: "írástudatlan országban nem lehet felépíteni a szocializmust". Lenin azt mondta, hogy az ügy csak akkor mozdul el a holtponton, ha a tömegek maguk látnak hozzá. És láttuk, mennyire igaza volt Vlagyimir Iljicsnek. A kulturális hadjárat, amelynek alapja éppen az, hogy a tömegeket vonjuk be az írástudatlanság felszámolásába, példátlan lendületet adott az ügynek. Míg korábban évente mintegy egy millió analfabéta tanult, addig 1929-ben már 5 millió, 1930-ban szintén 5 millió - de 1931-ben már 17 millió embert kellett tanítani. Az Októberi Forradalom 15. évfordulójára az OSzFSzK-nak írni-olvasni tudó országgá kell válnia. A hátralévő hónapokban megfejezett munkát kell végeznünk. Még a legkisebb zugok-

ból is ki kell irtani az írástudatlanságot; ez igen nehéz feladat, de végrehajtása – becsületbeli ügy.

De nézzünk egy másik kérdést. Az írni-olvasni tudás egymagában nem elég, ez csak ut a tudás, a technika elsajátítása felé; nekünk viszont az kell, "hogy a tudás valóban hussá és vérré váljék bennünk, hogy valóban és igazán mindennapi életünk alkotórészévé legyen". /Lenin: "Inkább kevesebbet, de jobban"./

A tudást csak akkor lehet a mindennapi élet alkotórészévé tenni, ha a tömegek, ha minden ember használni fogja a könyvet, amikor a könyv mindenki számára hozzáférhetővé válik, amikor az olvasás teljesen és igazán a mindennapi élet részévé lesz. S ha így áll a helyzet, akkor rendkívüli jelentőségre tesz szert a könyvtárügy. A könyvtárügy szerepéről Lenin már 1913-ban írt "Mit tehetünk a munkások művelődéséért" című cikkében, amelyet a "Rabocsaja Pravdá"-nak küldött be. Ebben a cikkében a "Pravda" munkásolvasóinak figyelmét a könyvtárügy megszervezésére irányította, s rámutatott arra, hogy fel kell használni az amerikai tapasztalatokat. Könyvet a tömegeknek – s a könyvtár: ut e jelszó megvalósításához.

1917 októberében a szovjetek kezébe került a hatalom. A Népbiztosok Tanácsának elnöke – Lenin – fáradhatatlanul munkához látott, hogy a lehető leggyorsabban és legjobban biztosítsák a könyveknek a tömegekhez való eljuttatását, elsősorban a könyvtárügy helyes megszervezése révén.

1918 június 17-én Lenin aláírásával megjelenik a Népbiztosok Tanácsának dekrétuma "A könyvtárak és könyvgyűjtemények védelméről", amely a Közoktatásügyi Népbiztosság Könyvtári Osztályára bizza, hogy határozza meg

"e könyvtárak további rendeltetését, elosztását, a lakosság használatába való átadását, bővítését, valamint új könyvtárak létesítését". Minden intézmény és szervezet, amelynek kötelékébe vagy rendelkezése alá bármilyen könyvtár tartozik, legkésőbb f. év augusztus 15-ig köteles ezt bejelenteni a Közoktatásügyi Népbiztosság Könyvtári Osztályának. E rendelet végre nem hajtása a forradalmi jogrend áthágásának tekintendő és bírósági eljárást von maga után."

1918 november 28-án a Népbiztosok Tanácsa dekrétumot ad ki a könyvtárak, könyvraktárak és általános könyvek lefoglalásának rendjéről.

1919 január 14-én a Népbiztosok Tanácsa felhívja a Közoktatásügyi Népbiztosságot figyelmét arra, hogy nem gondoskodik kielégítően a könyvtárügy megszervezéséről és megbizsa a Népbiztosságot, hogy foganatosítsa a leg-erélyesebb intézkedéseket Oroszország könyvtárügyének centralizálására és a svájci-amerikai rendszer bevezetésére.

1919 január 30-án a Népbiztosok Tanácsa emlékezteti a Közoktatásügyi Népbiztosságot az 1918 július 17-i és 1919 január 14-i dekrétumokra, s azt követeli, hogy havonta tegyen jelentést a könyvtárak és olvasótermek számának valóságos növekedéséről, továbbá a könyveknek a lakosság közti terjesztéséről.

1919 februárjában Lenin utmutatásokat ad a könyvtári osztálynak, hogy miképpen kell megszervezni a szocialista versenyt a könyvtár között.

1919 májusában Lenin az iskolánkívüli népművelésről tartott kongresszuson felszólalásában hangsúlyozza

a könyvtárügy nagy jelentőségét a tömegek kulturális színvonalának emelésében, hangsúlyozza e kérdés politikai oldalát, beszél arról, hogy feltétlenül tervszerűsége; kell bevinni a könyvtárügybe, észszerűsíteni kell a könyvtárügyet.

1920-ban utmutatásokat ad arra vonatkozóan, miként kell összeállítani a könyvtárügy központosításáról szóló dekrétumot, javít a dekrétum tervezetén, amelyet Krupszkája készített.

1921 februárjában nagy munkát végez a könyvtárügy helyzetének tisztázása érdekében, több ízben beszélget a Közoktatásügyi Népbiztosság funkcionáriusaival, Avanyeszov elvtárssal, a Munkás-Paraszt Ellenőrzés funkcionáriusával, magához kéreti Malkin elvtársat a Sajtóközpontból, Mogyesztovot a Moszkvai Népművelési Osztály könyvtári részlegéből, könyvtárüggyel foglalkozó cikkeket olvas, s mindennek eredményeképpen a "Közoktatásügyi Népbiztosság munkájáról" című cikkének felét a könyvtárügynek szenteli. Ebben a cikkben Iljics azt írja, hogy ha megteremtjük az egész országot jól kiszolgáló könyvtári hálózatot, akkor "a nép százszorta erőteljesebben, gyorsabban, sikerebben vonzódik majd az írástudáshoz, a fényhez, a tudáshoz. Akkor majd a népművelés ügye hétmérőföldes léptekkel fog előrehaladni".

Ebben a cikkében Vlagyimir Iljics azt követeli, hogy egy év alatt juttassuk el "mind az 50 ezer könyvtárba és olvasóterembe 2-2 példányban az összes szükséges tankönyvet és a világirodalom, a modern tudomány és a modern technika valamennyi szükséges klasszikusát".

Litkenschhez irt, 1921 május 17-i levelében Iljics ezt írja: "Önnek /és nekünk/ abszolút pontossággal tudnunk kell, kit kell lecsukadni /a Sajtóközpontból is, a könyvtári hálózathoz is, feltétlenül mindkét intézményből/, ha minden egyes szovjet könyv megjelenése után egy hónapon /2 héten? 6 héten?/ belül nincs meg minden egyes könyvtárban."

Az OKP Központi Bizottságának 1921 november 16-i körlevelében szó van arról, hogy a kommunista párttal összeférhetetlen a használati díj bevezetése a könyvtárakban.

Tíz év telt el azóta, hogy Iljics nem tud többé gondoskodni a könyvtárügyről.

Ma sokszorosára nőtt az ország jóléte, gazdasági hatalma, a lakosság kulturáltsága. Nő az olvasók száma, a kiadott könyveket percekben belül elkapkodják. Megváltozott a könyvek iránti kereslet jellege: rendkívül módon megnőtt a politikai, a műszaki könyvek és tankönyvek iránti kereslet. Kisérletek történtek arra nézve, hogy létrehozzák a kerületi könyvtárak egységes hálózatát, de a tapasztalat bebizonyította, hogy ezt a hálózatot csak a széles kibontakozó könyvtárfejlesztési hadjáratokkal lehet kiépíteni. Még nagy munka vár ránk.

Lenin intelmeit a könyvtárügy terén ugyanolyan állhatatosan kell valóra váltanunk, amilyen állhatatossággal az analfabétizmust felszámoltuk."

Eddig Krupszkájá cikke. A közlemény rövid, de jól kitűnik belőle az a sokoldalú és részletekig menő gondoskodás, amellyel Lenin az oroszországi könyvtárügy fejlődését figyelemmel kísérte

és előmozdította. Lenin forradalmár volt, egyben a forradalom nagy teoretikusa. Emigrációban töltött évei során óriási elméleti és gyakorlati munkát végzett. Ehhez könyvekre, könyvtárakra volt szüksége. Így ismerte meg a nyugati országok könyvtárait /a svájci könyvtárakat és könyvtári rendszert tartotta a legjobbnak, ezt becsülte a legtöbbre/ és az így szerzett tapasztalatait akarta a forradalmár türelmetlenségével átültetni az első szocialista ország gyakorlatába.

"...tudnunk kell, kit kell lecsukatni..." a forradalmár türelmetlensége és kérlelhetetlensége mondatja vele ezt. Nem tudjuk, eleget tettek-e radikális követelésének?

Lenin a közművelődési könyvtárak, a népkönyvtárak fejlesztését tartotta az elsőrendű és a legfontosabb feladatnak, hiszen az elmaradott országban a szocializmus felépítése valóban a kultúra és a technika gyors és széleskörű elterjedésétől függött.

Ugyanakkor – éppen a saját tapasztalataiból – jól tudta, hogy a kultúra és a technika gyors fejlesztéséhez nagyszámu és sokoldaluan képzett értelmiségre van szükség. És jól tudta – ugyan csak a saját tapasztalatából –, hogy az értelmiségnek nem állnak azok az anyagi eszközök a rendelkezésükre, amelyek lehetővé tennék a szakirodalom beszerzését a saját részükre. Amikor Lenin "A kapitalizmus fejlődése Oroszországban" című munkáját írta – Krupszkája későbbi visszaemléke-

zése szerint - "nem volt arra lehetősége, hogy ennyi pénzt - legalább ezer rubelt - kiadjon e könyvek megvásárlására, nem volt ideje arra, hogy a könyvesboltokba futkosson utánuk, mert akkor nem maradt volna ideje az olvasásra és a könyvtári katalógusok nélkül sok könyvről ezek közül még csak azt sem tudta volna, hogy egyáltalában létezik." Krupszkája gyakran mutat rá arra, hogy Lenin munkásságának igazi műhelyei a könyvtárak voltak - és a könyvtárak azóta is, talán egyre fokozódó mértékben műhelyei a kutatóknak és az értelmiségnek általában.

Ezért Lenin a szakkönyvtárak fejlesztését, a szakkönyvtárak hálózati rendszerének a kiépítését is nagyon fontos feladatnak tartotta és ugyancsak tevékenyen közreműködött ezen a területen is.

Krupszkája írja: "Ha most újból elolvassuk Leninnek a könyvtárüggyel kapcsolatos utmutatásait, érezzük, milyen fontos és eleven az, amit mond. És bár évek teltek el, cikkei, amelyeket erről a kérdésről írt, ma is, talán jobban mint valaha, a cselekvés vezérfonalául szolgálnak."

Krupszkája e sorainak megjelenése óta újabb 40 év telt el -érvényesek azonban ma is e sorok, Lenin öröksége ma is elevenen él.

Lenin a Szovjet Köztársaság létének első évétől kezdve nagy jelentőséget tulajdonított a könyvtárak szervezésének. "Fel kell használnunk azokat a könyveket, amelyekkel rendelkezünk, és hozzá kell látnunk, hogy megteremtsük a szervezett könyvtárhálózatot; a könyvtárak lehetővé teszik, hogy a nép minden egyes rendelkezésünkre álló könyvet felhasználjon: ne létesítsünk párhuzamos szervezeteket, hanem hozzunk létre egységes, tervszerűen dolgozó szervezetet" – mondta Lenin 1919 májusában az I. összoroszsországi iskolánkívüli oktatási kongresszuson. /V.I.Lenin Művei, 29.köt.340.old./

Akkoriban az orvosi irodalom sok zárt könyvtárban aprózódott szét, ez megnehezítette azt, hogy a könyveket az orvosok használhassák. Lenin utmutatása alapján még 1919-ben megszervezték az egészségügyi népbiztosság N.A.Szemaskórról elnevezett központi orvosi könyvtárát. Az Orvosi Tanács, a Katonaorvosi Tudományos Bizottság, a katonaorvosi folyóirat szerkesztőségének és más szervezeteknek a könyveiből 35.000 kötetes könyvtárat hoztak létre. A következő években az állomány a Kórházi Szövetség, a Pirogov Társaság, a Moszkvai Belgyógyász Társaság, a Tuberkulózis Elleni Harc Ligája, az Orosz Orvostársaság, a Katonai Felcseriskola stb. könyvtáraiból gyarapodott. 1921-ben sok külföldi folyóiratot rendeltek. A továbbiak-

ban a könyvtár gyarapítása a hazai orvosi irodalom új műveivel és a legértékesebb külföldi kiadványok beszerzésével történt.

Az orvosi könyvtárat kezdetben a Petrovka 14. szám alatti házban szűkös körülmények között működtették, személyzete 5 főből állott. 1925-ben jobb elhelyezést kapott a Petrovszki monostor helyiségeiben, itt 30 személyes olvasóterem nyílt meg. A könyvtár állományának növekedése azonban mindinkább nehezítette a helyzetet, végül 1936-ban a könyvtár jelenlegi épületébe került /Moszkva, Felkelés tere 1-2.sz./.

1937-ben a könyvtárat az Orosz Szövetséges Köztársaság Egészségügyi Népbiztosságától a Szovjetunió Egészségügyi Népbiztossága vette át, 1939-ben megbízták a Szovjetunió valamennyi orvosi könyvtárának hálózattá szervezésével és vezetésével.

A Nagy Honvédő Háború nehéz éveiben a könyvtár erőteljesen működött, hogy minden segítséget meg tudjon adni a frontnak és a háterszágnak. Az olvasók főképpen katonaorvosok, mindenekelőtt sebészek voltak. A külföldi orvosi irodalmat nagymértékben referálták a hadsereg orvos-egészségügyi szolgálatának vezetői számára. A referátumokat sokszorosították és megküldték a katonaegészségügyi hatóságok parancsnokainak, a frontok és hadseregek sebészeinek, a Szovjetunió és az Orosz Szövetséges Köztársaság népbiztossági kórházaiban működő osztályvezető sebészeknek.

A könyvtár állományában sok ritka kiadvány is van. Nestor Ambudik orosz nyelven elsőként megjelent szülészeti utmutatója "A szüléset művészete, vagy a szülésznői működés tana" /1782/, P.A.Zagorszkij első orosz nyelvű leíró anatómiai munkája "Rövid anatómia, vagy vezérfonal a test felépítésének megismeréséhez" /1802/, J.O.Muhin munkája "A csont-rakás /kuruzslás/ tudományának kezdetei" /1806/ és a XIX. század elejéről származó sok egyéb munka. Teljes sorozatban megvan az egészségügyi intézetek kiadásai, az orvosi társaságok beszámolói, a forradalom előtti és a szovjet periódus értekezleteinek és konferenciáinak munkái. Megvan az időszakai orvosi kiadványok teljes gyűjteménye a "Szentpétervári orvosi értesítő"-től /1792/ napjaink folyóirataiig, a katona-orvosi folyóirat összes száma 1823-tól, valamint a külföldi folyóiratok a XVII. századtól.

Nagy számban vannak képviselve a hazai orvostudomány megalapozóinak, a XIX., a XX. század eleje klasszikus orosz orvostudósainak, Pirogov, Szeccsenov, Pavlov és mások munkái. A külföldi irodalom a könyvtár állományának mintegy 45%-át képezi.

A könyvtár kötelezpéldányként kapja a teljes hazai orvosi irodalmat, 1944 óta az orvosi diszsertációkat is. Beszerzi a biológia, a vegyészet és más határtudományok irodalmát.

Fennállásának 50 éve során az ország legnagyobb és a világ egyik legnagyobb orvosi könyv-

tára lett. Naponta 600-nál több olvasó keresi fel. A könyvtárállomány gyarapodása évente 36 ezer hazai és 22 ezer külföldi kiadvány. 1000 könyvtárral áll kapcsolatban, ezek közül 237 nem orvosi. 1968-ban a könyvtárközi kölcsönzés keretében 55,5 ezer kötetet kölcsönöztek.

A másfélmillió könyvtár Moszkva hét különböző helyén van és ez nehézséget jelent mind az olvasók ellátásában, mind az állomány gondozásában. Ezért nemrégiben megkezdtek az új könyvtár-épület építését.

A központi orvostudományi könyvtár és a 4500 orvosi könyvtár fontos láncszemek a tudományos információs rendszer hálózatában. A központi orvosi könyvtár jelentős információs munkát fejt ki az irodalmi források tekintetében. Évenként kiadják a beszerzett külföldi orvosi folyóiratok jegyzékét. Nagy népszerűsége miatt a negyedévenként megjelenő szakirodalmi bibliográfia. Igen szemléltető módszer a szakirodalom kiállítása. A könyvtár évenként több mint 250 kiállítást rendez új kiadványokból és tematikus anyagból, kongresszusokra, össz-szövetségi értekezletekre és tudományos konferenciákra küldik ezeket. 1968-ban ilyen kiállításokon 13 ezer könyvet és folyóiratot mutattak be.

A bibliográfiai tájékoztatóiroda évenként 12 ezer szóbeli felvilágosítást ad, valamint vidékre 6500 írásbeli tudakozódásra ad választ.

Az orvosi könyvtárak hálózatának kifejlesztése és megszilárdítása tette és teszi lehetővé a szakemberek jobb ellátását. 1968-ban az ország orvosi könyvtárai több, mint másfél millió olvasót szolgáltak ki és 40 millió könyvet és folyóiratot kölcsönöztek. A központi orvosi könyvtár nemzetközi kapcsolatai révén élénk cserében áll 79 ország 1077 orvosi szervezetével. 1968-ban kaptak 30 ezer könyvet és folyóiratot és cserében küldtek 38 ezret.

Az 50 éves könyvtár néhány év múlva kerül korszerű, új épületbe és így a jövőben még inkább meg fog tudni adni minden segítséget az orvosoknak.

N.T. Kovalenko cikke
nyomán

/Szov. Zdrav. 1969, 9, 59-63.p./

B e s z á m o l ó
az Országos Orvostudományi Könyvtár
és Dokumentációs Központ
1969-ben végzett munkájáról

I. Általános jellemzés

Az OOKDK 1969-ben lényegében az előző évi-
vel azonos keretek között működött. Szervezeti
változást jelentett az, hogy megszűnt az OOKDK
saját Gazdasági Hivatala, beolvadt az Eü. Szak-
iskolák Gazdasági Hivatalába. Ezzel kapcsolatban
egy fő ügyintéző maradt az OOKDK-ban, a GH egyik
státuszát átadtuk az Eü. Szakiskolák GH-jának
/béralapja azonban továbbra is az OOKDK-nál ma-
radt/, egy másik státuszt pedig átszerveztünk más
feladat ellátására. Ennek megfelelően a létszám
1969-ben továbbra is 31 volt /ebből egy nem az
OOKDK-ban működik/, a részfoglalkozású dolgozók
óraszám a napi 25. Ezen kívül egy nyugdíjast fog-
lalkoztatunk.

1969. sulyponti feladatait illetően: tájé-
koztató szolgáltatásaink minőségi fejlesztésében
előrehaladást értünk el; reprográfiai üzemünk mű-
ködése is sokat fejlődött /ez kihatott a tájékoz-
tató szolgáltatások minőségére is - formailag/,
bár géphiba miatt az év folyamán elég sok kie-
sés volt; a hálózat szakirodalmi ellátottságát
igyekeztünk fenntartani és ez a folyóiratok vo-

natkozásában /a jelentős drágulások ellenére is/ sikerült, a könyvbeszerzés vonatkozásában azonban nem értük el az előző évi volument. A legfontosabb intézmények könyvtárai /egyetemek első-sorban/ azonban beszerezték a számukra fontos monográfia anyagot is.

Jó eredménnyel járt az OOKDK 20. éves évfordulója alkalmával megrendezett országos orvosi könyvtáros konferencia és a 20. évforduló alkalmával kiadott tanulmány gyűjtemény /"A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve"/ általános elismerést aratott a szakkörökben.

Az intézet tevékenysége iránt 1969-ben jelentős nemzetközi érdeklődés is megnyilvánult és magunk is élénkebben vettünk részt a nemzetközi szakkönyvtári tevékenységben.

Jelentős fejlődés ment végbe az év folyamán a hálózati könyvtárak berendezése és elhelyezése tekintetében: 12 könyvtár új helyiséget kapott, 2 könyvtár helyiségét pedig bővítették, kiegészítették, 8 könyvtár kapott új berendezést. A hálózati alközpontok irányító tevékenysége is fejlődött. Ezzel szemben a megfelelően kialakítandó központi intézmény ügye /az OOKDK és a BOTE könyvtárának bővítése, megfelelő épületben történő elhelyezése/ nem haladt előre. Ugyancsak nem értünk el eredményt az orvosi könyvtárakban működő könyvtárosok státuszának rendezése, a könyvtáros nomenklaturának az egészségügyi nomenklaturába való beépítése tekintetében. A kedvezőtlen be-

sorolások és alacsony fizetések miatt az év folyamán pontosan az előző évvel azonos számú /18/ könyvtáros hagyta el a hálózatunkat és helyezkedett el más könyvtárakban.

II. Az egyes munkaterületeken végzett tevékenység

1. Vezetés, igazgatás

Az Országos Orvostudományi Könyvtárügyi Tanács /OOKTK/ az év folyamán a következő kérdéseket vitatta meg:

az OOKDK jelentése az 1968-ban végzett munkáról;

az OOKDK 1969 évi munkaterve;

az orvosi szakkönyvtár helye a kórházakban /a készülő kórházi működési szabályzat megfelelő fejezetének tervezete/;

az orvostanácsadók hatásköre és feladatai /az Eü.Min. által kiadandó utasítás tervezet/;

beszámoló a III. Nemzetközi Orvosi Könyvtáros Kongresszusról.

Az OOKDK vezetősége az év folyamán rendszeresen - általában két hetenként - tartotta ülését, amelyeken megtárgyalta az Intézet tevékenységével, a folyó munkával kapcsolatos kérdéseket.

A külföldi kapcsolatok ápolása, a nemzetközi könyvtárügyi szervezetek munkájában való rész-

vételt illetően: az OOKDK igazgatója folyamatosan tevékenykedett az IFLA és a FID keretében, az előbbiben a Magyar Könyvtárosok Egyesületének titkáráként, az utóbbiban a FID magyar nemzeti bizottságának tagjaként. Az igazgató részt vett az IFLA 1969. augusztusában Koppenhágában tartott évi közgyűlésén és konferenciáján. Az igazgató, az Intézet két munkatársa valamint a hálózatból két könyvtáros /összesen 5 fő/ részt vett a májusban Amszterdamban tartott III. Nemzetközi Orvosi Könyvtáros Kongresszuson; az igazgató a Kongresszus előkészítő bizottságában is tevékenykedett. A Kongresszuson két előadást nyújtottunk be, amelyek közül az egyik /dr Székely S.: A magyarországi orvostudományi szakkönyvtári hálózat/ elhangzott, a másik /A magyarországi orvosi könyvtárak információs szolgáltatásai/ a Kongresszus közleményeiben jelenik majd meg.

Jelentős esemény volt a Budapesten megrendezett III. orvostudományi dokumentációs konferencia, amelyen a szocialista országok dokumentációs intézményeinek vezető munkatársai illetve a dokumentációs munkát irányító szervek képviselői vettek részt. Ez a konferencia a szocialista országok egészségügyi minisztereinek az együttműködésre vonatkozó határozatai alapján ült össze és a következő országok küldöttei vettek részt a tanácskozáson: Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország, Német Demokratikus Köztársaság, Bulgária, Magyarország, Jugoszlávia és Kuba. Románia ezuttal nem vett részt. A konferencián az előző

évi szófiai tanácskozás szellemében az együttműködésre vonatkozó további javaslatokat fogadtak el. A konferencia megszervezését és lebonyolítását az Egészségügyi Minisztérium megbízása alapján az OOKDK végezte, a konferencia december 10-12. között ülésezett.

Az Intézet igazgatója és több munkatársa részt vett az Egészségügyi Felvilágosítási Központ által szeptemberben rendezett nemzetközi tanácskozáson, amelyen a szocialista országok egészségügyi felvilágosítási intézményeinek könyvtárosai és dokumentalistái vettek részt. A tanácskozás tárgya az egészségügyi felvilágosítás terén kialakítandó egységes könyvtári és dokumentációs módszerek megvitatása és kialakítása volt különös tekintettel az Egyetemes Tizedes Osztályozásra.

1969-ben számos külföldi vendég látogatta meg az Intézetet és tanulmányozta az itt folyó munkát. Vendégeink a következők voltak: Sz.M. Bagdaszarjan, K. Cegleniece és L. Lipatova a Szovjetunióból; J. Krivinková és Z. Benesová Csehszlovákiából; W. Szot, M. Prokopivicz, F. Zeromszka valamint a krakkói Magfizikai Kutató Intézet két munkatársa Lengyelországból; M. Amador és J. Torres Kubából; E. Mante a NDK-ból; A. Abad és I.S. Farkas az USA-ból és L.M. Mirande Argentínából.

Az orvostudományi könyvtárügy propagandáját elősegítendő az Intézet igazgatója - az OOKDK

20 éves fennállása alkalmából - szakmapolitikai előadást tartott az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének rendezésében "A szakkönyvtár és a dokumentáció szerepe az orvosok továbbképzésében" címmel. Az előadás szövegét a szakszervezet sokszorosított formában kiadta a szakmapolitikai előadók számára.

Oktató és tudományos filmdokumentációnk az év folyamán stagnált. Az Országos Orvostudományi Filmbizottsággal továbbra sem tudtunk kapcsolatot kiépíteni: az elkészült filmekből nem kaptunk kópiákat forgalmazás céljára. Kölcsönző forgalmunk alakulása: 93 féle filmből 95 kölcsönzést bonyolítottunk le /1968-ban a kölcsönzések száma 145 volt/. Filmkölcsönző szolgálatunk továbbra is ingyenes.

Az OOKDK igazgatója folyamatosan szerkesztette az Orvosi Hetilapban megjelenő Horust, amelyből az év folyamán 26 szám jelent meg.

2. A hálózati és módszertani munka.

Az instruktor munkában

az osztály személyi állományának kiegészülésével az előző évihez képest jelentős az előrehaladás. 83 kiszálláson /1968-ban 65/ 155 könyvtárat látogattunk meg /1968-ban 92/, közülük 59 esetben alközpontba, 96 esetben tagkönyvtárba irányult a látogatás. A kiszálláson töltött napok száma 107 volt.

Az instruktor munka egyik célkitűzése a kézi lyukkártyák használatára történő helyszíni oktatás volt. Az egyéni betanítás helyett a súlypontot egy, a KMK által rendezett tanfolyamon való részvételre helyeztük: a tanfolyamra a hálózat 20 könyvtárosát irattuk be.

A gyűjtőköri együttműködés keretében - a Műv.Min. utasításának megfelelően - még nem a kooperációs köröket alakítottuk ki, hanem előkészítő munkánkat szélesítettük ki: piackutató munkát kezdtünk meg /ez 1970-ben fejeződik be/; folytattuk a hálózati folyóirat KC optikai lyukkártyára történő feldolgozását /1970-ben fejezzük be/.

Az előző évvel szemben 1969-ben a könyvtárak elhelyezés és berendezés tekintetében jelentősen fejlődtek. Új könyvtárhelyiséget kapott 12 könyvtár, közülük 4 alközpont és 8 tagkönyvtár, 2 könyvtár helyiségét pedig kiegészítették. A fejlesztett könyvtárak: Kiskunfélegyháza, Szentest, Makó, Siófok, Mosdós, Szolnok, Karcag, Győr, Dombóvár, Zalaegerszeg, Békéscsaba, Miskolc, Kazincbarcika, Keszthely kórházi könyvtárai. Új berendezést kapott 8 könyvtár, közülük öt teljes berendezést, 3 pedig új polcokat /teljes bepolicolás/ és tárlókat.

Az alközpontok 1969-ben 6 kivételével /4 vidéki és 2 budapesti tanácsi alközpont/ önálló alközponti szervező és ellenőrző tevékenységet végez. Az ellenőrző és tanácsadó munka azonban

nem mindenütt eléggé folyamatos és a színvonala sem megfelelő mindenütt.

A hálózat könyvtárai közül kettő adott ki kiadványt: a nyíregyházi orvosok 70 éves tudományos munkásságát feltáró bibliográfiát a nyíregyházi és a Tolna megyei orvosi folyóiratok retrospektív lelőhely jegyzékét a szekszárdi megyei kórház könyvtára készítette el. Kiemelkedően jó a győri megyei kórház könyvtárának irodalomkutató tevékenysége.

Hálózatunk a megfelelő olvasási és munkakörülmények megteremtése tekintetében tehát jelentősen fejlődött, ezzel azonban nem tartott lépést a tartalmi munka kialakítása /a látogatottság fokozása, a szolgáltatások kiépítése/. Ezek fejlesztéséről a következő évben kell gondoskodni.

Könyvtárosképzésünk terén:

- két szaktanfolyamunkon 32 fő sikeresen államvizsgázott,
- két tanfolyam 29 hallgatója letette az 5. félévi záróvizsgát,
- szeptemberben új tanfolyam indult 34 hallgatóval és még az év folyamán sor került az első félévi vizsgák letételére,
- a társadalmi munkában működő könyvtárkezelők részére két kislétszámú alapfoku tanfolyamot tartottunk budapesti és vidéki könyvtárosaink részvételével,
- az OOKDK munkatársai számára 5 referáló ü-

lést tartottunk.

Módszertani folyóiratunknak, Az Orvosi Könyvtárosnak elkészítettük az 1969. évi négy számát /a kéziratok szerkesztése /.

Nyomdai úton adtuk ki "A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve" c. jubileumi tanulmánygyűjteményt.

Elkészítettük az alapfoku könyvtárosképzéshez használatos tankönyv /jegyzet/ módosított kéziratát.

Egy módszertani utmutatót adtunk ki "Tárgyszójegyzék és osztályozási utmutató orvosi könyvtárak részére" címmel.

Az OOKDK fennállásának 20. évfordulója alkalmából szeptember 8-9-én jubileumi országos értekezletet rendeztünk, amelyen 180 könyvtáros és orvostanácsadó vett részt. Az értekezlet szakmai szempontból az előző, 4. országos értekezlettel szemben fejlődést mutatott.

Részt vettünk a KGM-MTTI nálózatí értekezletén.

Egyéb munkák:

Folyamatosan gondoztuk könyv KC-nkat. Az OSZK Gyarapodásjegyzéke számára 3.658 új beszerzésű mű szakozott katalóguscéduláját küldtük meg /1968-ban 4.235 cédula/. Ez egyben mutatja a könyvek beszerzésének az előző évhez viszonyított csökkenését.

Folytatódott a folyóirat KC szerkesztése. A

folyóíratmegrendelések volumene az előző évihez képest lényegében azonos. Jelenleg az 1964-1969-ben az országba érkezett devizás folyóiratok adatai hiánytalanul szerepelnek a törzslapokon.

Részt vettünk a KMK Módszertani Munkabizottságának és az OKDT Képzési és Továbbképzési Bizottságának ülésein.

Elvégeztük az 1968 évi statisztikai iverk ellenőrzését és összesítését. A 435 könyvtár közül 415 küldött jelentést, a jelentési fegyelem tehát jó, de a jelentések minősége távolról sem kielégítő még.

A KMK tapasztalatcsere akciója érdekében könyvtárosaink körében propagandát végeztünk és egyénileg is foglalkoztunk ezzel kapcsolatban egyes könyvtárosokkal. Könyvtárosaink 9 pályázatot küldtek be, amelyek közül hatot díjaztak /köztük az OOKDK két munkatársának, dr Pollák Zsuzsanna és dr Jantsits Gabriella pályázatát/.

A módszertani osztály igen jelentős, helyben végzett tanácsadó és információs munkát is végzett. Tanácsadás céljából 257 ízben keresték fel könyvtárosok az osztály munkatársait; a KC-k alapján 297 esetben adtunk információt. /Ebből könyvről 57 pozitív és 67 negatív azaz 124 információt, folyóiratokról 122 pozitív és 51 negatív, azaz 173 információt adtunk./

3. A könyvtári osztály munkája

Az OOKDK könyvtára az év folyamán 667 könyvvel gyarapította állományát /1968-ban 842 könyv

volt a gyarapodás/. A drágulás ugyan éreztette hatását, de tavalyi pénzmaradványunk felhasználása lehetővé tette a vásárolt könyvek számának növelését. Az állomány gyarapodásának alakulása összehasonlítva az előző évvel:

		1969		1968	
Vétel	99 db	75.845.50 Ft	79 db	53.813 Ft	
Ajándék	178 "	21.405.50 "	147 "	9.492 "	
Csere	37 "	3.081.50 "	192 "	20.172 "	
Köteles	353 "	19.800 "	424 "	18.504 "	
Összes	667 db	120.132.50 Ft	842 db	101.981 Ft	

A csere csökkenésének az oka az, hogy inkább a folyóiratokra helyeztük a hangsúlyt, a kötelespéldányok csökkenése pedig annak a következménye, hogy megszüntettük az egyetemi és középkáder jegyzetek állományba vételét.

Könyvállományunk 1969. dec. 31-én: 10.529 db, 781.125 Ft értékben.

Folyóiratállományunk 799 féle folyóiratot tartalmaz. Ebből 595 kurrens. A gyarapodás alakulása összehasonlítva az előző évvel:

	1969	1968
Vétel	266 féle	229 féle
Ajándék	46 "	41 "
Csere	285 "	248 "
Összesen	595 féle	518 féle

A cseretevékenység fokozódásának eredményeképpen több a tőkés országokból járó folyóirat:

231 /1968-ban 169/. A hazai folyóiratok száma is növekedett: 112 /1968-ban 104/. A szovjet és a népi demokratikus országok folyóiratainak száma lényegében változatlan maradt.

A választék 77 féle folyóirattal bővült. Igyekeztünk a témafigyelő szolgálat igényeinek megfelelő folyóiratokkal bővíteni állományunkat.

A folyóiratállomány peremlyukkártyára történő feldolgozása folyamatosan megtörtént. Egyéb katalógusainkat az előző évvel azonos szinten fejlesztettük tovább.

Raktárunkat az épületen belüli jobb térkihasználással 70 m polcfelülettel növeltük. 433 kötet folyóiratot köttettünk be.

Az olvasószolgálat adatai:

	1968	1969
Beiratkozott olvasó	402	523
Helyben olvasó személyek sz.	4.697	4.799
Kölcsönző személyek sz.	2.759	2.982
Helyben olvasott könyv	1.754	1.692
" " folyóirat	17.050	17.940
Kölcsönzött könyv	1.248	1.256
" folyóirat	5.730	6.820

A könyvtárközi kölcsönzések száma 299 /1968-ban 1.092/. A csökkenés oka az, hogy vidékre történő kölcsönzésnél lehetőleg áttértünk a mikrofilm szolgáltatásra.

A könyvtár 4.648 esetben adott szóbeli tá-

jékoztatást.

Nemzetközi cserekapcsolataink 65 új partnerrel bővültek /63 tőkés országból, 2 szocialista országból/, 1968-ban 18 volt az új cserekapcsolatok száma. Jelenlegi cserekapcsolataink száma 221 /1968-ban 164/. Az évek óta inaktív partnerek közül 8-cal megszüntettük a kapcsolatot. Kapunk 190 db könyvet /ebből 115 tőkés országból/ és 1.363 db folyóiratot /ebből 1.286 tőkés/. Adtunk 40 könyvet és 698 db folyóiratot. Cseretevékenységünk anyagi mérlege erősen aktív: a kapott anyag értéke több mint 138.000 Ft, az adotté 87.500 Ft.

A fotoszolgálat adatai:

	1968	1969
mikrofilm	8.262 db	11.383 db
kópia	965	1.708
megrendelés száma	361	524
érték	12.384 Ft	18.524 Ft

A fotolaboratórium a 4. negyedévben egy előhívó és egy szárítógépet kapott.

Fölőspéldánycserénk keretében két saját jegyzéket készítettünk, 13 érkezett a hálózathoz /ebből 8 már sokszorosítva, míg ötöt mi rendeztünk és sokszorosítottunk/. A beérkezett igények elérték a 75-80 %-ot. A legkisebb igény a SOTE Közegészségtani Intézetének anyaga iránt mutatkozott meg /15 %/, a legnagyobb a SOTE Központi Könyvtárának anyaga iránt /99,9 %/. A megmaradt fölőspéldányok értékesítése a "Kultura" révén történt, saját

könyvtárunk bevétele ebből 11.010 Ft volt. A SOTE Bőrgyógyászati Klinikája jelentős összeget kapott ily módon /115.000 Ft/, amelyet könyvtárának fejlesztésére használt fel. A kötelespéldányokból 1.171 magyar és 347 külföldi művet osztottunk szét.

A könyvtár dolgozói részt vettek a "Tájékoztató a külföldi orvosi könyvekről" c. kiadvány összeállításában.

4. A dokumentációs-információs tevékenység

Kiadványok.

Elkészült a Magyar Orvosi Bibliográfia 1968. évf. 6, 1969. évf. 1, 2, 3, 4. és 5. számának kézírata és átadtuk sokszorosításra.

A Hungarian Medical Bibliography 1968. évi számának kéziratát ugyancsak átadtuk sokszorosításra.

A Tuberkulózis és Tüdőbetegségek Referáló Szemle valamint a Gyógyszerészeti és Gyógyszertérápiás Dokumentációs Szemle 4-4 számának kéziratát sokszorosításra átadtuk.

A Tájékoztató külföldi orvosi könyvekről c. kiadvány 4 számát sokszorosítottuk.

Az Anaesthesiologiai cikkgyűjtemény 1968. évi 1. és 2. valamint az 1969. évi 1/2. számát sokszorosításra átadtuk.

Elkészült a Tanácsköztársaság egészségügyi irodalma c. bibliográfia a Tanácsköztársaság év-

fordulója alkalmából.

A Rheumatológiai és Balneológiai Referáló Szemlét az érdeklődés hiánya miatt régi formájában megszüntettük és helyette e tárgykörből témafigyelő szolgálatot inditunk 1970-től. Az Orvostudományi folyóiratok jegyzéke új kiadását előkészítettük, azonban minthogy ezt a kiadványt leltőhelyjegyzék formájában adjuk ki, elkészítése 1970-ben fejeződik be. A "Laboratóriumi gyors tesztek" c. tervezett bibliográfiát nem adtuk ki, mivel a szerző a kéziratot nem készítette el. Kiadásától eltekintettünk.

Tájékoztató tevékenység.

A Gyorstájékoztató szolgálat keretében 54 témát figyeltünk, 14.281 közlemény bibliográfiai adatait küldtük meg a 867 előfizetőnek.

A Témafigyelő szolgálat keretében 22 témát figyeltünk és 3.170 referátumot készítettünk a 404 előfizető számára.

Megrendelésre 670 témabibliográfiát készítettünk és 524 másolatot szolgáltatottunk.

A Medicinszkij Referativnűj Zsurnál részére folytattuk a hazai irodalom orosz nyelvű referálását, 724 referátumot küldtünk a szerkesztőségnek, az év végéig beérkezett MRZS sorozatokban kb 500 referátum jelent meg /a sorozatok utolsó számai januárban érkeznek/. Bagdaszarian prof. májusi látogatása alkalmával összehívtuk a MRZS magyarországi szerkesztő bizottságát és megbeszéltük a további tennivalókat elsősorban a referátumok minőségének javítása céljából.

Fordítói tevékenység: 534 fordítást készítettünk 5.548 oldal terjedelemben. 2.855 oldal fordításmásolatot szolgáltatottunk megrendelőinknek.

5. A reprográfiai munka

Megjelent kiadványok:

Magyar Orvosi Bibliográfia

1968. évf. 4, 5 és 6. szám

1969. évf. 1. és 2. szám

Az öt szám összes oldalterjedelme 921 oldal, a példányszám 200 /kerekítve/.

A MOB 1969. évf. 3. és 4. számának legépelése és sokszorosítása is megtörtént /346 old./, kötetésükre 1970 elején kerül sor.

Hungarian Medical Bibliography 1967. évf.
368 oldal terjedelemben 270 példányban.

Anaesthesiológiai cikkgyűjtemény

1968. évf. 1. és 2.

1969. évf. 1. száma,

összes oldalterjedelem 284 old., 250 példányban.

Gyógyszerészeti Ref.Szle

1968. évf. 3. és 4. száma

1969. évf. 1. és 2. száma,

összes oldalterjedelem 845 oldal, 280 példányban.
Az 1969. évf. 3. számának legépelése és sokszorosítása megtörtént /163 oldal/, kötetésére 1970 elején kerül sor.

Tuberkulózis Ref.Szle

1967. évf. 3. és 4. száma

1968/69. évf. 1. és 2. száma

összesen 678 oldal terjedelemben 260 példányban.
Az 1968/69. évf. 3. számának legépelése és sokszorosítása megtörtént /171 oldal/, köttetésére 1970 elején kerül sor.

Rheumatológiai Ref.Szle 1968. évf. 3. és 4. száma, összesen 110 oldal terjedelemben, 150 példányban.

Az Orvosi Könyvtáros

1968. évf. 4.

1969. évf. 1, 2. és 3 száma,

összesen 481 oldal terjedelemben 200 példányban.

Tájékoztató külföldi orvosi könyvekről
1969. évf. 1, 2, 3, 4. száma, összesen 60 oldal terjedelemben, 90 példányban.

Könyvtári alapismeretek /alapfoku jegyzet/
85 oldal terjedelemben 240 példányban.

A Tanácsköztársaság egészségügyi irodalma
165 oldal terjedelemben 330 példányban.

Egy módszertani utmutató 25 oldal terjedelemben 410 példányban.

Az osztály kiadványokkal kapcsolatos gépelési teljesítménye 4.898 oldal volt. Az év folyamán megjelent kiadványok összes példányszáma 7.138. A sokszorosítás teljesítménye a kiadványokkal kapcsolatban: 1,221.759 oldal.

Kiadványaink megjelentetése tekintetében a múltban nagy problémát okozott a nyomdai kapaci-

tás hiánya, emiatt kiadványaink átfutási ideje igen hosszú volt, a kiadványok egy része rendszeresen a következő évre húzódott át. Célul tűztük ki az 1968. évi elmaradás behozását; a gépek meghibásodása miatt ez nem sikerült teljes mértékben. Sokszorosító gépünk kapacitása is kicsiny. A kapacitás növelése érdekében javaslatot tettünk egy nagyobb kapacitású, Romayor típusú sokszorosító gép beszerzésére. Az új gép lehetővé teszi majd az átfutási idő további meggyorsítását.

Egyéb munkák:

A reprográfiai osztály végzi a Gyorstájékoztató és a Témafigyelő szolgálat technikai munkálatait. E két szolgáltatás anyagának előállítása tekintetében az év folyamán áttértünk a stenciles sokszorosításról a xerox-Rominor sokszorosításra.

A Gyorstájékoztató szolgálat keretében az év folyamán 1.474 oldal stencil és 297 oldal xerox-Rominor /összesen 1.771 oldal/ készült egy-egy oldalon 8-8 bibliográfiai címleírással. A lehuzott példányszám átlag 40.

A Témafigyelő szolgálat keretében az év folyamán 525 oldal stencil /oldalanként 2-2 referátummal/ és 495 oldal xerox-Rominor /oldalanként 4-4 referátummal/ készült. A lehuzott példányszám átlag 70.

Az említetteken kívül még 301 oldal stencil és 222 oldal xerox-Rominor lehuzást végeztünk kis példányszámban /apró nyomtatványok, meghívók, levelek stb./.

Az osztály végzi a fordítások, a témabibli-

ográfiai másolását és egyéb szükséges másolásokat is, valamint a témabibliográfiák leírását. Az év folyamán 913 oldal témabibliográfia leírást végeztünk /20.860 tétel/ és 5.183 oldal másolás készült. A másolás tekintetében problémát okozott az, hogy elég gyakran tíz vagy még több másolatra volt szükség. Az év folyamán beszereztünk egy elektromos írógépet, amellyel tíz másolat készíthető egyszerre.

6. Gazdasági munka

Az együttműködés az Eü.Szakiskolák Gazdasági Hivatalával az év folyamán kialakult. Megállapodtunk a számvitel és a nyilvántartás módozataiban. Nehézséget jelentett az, hogy az OOKDK gondnoki teendőivel megbízott munkatárs szülési szabadságra ment és a helyettesítése szeptemberig nem volt teljesen megoldott, ekkor megfelelő munkatársat sikerült megnyerni erre a munkára.

Az Eü.Min. szokásos évi revízióján kívül a Pénzügyminisztérium revizora végzett alapos felmérést és szerzett beható tájékozottságot az OOKDK munkájáról. Az eredményt az év végéig még nem hozták tudomásunkra, a vizsgált probléma többek között a rentabilitás fokozásának lehetősége volt.

III. Az OOKDK munkatársainak képzése, oktató, tudományos és szakirodalmi tevékenysége

Az Intézet munkatársai közül esti egyetemre járt 1 fő, államvizsgázott 1 fő, felsőfoku dokumentalista tanfolyamon államvizsgázott 1 fő.

Könyvtárosképző szaktanfolyamra járt 5 fő. Ideológiai képzésben részesült 16 fő, propagandistaként működik 2 fő, szakmai oktatás keretében nyert ideológiai képzést 5 fő.

A könyvtárosképző szaktanfolyamon előadóként működik 7 fő.

Az alábbi publikációk jelentek meg:

Dékány Sándorné - Láng Imréné: Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ fölüspéldány-csere tevékenysége. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK.71-74.p.

Fehérvári Tiborné: Az orvosi könyvtárosok szakdolgozatainak értékelő bibliográfiája. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 2, 3, 327-337.p.

Fehérvári Tiborné: Az orvosi könyvtárosképzés nyolc éve. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK.45-52.p.

Jantsits Gabriella: A Szegedi Orvostudományi Egyetem mint tájközpont. Az Orv.Könyvtáros, 1968, 8, 4, 273-278.p.

Jantsits Gabriella: Folyóiratkörözés a kecskeméti kórházban. Az Orv.Könyvtáros, 1968, 8, 4, 283-291.p.

Jantsits Gabriella: Könyvtárközi kölcsönzés a Bács-Kiskun megyei Tanács Kórházának orvosi könyvtárában. A Bács-Kiskun megyei Kórház Évkönyve. 1968, Kecskemét, 267-273.p.

Jantsits Gabriella: Mit kölcsönöznek egy orvosi könyvtárban? A magyar orvosi könyvtárügy

és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK. 95-104.p.

Jantsits Gabriella: Egyéni dokumentáció az orvostudományban. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 2, 1, 35-43.p.

Jantsits Gabriella: Tárgyszójegyzék és osztályozási utmutató orvosi könyvtárak részére. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 2, 2, 124-161.p.

Jantsits Gabriella: A külföldi könyvek bejelentése 1968-ban. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 2, 3, 338-342.p.

Jantsits Gabriella: Huszéves a magyar orvosi dokumentációs központ. Könyvtáros, 1969, 19, 11, 678.p.

Németh Béla: A magyar orvosok szakirodalmi és tájékoztatási igényeinek vizsgálata. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK. 151-158.p.

Németh Béla: Az Apeco-Super-Stat készülékről. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 2, 3, 344-349.p.

Székely Sándor: Bevezető. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK. 5-8.p.

Székely Sándor: Az orvostudományi tájékoztatásügy hazai perspektívái. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK. 177-184.p.

Székely Sándor: A szakkönyvtár és a dokumentáció szerepe az orvosok továbbképzésében. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 2, 3, 229-254.p.

Idem. Orvos- Egészségügyi Dolgozók Szakszer-

vezete, Szakmapolitikai Előadások, 1969, 18.p.

Székely Sándor: Az orvosi könyvtárosok harmadik nemzetközi kongresszusa. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 9, 3, 313-322.p.

Székely Sándor: Linus Pauling. Orv.Hetil. 1969, 110, 10, 549-550.p.

Székely Sándor: 133 nap a sajtó tükrében. Orv.Hetil. 1969, 110, 12, 674-677.p.

Szepesi Zoltánné: A moszkvai orvostudományi tájékoztatási intézetről. Az Orv.Könyvtáros, 1969, 9, 1, 75-86.p.

Szepesi Zoltánné: 20 éves a magyar orvostudományi tájékoztatási központ. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK. 9-43.p.

Szepesi Zoltánné: A magyar orvostudományi tájékoztatás 20 éve. Könyvtáros, 1969, 19, 9, 516-520.p.

Szepesi Zoltánné - Wagner Imre: Az orvosok időmérlege Baranya megyében 1967-ben. Az Orv. Könyvtáros, 1969, 9, 3, 255-306.p.

Idem. Orv.Hetil. 1969, 110, 20, 1149-1152.p.

Szepesi Zoltánné - Wagner Imre: Egy orvos-csoport olvasási szokásai. A magyar orvosi könyvtárügy és dokumentáció 20 éve. Bp. 1969, OOKDK. 159-175.p.

IV. Az OOKDK munkájának mérőszámai

1969

	tervszám	tényszám
<u>Dokumentációs Osztály</u>		
1. Irodalomkutatás bibliográfiák száma	400	670
2. Irodalomkutatás bibl. tételszáma	10.000	16.341
3. Irodalomkutatás bibl. másolatok	600	524
4. Fordítások darabszáma	400	534
5. Fordítások oldalszáma	4.400	5.548
6. Köteleespéldány fordítások száma	170	78
7. Fordításmásolat szolgáltatások /db/	2.500	2.855
8. Referátumkészítés magyar irodalomból	2.000	2.155
9. Referátumkészítés külföldi irodalomból	3.000	3.291
10. Referátum fordítás idegen nyelvre	1.500	1.633
11. Témafigyelést megrendelők száma	350	404
12. Témafigyelésben figyelt témák száma	22	22
13. Témafigyelésben adott referátumok száma	3.000	3.170

14. Gyorstájékoztatást megrendelők száma	500	867
15. Gyorstájékoztatásban figyelt témák száma	50	54
16. Gyorstájékoztatásban adott adatok száma	11.000	14.281

Dokumentációs Osztály - Könyvtári Osztály

17. Szóbeli tájékoztatások száma	4.500	4.648
----------------------------------	-------	-------

Könyvtári Osztály

18. Kölcsönzők száma	2.800	2.982
19. Kölcsönzött dokumentumok száma	7.000	8.076
20. Helyben olvasók száma	4.500	4.799
21. Helyben olvasott dokumentumok száma	16.000	19.632
22. Fotolabornak adott megrendelések száma	350	523
23. Elkészített mikrofilm kockák száma	8.000	11.383
24. Elkészített fotokópiák száma	1.000	1.708

Összintézet

25. Kiadványok félesége	13	12
26. Kiadványok példányszáma	8.450	7.138
27. Kiadványok oldalszáma	5.800	4.898
28. Sokszorosított oldalszám	1.619.500	1.221.759

A mérőszámokkal kapcsolatban:

a tervezetthez képest 15 % körül, vagy annál is nagyobb eltérés van számos mutatószámnál. Az eltérések nagyrésze pozitív irányú, csak néhány mérőszámnál nem értük el a tervezett mennyiséget. A szolgáltatásokat igénybevevők számát és az ezzel kapcsolatos adatokat elég nehéz tervezni, a tervszámok és a tényszámok egybevetéséből mindenestre az tűnik ki, hogy a szolgáltatásaink iránti érdeklődést alábecsültük. Irodalomkutatási bibliográfia készítése céljából például csaknem 80 %-kal többen fordultak hozzánk a tervezettnél, ennek megfelelően a szolgáltatott adatok száma is több mint 60 %-kal magasabb a tervezettnél. Nem azonos mértékben vonatkozik ez a gyorstájékoztatót és a témafigyelést megrendelők számára és a szolgáltatott adatokra is. Nagy volt a csökkenés a kötelezpéldányként beküldött fordítások száma tekintetében - lehet, hogy az intézmények kevesebbet fordíttattak, de az is lehet, hogy nem küldték be az elkészült fordítások egy részét. Csökkent az irodalomkutatási bibliográfiákról másolati példányt kérők száma is - valószínűleg a primer kérések olyan kérdésekre vonatkoztak, amelyek iránt kevesebb érdeklődés mutatkozott meg mások részéről. A fotolaboratórium teljesítményének növekedése összefügg a gépi berendezés fejlesztésével, ezért több munkát tudtunk vállalni. A kiadványok oldalszámának és a sokszorosított oldal szám a tervezetthez képest mutatózó negatív

irányu különbsége abból ered, hogy 1-2 nagyobb terjedelmű kiadvány kiadása elmaradt és a terven felüli kiadványok ezt nem pótolták teljes mértékben. A fordítások darab- és oldalszámában bekövetkezett túlteljesítés azzal függ össze, hogy az eredetileg tervezettnél nagyobb összeget költöttünk fordíttatásra.

KEVÉS SZÓVAL

Rohan az élet, viharosan fejlődik a tudomány is. Egyesek szerint az ezredfordulóra megkétszereződik az emberiség tudásanyaga, mások azt mondják, tíz évenként bekövetkezik ez. Ha viszont alaposabban megnézi az ember a szakkönyveket, tudományos folyóiratokat, az az érzése: tudásanyagunk csak szerényen növekszik, a szövegmenyiség sokszorozódik ijesztően. Részint a hiuság, részint a kényelmesség okozza ezt. A kurta cikket ives tanulmánnyá hizlalják, a tanulmányt vaskos kötetté köpüllik: "rangosabb" így a szerző is. Másrészt az első, javítatlan fogalmazványt viszik a szerkesztőnek, aki - tisztelet a ritka kivételnek - legfeljebb szakmailag ellenőrzi, s a nagyon szükséges tisztogató munka nélkül adja közre. Az olvasó aztán valóságos kásahegyen kénytelen átrágni magát, amíg a kevéske ujját kiszűri.

Pedig az idő pénz, nem mindegy, ötven vagy öt oldal szövegből tudjuk-e meg ugyanazt. Meg kell tanulni rövidíteni! A szakíró legyen önmaga első lektora, szerkesztője: olvasson kritikusan, kurtítson, vonjon össze, próbálja meg a mondanivaló sérelme nélkül minél magvasabbá, tömörebbé tenni írását. A következőkben röviden a logikai rövidítéssel foglalkozunk, majd sorravesszük a nyelvi, stílusis rövidítés eseteit.

I. A logikai rövidítés

Könyv, tanulmány, de még cikk írásába is csak részletes tartalmi vázlat birtokában fogjunk. A tartalmi váz-

lat nem tartalomjegyzék, hanem a gondolatmenetnek annál sokkal részletesebb vezérfonala, szerzői ivenként legalább fél gépelt oldal. Aki fogalmazás közben igyekszik tisztázni mondanivalóját, az nem képes lépésről lépésre haladni, kihagy, ugrál, ismétel.

Kerülni kell az átfedést: amit egyszer megtárgyalunk, többször ne térjünk vissza rá; másrészt, amit a szakirodalomban megtalál az olvasó, azt ne "fedezzük fel" újra, csak utaljunk rá, s csupán a mi dolgozatunk megértéséhez szükséges végeredményeket soroljuk fel.

Döntsük el, kinek szólunk! Más egy mű hangvétele, szerkezete, tudományos szintje, ha egyszerű emberekhez szólunk, más, ha a "művelt nagyközönség"-nek, megint más, ha egyetemi hallgatóknak, általános orvosoknak vagy éppen tudósoknak írunk. Két véglet van: az olvasónak érthetetlen tömörség, meg a mindenkit elemistának tekintő szájbarágás. A szakíró egyiket sem engedheti meg magának!

Küzdjünk a tartalmatlanság, a semmitmondás ellen! Ne írjunk le olyan mondatokat, sőt egész bekezdéseket, melyekben nem közlünk lényegeset. Sok orvosszerző "il-lendő"-nek tartja minden cikke bevezetésében méltatni a szocialista egészségügy fejlődését, sokszor a befejezés is "megideologizált vörös farok". Megint mások háromszor ismétlik el mondanivalójukat: a bevezetésben, a tárgyalásban és a befejezésben. A bevezetés célja: megjelölni a tárgyat, összegezni a megértéshez szükséges ismereteket; a tárgyalásé: a lényeg, az új közöltnivaló alapos, részletes - ugyanakkor nem terjengős, hanem gazdaságos - kifejtése; a befejezésé: összegezni a leglényegesebbet, megmutatni,

hol a helye, mi az értéke a megbeszélt tárgynak a gyakorlatban.

II. A nyelvi, stiláris rövidítés

1. A c i m legyen rövid, találó, határolja körül a témát: "A tüdőrák sebészi kezelése"; "Szemhőmérséklet-mérés"; "A genetikai prevenció", stb. Ne dobálózzunk a "nézeteink", "tapasztalataink", "véleményünk", "kísérleteim", "probléma" kifejezésekkel! Aki tanulmányt ír, persze, hogy problémákra keres választ, kísérletezik, megfigyel, nézete, tapasztalata van - de felesleges rögtön a címben elbüszkélkedni vele: "Nézeteink és tapasztalataink a gyermek- és fiatalkori bronchiektázia kezeléséről". - Elegendő: "A gyermek- és fiatalkori bronchiektázia kezeléséről". Némelyik tanulmányíró megpróbálja egész dolgozatát a címbe sűriteni: "Kovácsnán fürdő-mofetta kezelésben részesült 1.000 beteg gyógyeredményéről". Csupán az hiányzik, milyen eredménnyel kezelték az ezer beteget. Lássunk néhány példát:

Az eredetiben:

Helyesbitve:

Klinikai tapasztalataink Dibromdulcittal a tüdő rosszindulatu daganatainak kezelésében

A rosszindulatu tüdődagana-
tát kezelése Dibromdulcit-
tal

A különböző glaukómafajták
ultrastrukturája

A glaukóma ultrastruktura-
rája

A krónikus bronchitis előfor-
dulása a falusi lakosság kö-
rében, különös tekintettel a la-
káskörülményekre

A krónikus bronchitis és
a falusi lakásviszonyok

Az altatószerrel elkövetett
öngyilkosságok alakulása
Budapesten az 1960-1967.
években

Altatószeres öngyilkossá-
gok Budapesten 1960 és
1967 között

2. T e r p e s z k e d ő i g é k . Az orvosi nyelv szereti a tartalmatlan igéből és a tulajdonképpeni jelentést hordozó névszóból álló kifejezéseket. Nem az a baj, hogy német mintára terjedtek el, hanem az, hogy felhigitják a stílust, csupán a helyet foglalják: problémát jelent, gondot jelent, nehézséget jelent - mondják, pedig csak probléma, gond és nehézség. A fájdalmak, a panaszok, a gyógyulás, a láz nem jelentkezik, hanem egyszerűen fáj valami, panaszaink vannak, meggyógyulunk, lázasak voltunk. A beteget nem felveszik, hanem felvételre kerül, a csavart nem becsavarják, hanem becsavarásra kerül, a beteget ma már nem megvizsgálják, a betegséget nem felismerik, a lyukkártyát nem perforálják, hanem vizsgálatra kerül, felismerésre kerül, lyukasztásra kerül. Például:

Az eredetiben:

Rövidítve:

" . . . ezután ismét a járvány-
görbe meredek emelkedése je-
lentkezik"

. . . .ezután ismét me-
redeken emelkedik a
járványgörbe.

"A szokásos kemoterápiás sze-
rek jelentékeny megterhelést fej-
tenek ki az egész szervezetre".

jelentékenyen megter-
helik a szervezetet.

Az adrenalin "a véreloszlás megváltozását hozza létre".

"A szirupok szinfedő képes-
ségének vizsgálatát az un.
"sakktáblás" módszerrel végeztük".

"A Mentőszolgálat 1967-ben
1.137.000 beteg mozgását végezte".

Az implantációs csavar "tul-
huzása a csontmenetek át-
szakadását okozhatja".

" . . . az utóbbi évek során
felszínre került az orvosi la-
boratóriumok iránt ugrásszerű-
en megnövekedett igény".

megváltoztatja a vérelosz-
lást.

az un. "sakktáblás" mód-
szerrel vizsgáltuk.

beteg szállított

a tulhuzott csavar átsza-
kithatja a csontmeneteket.

az utóbbi években ugrás-
szerűen megnőtt az orvosi
laboratóriumok iránti igény

Szerzőink találékonysága és az ilyen példák száma végtelen. Miért fogalmaznak így? Egyrészt beleszerettek a "megfellebezhetetlen" hivatalos stilusba, annak pedig ez a fő sajátsága. Másrészt személytelenségre törekszenek. Azt viszont másképp, tömörebben is elérhetnék. Ezt a mondatot: "A beteg felvételre került", személyesebb izzel így szövegezhetjük meg: "A beteget felvettük". Vagy így: "Kórházunk felvette a beteget". Egyszer-egyszer viszont éppen az ilyen állitmány a jobb. "Ha a daganat nyomást gyakorol a szim-

patikus idegrendszerre . . ." - ez nem jó így: Ha a da-
ganat nyomja a szimpatikus idegrendszert . . .", mert nem
egy bizonyos helyen nyomja, hanem általános hatása van,
vagyis nyomást gyakorol. Szerzőink azonban nem az ilyen
esetekben élnek a terpeszkedő állitmánnyal.

3. A n é v u t ó k . Önmagukban nem állhatnak,
hanem ragos vagy ragtalan névszóval együtt a cselekvés,
történés valamely körülményét vagy a cselekvő állapotát
fejezik ki. Szerepük tehát azonos a határozóragokéval. A
legtöbb határozónak meg is van a hasonló jelentésű név-
utója, mégsem tanácsolhatjuk, hogy névutó helyett hasz-
náljunk inkább ragot. A következő mondatok névutói nem
helyettesíthetők ragokkal, tehát indokolt a névutóhasználat:
"Két hónap alatt teljesen meggyógyult". Egy hónap mulva
elhagyta a kórházat", "A professzor révén került a kli-
nikára". Mikor éljünk hát névutóval? Ha többletjelentése
van a raghoz képest vagy ha csak névutó van, rag nincs.
Az orvosi szaknyelv körülményessége a terpeszkedő igék
kedvelésén kívül jelentős részben az indokolatlan névutó-
használatból ered. Ludasok ebben azok a kényelmes for-
dítók is, akik nem mérlegelik, hogy egy-egy európai nyelv
prepozícióját a hasonló jelentésű magyar névutóval vagy in-
kább raggal célszerű-e visszaadni. Ime néhány példa:

"Hordozható tabló: a kiscsoportok felé irányuló /he-
lyesen: a kiscsoportos/ szóbeli ismeretterjesztés eszköze";
"Percepció alatt /helyesen: percepción/ a retinára kerülő
inger érzékelését értjük"; "A beteg telefon után /helyesen:
telefonon/ is jelentkezhet"; "A Madarász utcai Kórházat
ujjáépítés után /helyesen: az újjáépített Madarász utcai
Kórházat/ 1947. november 4-én nyitották meg"; "A méh-

ürben visszamaradt lepényrész kitűnő táptalaj a kórokozók számára" helyesen: a kórokozók kitűnő táptalaja/; "Két esetben azonos fág- és szerotípus mellett a törzsek antibiotikumokkal szembeni érzékenysége eltért" /helyesen: az azonos fág- és szerotípusu törzsek antibiotikum-érzékenysége két esetben eltért/; "Ha a mérgezés gáz által történt" /helyesen: gáz okozta/; "Ha a mérgezés felszívódott, a szervezeten belül /helyesen: a szervezetben/ kell hatástanítani"; "Oltottmeszes szennyeződés esetében olajat használunk lemosásra" /helyesen: az oltottmeszes szennyeződést olajjal mossuk le/; "A háztartási takarítógépek megszakitásos üzem mellett /helyesen: megszakitásokkal/ naponta egy-másfél óráig működhetnek"; "/Az egysoros peremlyukkártya-módszer/ egyszerűsége és könnyen kezelhetősége révén igen hasznos segédeszköz a tudományos munka számára" /helyesen: egyszerű és könnyen kezelhető, ezért igen hasznos segédeszköz a tudományos munkában/; "E konzilium alkalmával /helyesen: e konziliumon/ kitünt. . . .";

Arra is "szép" példák akadnak, hogy egy felesleges névutó helyett kettőt gyömöszölnek a mondatba: "Röntgenvizsgálat alkalmazása mellett /helyesen: röntgenvizsgálattal/ az esetek nagyrésztében tisztázható a mediasztinális elváltozás eredete"; "Vizsgálatunkban, melyet az OTKI egészségügyi szervezési tanszékének keretén belül /helyesen: tanszékén/ végeztünk";

/Hadd jegyezzem meg: igen ritkán, de előfordul, hogy rag helyett éppen névutó szükséges. Például: "Komárom megye 1.608 általános ágya 6 kórházra /jobb: kórház közt/ oszlik meg"; "A vírusos májgyulladás egyes gazdaságok-

ban az idősebb /három-négyhetes/ kacsákban /jobb: kacsák közt, kacsák körében/ is nagyarányu elhullást okoz".

4. B i r t o k o s s z e m é l y r a g a mutatónévmás helyett! E hiba elterjesztői a szakfordítók: szolgálaián átültetik magyarra a német dessen, derer, deren, az orosz jevo, jej, névmásokat, holott a birtokos személyrag feleslegessé teszi. A rosszul lefordított szövegek olvasóinak, meg az idegen szakirodalmat olvasóknak a nyelvhasználatába belerögződik ez az idegenszerűség, annyira, hogy - tanu rá sok tévé- és rádióriporter - értelmiségiink nemcsak így írnak, így is beszélnek már:

"A szín-mértékoldatokat és azok készítését /helyesen: készítésüket/ a Kémszerek c. fejezet IV/B pontja tárgyalja"; "/A szerző/ hat ábrán mutatja be az adatokat, hogy azok ismeretében /tömören: ismeretükben/ később beszámoljon a mérési eredményekről"; "Külön kell foglalkoznunk a lepény leválásának zavaraiával, a szülőutak sérüléseivel és az ezek miatt /röviden: a miattuk/ bekövetkező vérzésekkel"; "A sztafilokokkuszok a test különböző részein fordulnak elő. Ezek egyrésze /helyesen: egy részük/ már gennykeltő lehet"; "Felül kell vizsgálni a gyógyító-megelőző ellátás szervezetét, meg kell szüntetni annak széttagoltságát" /elég így: meg kell szüntetni széttagoltságát/; "Harminc termelőszövetkezeti családot választottunk ki, ezek táplálkozását /magyarosan: táplálkozásukat/ egy héten keresztül tanulmányoztuk"; "A karcinómával operált betegek jelentős része 60 éven felüli, és ezek rehabilitálása, munkába állítása /helyesen: rehabilitásuk, munkába állításuk/ - kivételes esetektől eltekintve - nem is nagyon jöhet szóba".

5. K e r ü l j ü k a s z ó s z a p o r i t á s t !

Ugy-e furcsa mondat ez: Meddig, mennyi ideig tart, huzódik az operáció, a műtét?" Pedig ehhez hasonlók nem is ritkán fordulnak elő orvostudományi dolgozatokban! Ime: "A kórház-fejlesztés egyedüli és kizárólagos módja..." - az egyedüliség kizár minden más esetet. "Ötletesebb" módja a szószaporitásnak egy magyar és egy vagy több hasonló jelentésű idegen szó használata ugyanabban a mondatban: "Az évkönyv sok közleményében szerepel a megelőzés, a profilaxis, a prevenció kérdése". Szerzőnk nem bizik a szakolvasó értelmi képességeiben, vagy egyszerűen megmámorosodott attól, hogy ő háromféleképpen is tudja ugyanazt?!. Ez a példa azonban némi tudatlanságról árulkodik: "E konzilium megbeszélésein..." - a szerzőnk elfelejti, hogy a konzilium legalább két orvos tanácskozása, megbeszélése a beteg gyógyításáról. Az előbbi mondatföredék magyarrá téve így hangzik tehát: "E megbeszélés megbeszélésein..." - amiből látható, milyen nagy dolog a tudomány és a nyelvismeret.

Szaporítsuk mostmár megjegyzés nélkül a szószaporítás példáit: "/A szerzők/ felvetik annak valószínű lehetőségét, hogy..." "A daganat várható esetleges nagy mérete miatt kiadós hasmetszést kell alkalmazni"; "A o/v típusu emulzióskenőcs-alapanyagokat és a vdük készült ke-

nőcsöket csak teljes kiszáradásuk után tölthetjük tartály-
edényükbe"; "Az ilyen vizsgálatok azonban kis helyet
foglalnak el a szkizofrénia egyéb más területeihez képest";
"Helytelen orrápolási hiba"; "Két teljesen egyenlő részre
osztja"; "Az ezer lakosra jutó élveszületési arány 11,2
ezrelék"; "Kizárólag csak a sejtlégzésre gyakorol hatást";
"Szarvasmarhánál ne dolgozzanak gümőkórban beteg
emberek"; "Sem a tuba, sem a nyakcsatorna nem alkalmas
a ciklus egész ideje alatt mindig a csirasejtek tovajutta-
tására"; "Minden emberi cselekvés alapja az érzelem, az
emóció"; "62 epilepsziás beteget kellett felvennünk ag-
ressziv, támadó magatartása miatt"; "Miképpen minősül
ma tünetnek, szimptomának..."; "A könyv gyakorlati-
ságát növelik az egyes fejezeteket követő metodikai ins-
trukciók, amelyek gyakorlati utmutatásokat, helyes taná-
csokat adnak az előadóknak"; "A tonométer használatá-
val kapcsolatban azonban problémát vet fel a műszer fer-
tőtlenítésének a kérdése";

6. Egy másik stilussajátság ugyanannak a szónak
egyetlen mondaton belüli vagy egymás melletti mondatok-
ban történő i s m é t l é s e :

Az eredetiben:

Helyesbitve:

"A gyógyszereknek fény
hatására bekövetkező vál-
tozásából következtettünk."

A gyógyszereknek fényha-
tásra beálló változásából
következtettünk....

"...a Lipótmezőn megkezdett
pályája kezdeten...."

....megkezdett pályája
elején vagy:induló pá-
lyája kezdeten

"A gyógyszereket a belgyógyász szakorvos, a körzeti orvos, az üzemi orvos és az ideggyógyász szakorvos rendelte".

A gyógyszereket a körzeti, illetve az üzemi orvos, a bel- és az ideggyógyász rendelte.

"Az az orvos, aki magánorvosi rendelőt kíván fenntartani, a /2./ bekezdésben megállapított feltétel fennállása esetén is csak akkor kaphat magángyakorlat folytatására engedélyt, ha az orvosi rendelő céljára szolgáló helyiség, valamint az orvosi rendelő berendezése és felszerelése megfelel a szakmai és egészségügyi követelményeknek".

Az az orvos, aki magánrendelőt kíván fenntartani, a /2./ bekezdésben megállapított feltétellel is csak akkor kaphat rá engedélyt, ha a helyiség és felszerelése megfelel a szakmai és egészségügyi követelményeknek.

Egy kis figyelemmel elkerülhetők az ilyen mondatok:

"A gyógyító-megelőző ellátásban kiemelt szerepe van a járóbeteg-ellátásnak, mert évente több mint 100 millió esetet lát el"; Ugy gondoljuk, hogy gondolataink"; "A másik kezelési forma az ún. szimultán kezelés, amikor a sugárkezeléssel egyidőben alkilező gyógyszerekkel kezeljük a betegeket"; "Nem csupán a sebészi kezelésre alkalmatlan betegek kezelésében alkalmazandó". "A metilezés és acetilezés mint a normális anyagcsere biokémiai folyamata folyamatosan játszódik le a szervezetben".

7. T ö l t e l é k s z a v a k , idő- és helyfecsérlő általánosságok, közhelyek csak megnyújtják, összezavar-

ják a mondatot, s a közölnivaló sérelme nélkül elhagyhatók: a kezelés persze, hogy "bevezetett" kezelés, a terápia nyilván "a gyakorlatban alkalmazott" terápia, stb. stb. Sajnos, nem egyszer teljes bekezdéseket tölt meg ez a szócséplés, ami a fegyelmezetlen gondolkodás következménye:

Az eredetiben:

"Minden rendkívüli panasz jelentkezésekor fel kell keresni az orvost a kívánatos felvilágosítás vagy a szükséges vizsgálatok elvégzése céljából."

"Ami a terület lakosságának korösszetételét illeti, a rendelkezésre álló adatokból arra következtettünk, hogy az megfelel a fővárosi átlagnak"

"Huszonnégy órán át gyűjtse az anya vizeletét, és ebből a vizeletből végezhet aztán az orvos cukorvizsgálatot"

"A modern készülékek alkalmazása különösen jó eredményű munkára ad lehetőséget"

Rövidítve:

Minden rendkívüli panasszal fel kell keresni az orvost.

A terület lakosságának korösszetétele megfelel a fővárosi átlagnak.

Huszonnégy óráig gyűjtse az anya vizeletét, s végezzen belőle cukorvizsgálatot.

A modern készülékkel különösen jó az eredmény.

"A ma orvosának az idegen nyelv illetve nyelvek ismerete nagyon fontos, mivel nemcsak az általános intelligencia fokmérőjeként vetődik fel, hanem a szakmai fejlődés szempontjából is nélkülözhetetlen. Ilyen meggondolásokból vizsgálat tárgyává tettük orvosaink nyelvismeretét, és megállapítható, hogy idegen nyelv ismeretével rendelkezik a megkérdezettek 84%-a. A nyelvismeret terén az első helyen a német nyelv áll, ezt követi az angol, francia és az orosz nyelv.

A nyelvismeret nemcsak az általános intelligencia fokmérője, hanem a szakmai fejlődés szempontjából is nélkülözhetetlen. A vizsgált orvosok 84%-a olvas idegen nyelven. Az első helyen áll a német, ezt követi az angol, francia, orosz.

Ezek a hibák - sajnos - az orvosnyelvi stílus visszatérő, rendszeresen előforduló elemei. Pedig a stílushibák nehezen érthetővé és élvezhetetlenné tehetik a szakirodalmat.

Kivonat - referátum - összefoglalás?

A korszerű szakirodalmi tájékoztatás módszerei. I.

Orvosi szakközlemények referálása.

A korszerű orvostudomány, orvosképzés és orvostovábbképzés egyik megoldatlan kérdése, hogy a diplomáját elnyerő orvostól mind a szakkörök, mind a nagyközönség elvárja, hogy tudjon tanítani, de tanulni sem tanítják meg. Természetesnek tartják, hogy tudjon választani szaktudománya és a társtudományok egyre bővülő új ismeretanyagából a gyakorlatban történő hasznosítás számára, az olvasás művészete, a válogatás tudománya és a tolmácsolás mestersége azonban nem szerepel sem az orvosképzés, sem az orvostovábbképzés anyagában. Van-e ehhez szakszerű segítsége? Még nincs, de cikkünkkel is éppen ezt a segítséget kívánjuk megadni.

Mintegy husz éve valamennyi tudományágban, közöttük az orvostudomány területén is, szokássá vált a szakfolyóiratokban közölt cikkek, tanulmányok, szakkönyvek összefoglalását, vagy kivonatát referáló szemlékben, vagy a kiadó hivatalok önálló, különböző terjedelmű kiadványaiban az olvasók rendelkezésére bocsátani, ezzel könnyítve a szakemberek naprakész tájékozódását.

Az eredeti művek ezen hosszabb-rövidebb kivonatait összefoglalásnak, "synopsisnak", abstractumnak, vagy referátumnak nevezik azóta a váltakozó stílus-divattól függően.

Amint a cím a közlemény névjegye, úgy a referátum a közlemény rövid tartalmi bemutatásának lenne nevezhető.

A kivonat, az összefoglalás fogalmán a mondani-való valamennyi fontos pontjának rövid, tömör, de hiánytalan ismertetését értjük, e tevékenység gyakorlati megvalósulásában azonban a sokféleség, különböző szempontok és megoldások és nem ritkán a lényeges adatok hiánya tükröződik.

A rendszerezés igénye a tudományos ismeretek közlése terén nélkülözhetetlen, így célszerűnek látszik irányelveket adni a tudományos információk e formájának szerkesztéséhez:

1. A kérdés felvetése. A mű megírásának célja, rendeltetése, a tárgy szabatos körülírása.

2. A vizsgálati anyag, a vizsgálat tárgyának részletezése, valamennyi fiziológiai, biokémiai, kórtani, kórélet-tani vagy klinikai metodika pontos leírása, a kísérleti fel-tételek, a klinikai vizsgálat körülményeinek pontos ismer-tetése. Különösen fontos a vizsgálat tárgyát képező beteg-anyag vagy kísérleti állatcsoport pontos leírása, ideértve az észlelt tüneteket, a vizsgálat során alkalmazott diag-nosztikai és terápiás eljárásokat, azok sorrendjét és időtar-tamát. Nélkülözhetetlen a kontroll csoport megfelelő adatai-nak közlése is.

3. A kísérlet eredményei, vagy a kezelés illetve a vizsgálat kimenetele. A leletek számszerű, adatszerű, rö-vid összehasonlító taglalása. A kiindulási értékek, és a vizsgálat eredményeinek táblázatszerű egybevetése kémiai,

morfológiai vagy klinikai módszerek alkalmazásával. Kóreléttani, farmakológiai és terápiás közlemények esetében fontos a dózisok és az összehasonlításra felhasznált anyagok, esetleg placebo-kontrollos, vagy kettős vak-kontroll eredményeinek közlése is.

4. Az észlelt eredmények értékelésére alkalmazott módszerek, számítások pl. a középérték-számítás módja, a szignifikancia-számítás módja.

Célszerű az eredmények értékelését vonal, vagy sík-diagramban, esetleg oszlop-diagramban történő ábrázolás esetén számszerűen megadni. A metodika szabatos, könnyen érthető ismertetése a vizsgálat reprodukálhatósága szempontjából elengedhetetlen. Közismert eljárás esetében elegendő az eljárás vagy metodika megnevezése. Új eljárásnál részletes leírás szükséges. Ha az ismertetett metodika a szakirodalomban többféle elnevezéssel ismeretes, úgy célszerű az eredeti mű szerzője által használt jelölés mellett zárójelben megjelölni a közhasználatu eponimákat is a tévedések elkerülése céljából.

Terápiás vizsgálatok esetében a vizsgálat időtartamán kívül fontos a korábban alkalmazott, vagy összehasonlíthatóan alkalmazott terápia időtartamának, a betegség kezdetétől eltelt időnek és a vizsgálat tárgyát képező kezelési mód befejezését követően eltelt megfigyelési idő közlése is.

5. A vizsgálat céljára felhasznált kísérleti állatok, illetve a klinikai kísérletben résztvevő betegek sajátos adatai, amilyen például a nem, életkor, testsúly, testmagasság, általános testi fejlettség, illetve kísérleti állatok esetében az állatfaj, fajta, törzs, az etetés és tartás körülményei stb.

Nagy jelentőségűek az anamnesztikus adatok, életkörülmények, táplálkozás, esetleg öröklött adottságok, familiáris terheltség stb.

6. Az eredmények részletes ismertetése, értékelése és a belőlük levonható következtetések.

Megoldotta-e a közlemény pozitív vagy negatív irányban a felvetett kérdést?

7. Az észlelt eredmények jelentenek-e előrehaladást az adott kutatási területen, vagy terápiás kérdés megoldásában az eddig ismert szakirodalmi adatokhoz viszonyítva?

A szerzők állásfoglalása az eredményeknek a gyakorlatban történő felhasználhatóságára vonatkozóan.

A szerzők elképzelése a még meg nem oldott kérdés további tanulmányozására vonatkozó feladatokról.

Kétségtelen, hogy az eredeti mű írója a legalaposabban tájékozott valamennyi, a közlemény érdemi mondanivalóját érintő és a fentiekben vázolt kérdésekben. Következésképpen a szerző a legilletékesebb a hiteles, tartalmas referátum elkészítésére. Vajon eleget tesznek-e e követelményeknek a szerzői referátumok vagy a közlemények elejére vagy végére illesztett összefoglalások? A kérdésre mind a hazai, mind a külföldi szakfolyóiratokban közölt összefoglalások, vagy synopsisok elemzése alapján az esetek többségében nem a felelet.

Az összefoglalás általában néhány mondatban, vagy cikornyás bőbeszédűséggel auto-referátum helyett felületes véleményt ad a közleményről, annak tartalmi ismertetése helyett.

A szakfolyóiratok új ötvatja, melynek hódolva az auto-referátum nem a közlemény végére, hanem annak elejére kerül, azt kívánja hangsúlyozni, hogy a referátum arra való, hogy belőle az olvasó tájékozódjék a közlemény tartalmáról, s ezzel eldönthesse, tevékenysége szempontjából szükséges-e az eredeti mű teljes terjedelmében történő áttanulmányozása, illetve az adott vizsgálat hogyan kapcsolódik saját folyamatban lévő, vagy tervezett kísérleteihez, szükséges-e, hogy munkájában e közlés ismeretére hivatkozzék vagy sem? Helyet kapjon-e az adat egyéni dokumentumainak sorában?

A hiányos vagy tartalmatlan referátum még a figyelem felhívására sem alkalmas, mindenképpen értéktelen időpocsékolást jelent, sőt az olvasó kedvét is elveheti a közlemény áttanulmányozásától.

Lehet-e kívánni a szerzőtől, hogy közleményének összefoglalását adott szempontok szerint készítse el? A válasz sokirányú szakmai vitára adhat alkalmat, a tartalmas referátum, kivonat vagy összefoglalás a szaklapok szerkesztőségének vagy a kiadóknak a gondja elsősorban Célszerűnek látszik táblázatszerű mintát adni a referátum elkészítéséhez,

I. Táblázat

Állatkísérletekről szóló szakközlemény referálási sémája:

1. Kérdésfelvetés, a kísérlet célja.

2. A vizsgálat tárgya. A vizsgálatot kísérleti állaton végezték.

a/
b/
c/

3. A vizsgálati eredmény, a kísérlet kimenetele.

a/

b/

c/

4. A kísérlet során alkalmazott módszerek.

5. Az eredmények kiértékelésére szolgáló módszerek.

6. A kísérleti állatokra vonatkozó speciális adatok: nem,
életkor, korábbi kísérletek, állatfajta, tenyésztés,
tartási körülmények, fejlettség.

7. A kísérlet eredményeinek értékelése, a belőlük levon-
ható következtetés.

II. Táblázat

Klinikai vizsgálat referálási sémája:

1. Kérdésfelvetés, a vizsgálat célja.

2. A vizsgálat tárgya. A vizsgálatban résztvevő szemé-
lyek száma, diagnózis, vagy gyanu-diagnózis.

Egyéb, a vizsgált beteganyagra vonatkozó adatok.

a/

b/

c/

3. A vizsgálat eredménye.

a/ Klinikai vizsgálati eredmények,

b/ Laboratóriumi leletek.

4. A vizsgálat módszerei.

a/ A metodika leírása,

b/ A vizsgálat során alkalmazott diagnosztikumok,
vagy terapeutikumok pontos ismertetése: kémiai

név, farmakológiai megnevezés, esetleg védett nevek. Adagolás módja, egyszeri dózis, összdózis. A kúra időtartama. Megfigyelési idő. Tünetek. A kontroll csoport ugyanezen adatai.

5. Az eredmények értékelésére szolgáló módszerek.

Számítási módszerek ismertetése. Átlagértékek meghatározási módja. A szignifikancia meghatározási módja. Az eredmények összehasonlító ábrázolásmódja pl. a grafikus ábrázolás mikéntje.

6. A vizsgált beteganyag specifikus adatai:

Anamnézis, nem, életkor, testsúly, testmagasság.

7. A vizsgálat eredményeinek értékelése és a belőlük levonható következtetések.

Eredményesnek mondható-e a vizsgálat?

Más szerzők azonos tárgyú vizsgálatainak eredményeivel történő rövid összehasonlítás.

Alkalmazható-e a gyakorlatban a vizsgálat eredménye?

A további vizsgálatok iránya.

Milyen előnyt jelent a táblázatos módszer alkalmazása?

A táblázatos módszer, egységes szempontjai lehetőséget nyújtanak arra, hogy azokat lyukkártya kódként alkalmazva megkönnyítsék az adatfeldolgozást, a különböző szerzők azonos tárgyú vizsgálati eredményeinek összehasonlító értékelését.

Különösen előnyös a módszer az időhiánnyal küzdő gyakorló orvos egyéni dokumentációs tevékenységének megkönnyítésére, de a kis- és közepes közkórházi könyv-

tári adatfeldolgozás területén is segítséget jelent.

Az orvostudományi dokumentáció anyagi feltételeinek javulásával a hagyományos feldolgozási módszereket a gépi feldolgozás fogja felváltani, az ajánlott módszerrel feldolgozott adatok erre a célra is alkalmasak.

Az ajánlott séma rugalmas:

a kódok, azaz a rendszerezés szempontjai tetszés szerint akár az orvostudomány különböző szakágaiban felmerülő igényeknek megfelelően, akár az egyes intézetek vagy kutatók, klinikusok egyéni igényeinek megfelelően változtathatók.

Az információ közlés minőségének fontos ismérve az információ nyelvezete, stílusa.

Világírányzat, melynek hatása alól a hazai orvostudomány sem vonhatja ki magát az orvosi nyelvnek az anyanyelvhez való közelítése. Ez nemcsak azt jelenti, hogy a terminus technicusok kivételével mindent magyar nyelven írjunk a referátumban és érvényesítsük a felemás nyelvi pongyolaság helyett a magyar helyesírás szabályait, hanem a referátumok szempontjából elsősorban a szabatos, a felesleges szószaporítást kerülő, a természetes nyelvhez közelálló stílust, fogalmazási módot jelenti.

A siető olvasó igényt tart arra, hogy a referátum a közlemény elolvasása nélkül is érthető legyen!

Külön vita tárgya, hogy ha az auto-referátum iránti igény megvalósulása nem találkozik az orvosszerzők megértésével, vagy a jól használható auto-referátumok elterjedéséig ki készítse a referátumot.

Mindenesetre az adott szakterületen járatos tapasztalt szakember, nem az osztály vagy intézet legfiatalabb orvosa.

Nem tanulják az orvosok a dokumentáció módszereit, így az orvos és könyvtáros építő jellegű együttműködése ut az auto-referátumok és a hetero-referátumok minőségi javításához.

Szorosan hozzátartozik a referátum minőségéhez a referátum terjedelme.

Figyelembe véve azt a tényt, hogy a referátumokat mintegy 10-50-szer többen olvassák, mint az eredeti művet, a referátum elolvasása nem lehet időigényes.

A referativa kétévtizedes történetében a 30 másodperces, 1 perces figyelemrehívó indikativ referátumokon át a fejlődés útja ma a 75-250 szavas informativ referátumhoz vezetett el, amely tapasztalat szerint a gyakorlat igényeinek az eredeti mű terjedelmére való tekintet nélkül megfelelő.

A fentieket vitaindító javaslatnak szánjuk, számítunk az olvasók kiegészítő javaslataira, elképzeléseikre, kritikájára.

Az orvosi könyvtárosok dokumentalista ismereteiket használják fel gyakorlati tevékenységükben, segítsék az orvos-szerzőt íróvá válni, használható dokumentumok elkészítését ily módon elősegítve időt takaríthatnak meg.

IRODALOMJEGYZÉK

1. ERTL,N.: A New Way of Documenting Scientific Data
from Medical Publications. Karger Gazette,
1969,20,Nov.27.1.p.
2. ROLAND,Ch.G.: The Summary or Abstract. JAMA.1968,205,
569-570.p.
3. ORR,R.H.: The Role of Summaries and Abstract in the
Metabolism of Scientific Informations.
Metabolism,1959,8,187-189.
4. ORR,R.H. - KOVEN,D.M.: The Summary - the Most Used
and Most Neglected Part of Scientific Papers.
J.Einstein Med.Cent.1960,8,270-275.p.
5. SHAPIRO,P.A. et Al.: Information in a natural lan-
guage. JAMA,1969,207,2080-2081.p.
6. GOOD,R.: Should doctors know how to read and write?
Bull.Sin.Hosp./Detroit/,1969,17,37-38.p.

XX

Orvostörténelem - orvosi
könyvtárosoknak

XX

R. HARKÓ Viola:

Az első állandó magyar orvosi kar nagyszombati évei

/1770 - 1777/.

1969-1970-ben ünnepeljük a hazai orvoscépzés megindulásának kétszázadik évfordulóját. Nem lesz talán érdektelen, ha áttekintjük a kezdeti első hét évet, melyet az orvosi kar Nagyszombatban töltött.

A hazai orvoscépzés megindítása a XVIII. század közepére elodázhatatlan feladattá vált. A járványok által gyakran látogatott országban a közegészségügyi viszonyok kezdetlegeseek voltak, elenyésző számban működtek orvosok. Akadt olyan megye, ahol egy orvos sem volt. Bár fokoza-
tosan emelkedett a bécsi egyetemen tanuló fiataljaink száma, a protestáns diákok nem szívesen látogatták, mint később a hazai orvosi kart sem, mivel vallásuk miatt a doktori diplomát nem nyerhették el, csak licenciátust szerezhettek. /1/ Ezért a külföldi egyetemekre igyekeztek /Hollandia, Anglia, Németország/, ahol ösztöndíjak várták őket és akadálytalanul megszerezhették a doktori fokozatot. A kormányzat igyekezett meggátolni külföldre jutásukat , főleg azon a címen, hogy így sok pénz vándorol külföldre. Hazai szempontból inkább az jelentett veszteséget, hogy orvosaink a külföldi diploma birtokában vagy eleve kint telepedtek le, vagy hazatérésük után

nem tudtak ellenállni a kedvező külföldi álláslehetőségeknek és kivándoroltak. Különösen Oroszország fejtett ki szivó hatást ezen a téren./2/

A hazai orvosi kar felállításának gondolata az 1723. évi LXX.tc.-ben jelentkezik, amely kimondja az egyetem "teljessé tételét": a hazai főiskolákon a hit- és jogtudományon kívül, a külföldi egyetemekhez hasonlóan a többi tudományágat is tanítsák.

A törvény szándékát felismerve több orvos nyújtott be tervezetet a hazai orvosképzés megszervezésére és orvostudományi kar felállítására /3/, azonban nem kerültek megvalósításra, mivel Mária Terézia Van Swietent /4/ bízta meg az orvosi kar Nagyszombatban történő felállításával . Az ő nevéhez fűződik a bécsi egyetem orvosi karának gyökeres megreformálása és az un. első bécsi orvosi iskola megalapítása. Az egyetemi szabályzat hangsúlyozza, hogy a nagyszombati egyetem a bécsivel "per omnia conformare tenebitur" /5/-tankönyvek, vizsgák, tanterv, tanrend, előadások módszere tekintetében-, csupán abban tér el a két egyetem egymástól, hogy a nagyszombati oklevél csupán Magyarországon érvényes, a bécsié pedig az egész monarchia területén. Így akartak valószínűleg a hazai orvoshiányon segíteni. Ismert tény, hogy az egyetem és az orvosi kar nagyszombati elhelyezése kezdettől fogva ideiglenes volt. Az egyetem alapítólevele /1635/ is kimondja, hogy "Ha az idő folyamán Isten megszabadítja Magyarországot a török igától és alkalmasabb város fordul elő az egyetem számára, legyen szabad átvinni alapítványunkat az egyetemmel együtt máshová..."

Az orvosi főiskola felállításával kapcsolatos egyik tervezetben /Perliczi/ is említi a szerző, hogy a főiskola részére "az ország közepén fekvő helyet kívánunk". Mária Terézia is gondolt rá 1769-ben, hogy az egyetemet Budára helyezi, de az anyagi feltételek ekkor még nem álltak rendelkezésre. Később a Ratio Educationis is /1777.XIV.§/ említést tesz az egyetemi székhely megváltoztatásának előnyéről.

Az egyetem elhelyezésének ez az ideiglenessége azonban inkább elvi jellegű volt, hiszen amíg az országgyűlések színhelye /6/, a központi kormányzások székhelye Pozsony volt, addig a Bécshez és Pozsonyhoz közeli Nagyszombat nem tekinthető olyan mértékben periférikusnak, ahogy az a XVI. századig vagy a XIX. századtól kezdve nyilvánvaló lett volna. Viszont ez az elvi jellegű ideiglenesség valódi ideiglenességgé vált a XVIII. század végére, amikor a kibontakozó fejlődés Budát és Pestet ismét az ország szívévé tette.

A tanári kinevezések

Az 1769. nov. 7.-i királyi leirat intézkedéseiből /6/ kiemeljük a felállítandó tanszékek aránylag magas számát: ugyanekkor Bécsben négy, Halléban három és Rostockban egy tanszék működött. A kinevezendő professzorok személyét illetően Van Swieten maga döntött, személyesen adta át Bécsben a nekik szóló rendelkezéseket, utbaigazitásokat. Egyikük sem volt magyar származású, Schoretich Mihály és Prandt Ignác horvátok voltak, Trnka Vencel Csehországból származott, Plenck József és

Winterl Jakab német volt /7/. Nemzetiségi szempontból a négy egyetemi nemzet közül tehát hármat képviseltek, a magyar, mint negyedik nemzet nem volt képviselve a tanárok között. Óhatatlanul felvetődik a kérdés, nem akadt-e volna Magyarországon működő, hozzájuk hasonló színvonalu tudást eláruló öt orvos, akik szintén alkalmasak lettek volna a tanszékek betöltésére. Feltétlenül voltak /8/, de a tanári állások betöltésénél mellőztettek. Ennek okait elemezve és figyelmen kívül hagyva az esetleges protekcionizmus kérdését, megállapíthatjuk: jó részük protestáns volt, protestáns egyetemeken végeztek, másrészt magánosan, elszigetelten működtek, nem tartoztak egyetlen un. "orvosi iskolához" sem, míg a nagyszombati tanári kar tagjai Van Swieten és ezzel az első bécsi orvosi iskola tanítványai voltak, akiket összekötött egy egységes tudományos és tanítási szellem. Személyük biztosítékot nyújtott arra nézve, hogy hűségesen eleget tesznek az állam és tudomány követelményeinek. Bécsből szükség szerint helyezték őket Nagyszombatba, de kerülhettek volna bármelyik más egyetemi városba is a monarchia területén. Munkájukat általános emberi humanitás, szakszerűség, didaktikai módszeresség és az állampolgári hűség vezérelte.

Kinevezésük idején fiatalok /életkoruk 29 és 35 között mozgott/, tele munkakedvvel, lelkesedéssel, tudásuk legjavát készséggel adták át tanítványaiknak. A kar érdekeiért az első perctől kezdve kiálltak. Jól látták a nehézségeket, több-kevesebb sikerrel igyekeztek ezeket leküzdeni, nem rajtuk múlt, hogy a hazai orvosképzés megindulásának első éveit nem voltak eredményesebbek.

Az oktatás helyzete, színvonala Nagyszombatban

Az előadások el sem kezdődtek, amikor már összefoglalták legégetőbb problémáikat a kar professzorai. A kancellária 1771. május 6-án hozott rendeletével /Statuta Universitatis Tyrnaviensis/ igyekezett a kérelmeket teljesíteni, de nem hoztak kedvező döntést a magyar diplomák külföldi érvényességét illetően.

Az első nagyszombati éveket, különösen 1775-ig, az általános szegénység, szervezetlenség jellemezte. Kevés volt az anatómiai oktatás részére a boncolási anyag, a kis 12 ágyas, korszerűtlen kórház nem biztosított megfelelő lehetőséget a gyakorlati orvostan oktatásához, kevés volt a pénz a vegytani kísérletekre, nem voltak alkalmas fűvészkert /egy 1771-ben vásárolt kertet alakítottak át szegényes botanikus kertté/: sem üvegháza, sem délszaki növényei nem voltak.

A tanárok türelmüket veszítve újabb felterjesztést küldtek 1773. május 14-én az egyetemi tanács nevében; a Störck protomedikus által adott válasz /9/ nem elégitette ki őket, és talán újabb felterjesztésük eredménye lett Mária Terézi rendelete /1775. március 6./, amelyben bár több sérelmes kérdés kedvező elintézését nyer, de lényegesen továbbra sem változnak a kezdettől fennálló anyagi és egyéb megoldásra váró problémák. Tovább tart a huza-vona a kórházi ágyak, a botanikus kert ügye és a kémiai laboratórium létesítése körül.

Nem volt megszabva a tanulmányi idő, nem volt tanterv, csak egy tervezet, mely valójában nem lépett életbe.

Az oktatás egyéni módon, kötetlen formában folyt, a szigorlatok eredménye és a disszertációk sikeres megvédése szabta meg a tanulmányok idejét és voltak feltételei a diploma kiadásának.

A tanárok saját jegyzeteiket használták, kezdetben nem álltak rendelkezésre megfelelő tankönyvek. Egy-egy tanárra évenként átlag 10 hallgató oktatása nehezedett. Később ez a szám csökkent. A tanítás nyelve az orvostanhallgatóknál a latin volt.

Fordulatot hozott az oktatás színvonalában az 1775. év: bevezetik Nagyszombatban is a Störck-féle tanulmányi rendet, amely 5 évben szabja meg a tanulmányi időt. Az orvoskarra való felvétel előtt a jelöltnak el kellett végeznie a teljes bölcsészeti tanfolyamot. Kijelölték a kötelező tárgyakat: anatómia, kémia, botanika, élettan, általános kórtan, gyógyszerstan, klinikai gyakorlat, sebészet, szülészeti, kórházlátogatás. Az orvosdoktorság elnyeréséhez két szigorlatot kellett letenni az említett tárgyakból, majd nyilvános vita következett, amelynek eredményességétől függött a felavatás.

Szorgalmazták a saját jegyzet helyett a tankönyvek használatát, kijelölték a kötelező irodalmat /10/, kialakult az első tanrend /11/. Elég magas szigorlati- és vizsgadíjakat vezettek be, bár a szegénysorsu hallgatók kaphattak kedvezményt, sőt előfordult a díjak teljes elengedése is. Ezt az új rendet bevezették a nagyszombati egyetemen is, de ahol kellett, értelemszerűen alkalmazták. Például a bécsi rendtől eltérően nálunk a szülészetet a sebész Plenck tanította; rendkívüli előadók jó ideig nem voltak.

A hallgatók

A hallgatók száma érdekesen alakult az orvoskar első nagyszombati évében: csak heten tanultak az orvosi karon /a bonctant és sebészetet többen, huszonketten hallgatták/, míg 150 hallgatója volt a teológiai fakultásnak és 170-en iratkoztak be a bölcsészkarra. Ez a hallgatói szám soha sem emelkedett kifejezetten magasabbra, 1777-ben, az utolsó nagyszombati tanévben hat hallgatója volt az orvosi karnak. Az első hét évben feltehetően 62 orvosjelölt tanult a karon, közülük 39-en végeztek Nagyszombatban. 4%-uk külföldi volt, 14 hallgató pedig a mai Szlovákia területéről származott; érdekes, hogy éppen Nagyszombatból egy végzett hallgatója sem volt a karnak. A mai magyar területről 10 végzett diák származott, nagy részük soproni, győri. Erdélyből öten jöttek, valószínűleg szász származásuak.

A hallgatók egynegyede a nemesi rendből került ki, a többi egyszerű származásu, segény sorsu diák volt.

A hallgatók nagy része katolikus. A nem katolikusok problémája végighúzódik ezeken az éveken, megoldás nélkül.

Tanulási lehetőségeik a már előzőekben vázolt nehézségek ellenére kedvezőeknek mondhatók. A tanárok alaposabban foglalkozhattak tanítványaikkal mint más egyetemen. 1775-ben Bécsben például Jacquin-nek 60 hallgatója volt, Winterl professzornak Nagyszombatban évenként 4-5.

A nagyszombati orvosi karon végzett hallgatók későbbi közéleti és publicisztikai tevékenysége az oktatás intenzitását és megfelelő színvonalát igazolja./12/

Az orvosi karon nemcsak medikusok, hanem sebész-hallgatók és gyógyszerészek is tanultak és bábaképzés is folyt.

A gyógyszerészet oktatása 1772-ben kezdődött az orvosi karon. Előzőleg kevés okleveles, egyetemet végzett gyógyszerész működött az országban. Képzésük céhszerű volt, mint inasok kitanulták a gyógyszerértárban a mesterséget, aztán felszabadulásuk után, minden egyéb vizsga nélkül, önállóan működtek. Az orvosi kar felállítása után szabályozták a gyógyszerészképzést: gyógyszerértulajdonos vagy provizor csak az lehetett, aki vizsgát tett az orvosi karon. A gyógyszerésznek tudnia kellett latinul, bejárhatott a kémiai, botanikai és gyógyszerismereti előadásokra. Négy vizsgát kellett letennie /botanika, gyógyszerismeret, gyógyszerészeti kémia és gyógyszerkészítés bizottság előtt/ egy éves tanfolyam elvégzése után. Ez utóbbi elvégzése alól a helytartótanács sokakat felmentett.

Az orvosi kar felállítása előtt a sebészek képzése is céhszerű volt. Ha a sebészjelölt elsajátította négy év alatt a borbélyműhelyben a gyakorlati sebészeti ismereteket, felszabadult és ünnepélyes vizsgát tett orvosok, mesterek, seborvosok és két tanácsstag előtt. Elméleti képzésük nem volt. 1756-tól a megyei fizikus előtt tették le a vizsgát, 1761-től nemcsak gyógyszereket kellett készíteniük, hanem beszámoltak gyakorlati sebészeti tudásukról is.

1773 őszén német és latin nyelvű seborvosi tanfolyamot indítottak az orvosi karon. Három évig tartott a seborvosok /magister chirurgiae/ kiképzése. 1777-től belgyógyászatot is hallgattak.

Napirendre került a bábaképzés ügye is. 1774-ben megtörtént országos összeírásuk. Az 1775-ös tanulmányi rend előírja, hogy az induló bábatanfolyamokra csak irni-olvasni tudókat vehetnek fel. Évente két féléves tanfolyamot tartottak számukra. Az egyetemi bábaképzés hosszú évekig kórterem és betegágy nélkül, a "bábászati gépen" /machina obstetriciae/ végzett bemutatásokkal történt.

A nagyszombati évek értékelésével kapcsolatban összefoglalásul megállapíthatjuk, hogy az eddigi szakirodalom sötét képet festett a hazai orvoscépzés első időszakáról. Hivatkoznak a rossz oktatási módszerekre: felolvasási kötelezettség, előírt irodalom, cenzura, szakkönyvek hiánya, a conformetur-elv hátrányai, jelentéktelen, provinciális, konzervatív szemlélet, reakciós nézetek.

Az orvosi karra mindez nem volt jellemző, sőt az oktatók és diákjaik bizonyíthatóan ismerték a kor szellemi áramlatait /Trnka könyvtára, Winterl kémia-növénytan oktatása/; az itt végzett 39 hallgató közül 25 külföldi ismeretekkel, idegen légkörrel telítve jött Nagyszombatba tanulni. Nézeteik nem maradhattak hatás nélkül.

Bár a nagyszombati egyetem eredetileg egyházi intézmény volt és 1773-ig egyházi vezetés alatt állt, az orvosi kart világiasság jellemezte. Paptanára nem volt a karnak, viszont Schoretich tanár orvos létére kezdetben a bölcsészeti kar igazgatói tisztét is viselte közmegegyezésre. Megállapíthatjuk, hogy az orvosi kar magasabb szinten és zökkenésmentesen illeszkedett az egyetem kereteibe, ez a beilleszkedés azonban nem konformista módon, hanem felvilágosultan történt.

A kar tanárai a kor tudományos színvonalán tanítottak, ismerték a kimagasló szerzőket, saját maguk is foglalkoztak kutatással, volt irodalmi munkásságuk; különösen kitűnik ezen a téren Plenck, Trnka, Winterl. Saját észleléseik eredményeit tovább adták, számos sajátkezü jegyzetüket őrzi az Akadémiai és Egyetemi Könyvtár. Rendelkeztek saját értékes könyvgyűjteménnyel. Nem szolgálai-an követték a bécsi előadásokat.

Nem rajtuk múlt, hogy a nagyszombati időszak nem vált jelentős korszakává a hazai orvosképzésnek. Nagy hátrányukká vált a rossz, szegényes anyagi ellátottság /hiány kórházi ágyban, felszerelésekben, laboratóriumokban, anatómiai demonstrációs anyagban; a kezdetleges botanikus kert, stb./; a rendszer kicsinyessége különösen anyagi dolgokban opponálásra, vitára, harcra kényszerítette őket; elemi igényekért teljes erőbevetéssel kellett küzdeniük, ez sok időt, energiát elrabolt tőlük.

Emberi és oktatói erényükre vall, hogy nem riadtak vissza sem erkölcsi, sem anyagi áldozattól: Winterl saját költségén kocsiztatta ki diákjait a földekre növény-tani oktatás céljából; kémiai kísérletei elvégzésében családtagjai segítettek megfelelő segéderő hijján; a kísérletekhez ő kölcsönözte előre a szükséges pénzt és nem mindig kapta vissza idejében és teljes összegében. Később Pesten saját költségén tartott fent botanikus kertet. Trnka végrendeletében könyveit azzal a feltétellel hagyta az egyetemnek, hogy azok árának harmad részéből a szegényebb orvosokat és hallgatókat segíezzék.

A Nagyszombatban támadt nehézségek, különösen az orvosi kar igényei eljutottak a megfelelő fórumokig, sőt

döntő sullyal estek latba, amikor Mária Terézia a Ratio Educationis elfogadásával egyidejüleg döntött az egyetem Budára helyezéséről is. A Budára költözés indítékainak tárgyalása már nem feladatunk, csak annak hangsúlyozása, hogy mérlegelésénél fontos szerep jutott az orvosi kar szempontjainak is.

1. Gyóri Tibor: A kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem története. III.k. Az Orvostudományi Kar története. 1770-, Budapest, 1936. 68,70 l.
2. Schultheisz Emil-Tardy Lajos: Fejezetek az orosz-magyar orvosi kapcsolatok multjából. Budapest, 1960.
3. Tervezetek a hazai orvosképzés megszervezésére: Bácsmegyei Pál, Gömör megye tisztiorvosa 1730-ban nyújtotta be tervezetét a helytartótanácsnak, Linzbauer közlése szerint; a szöveg elveszett. Moller Ottó Károly besztercebányai orvos tervezete 1727-ben készült; leginkább ismertté viszont vejéé, a nógrádmegyei tisztiorvosé, Perliczi János Dánielé vált. Szövegét közli latinul Linzbauer; magyarul először az Orvostörténeti Közlemények 54. számában jelenik meg.
4. Van Swieten, G. 1700-1772. Husz évig működött Leydenben, Boerhaave mellett, majd 1745-től Bécsben. Udvari orvos, könyvtáros, protomedikus és a bécsi egyetem nagy újjászervezője.
5. A Nagyszombati Egyetem Orvosi Karának szabályzatából: 1771. ápr. 22.-én kelt királyi leirat /Linzbauer, Codex San. Tom. II. 658 sz./: "Minthogy Ófelségének kegyes elgondolása és szándéka az, hogy a Nagyszombati Egyetem . . . mind az előadások rendje, mind minden egyéb dolog terén teljesen megegyezzek a Bécsi Egyetemmel"
6. Kir. leirat /1769. nov. 7.; közli Linzbauer, Codex San. Tom. II. 621. sz./ szövegéből: ". . . az orvosi karon egy tanár az orvosi elmélet, egy tanár a gyakorlat, egy ta-

nár az anatómia, egy tanár a sebészet és egy tanár a növénytan és vegytan számára..... legyen".

7. A nagyszombati orvosi kar első 5 kinevezett tanárnak rövid életrajzi adatai:

Trnka Vencel /1739-1791/ orvosi tanulmányait Prágában és Bécsben végezte. 1770-ben lett a bonctan, majd az általános kór- és gyógyszer-tan tanára. Többször volt dékán, egy ízben rektor. Számos műve jelent meg nyomtatásban. Kézírtos munkáiból többet őriz az Egyetemi Könyvtár. Ugyanitt megtalálható könyvtára katalógusa.

Winterl Jakab József /1739-1809/ Bécsben tanult, Crantz tanítványa volt, érdekelte a növénytan. A botanika és kémia tanára lett Nagyszombatban. Hatszor volt dékán, két ízben rektor. A botanikában ő vezette be nálunk Linné rendszerét. Kémiai munkásságával is kitűnt. Számos tudományos munkát írt. Könyvei az Egyetemi Könyvtárba kerültek.

Plenck József Jakab /1735-1807/ 1763-ban lett sebész-, majd szülésmester. Eredményes irodalmi munkásságot fejtett ki. Szülészeti munkája hétszer jelent meg, így hívta fel magára Van Swieten figyelmét, aki a nagyszombati karra hívta. Sebészetén kívül oktatott szemészetet és szülészetet is. Kiváló egyéniség volt és tehetséges, jó előadó. Könyvtárát az Egyetemi Könyvtár vette meg. Ugyanitt számos kézírata is megtalálható.

Schoretitch Mihály /1741-1786/ tanulmányait Bécsben végezte. Nagyszombatban általános kórtant és különös kór- és gyógytant tanított. Irodalmi működése nem volt jelentős, de kiváló tanár és nemes emberi tulajdonságokkal rendelkező férfi volt. Két tanévben

vezette a Dékáni Hivatalt és egy ízben volt rektor. Ingyen kurzusokat tartott diákjainak.

Prandt Ádám Ignác /1739-1817/ Bécsben végzett, Nagyszombatban az élettan és gyógyszer-tanára lett. Később felcserélte az élettant az általános kórtannal, majd csak belgyógyászatot tanított. Ő volt a kar első dékánja, később még hatszor viselte ezt a tisztséget, rektor is volt. Doktori disszertációján kívül más nyomtatott irodalmi műve nem maradt fent.

8. Kiemelkedő magyar orvosok a XVIII. sz. második felében itthon:

Conrad András, Bácsmegyei István Pál, Markhot Ferenc, Huszthy Zakariás, Pataki Sámuel, Mátyus István, Csapó József, Szeli Károly, Hatvani István, Weszprémi István.

Külföldön: Segner András, Hedwig János, Madai Dávid Sámuel, Kereszturi Ferenc, Paeken Keresztély, Paeken Mátyás.

9. Győry Tibor i.m. 76. és 77.1. Störck válaszában kioktató hangja szokatlan az egyetemek történetében, e mellett elutasító és fenyegető: "Ugy látszik új rendszereket alapítanak a nagyszombati orvosi kar tanárai . . . erre vallanak a megjelent disszertációk is, ezért . . . a királynő elé terjesztendőek lesznek."

10. Az 1775-ben kötelező könyvek jegyzéke megtalálható: Hőgyes Endre: Milléniumi emlékkönyv a budapesti Kir.Tudományegyetem orvosi karának multjáról és jelenéről. Budapest, 1896. 116 - 122 l.

11. Az első tanrend: minden hétköznapi /csütörtök kivételével/ de. 8-9-ig pathologia és praxis medica /tanár Schoretich/; 9-10-ig élettan /Prandt/.

10-11-ig bonctan /Trnka/, du. 2-3-ig
materia medica /Prandt/, du. 3-4-ig se-
bészeti /Plenk/, du. 4-5-ig vegytan
/Winterl/.

12. Nagyszombatban végzett kiemelkedő hallgatók:
Stipsics Ferdinánd, Reineggs Jakab,
Madács Péter, Oppenheimer Bernát,
Fuker Jakab.

NÉMETH-CSÓKA Mihály - WAGNER Imre

"Multiple choice"¹ - az orvostovábbképzés egyik formája

Szakmailag művelt orvosnak általában azt tartjuk, akinek általános és aktuális orvosi ismeretei az átlagos szintet tekintve korszerűek, saját szakágának egy rész-területét pedig kiválóan ismeri. A specializálódás következményeként ez utóbbi kritérium általában biztosított, az általános orvosi áttekintés azonban pár év alatt korszerűtlenné válik és ismételt, folyamatos kiegészítésre szorul.

A szakirodalom tömegének horizontálisan történő, egyedi nyomon követése még egy szakág vonatkozásában is rendkívül időigényes s alig megvalósítható, míg egy - egy téma vertikális felgöngyölítése - a nem kutató orvosnál - rendszerint esetlegesen alkalmazott módszer.

A modern diagnosztika és terápia, az új gyógyszerkészítmények ismeretének és az új felismeréseknek elsajátítására egyes országokban különféle módszereket alkalmaznak. Az USA néhány államában a TV-t is felhasználják. Kanadában megfontolás tárgyává tették az orvosok számára 10 évenként kötelező ún. "felújító vizsga" bevezetését /OrvHetil.1968.109:2564./.

1
magyarra nehéz lefordítani, a módszer értelmét legjobban egy mondat közelíti meg: "Válaszd ki a megfelelőt!"

Hazánkban is hasznos lenne olyan önként vállalt módszer alkalmazása, amely az általános orvosi műveltség korszerű színvonalának fenntartására - kollektív módon - alkalmasnak bizonyulna. Erre jó példával szolgál a Brit Egészségügyi Ellátásban /Hospital Medical Service in the U.K./ bevezetett "Multiple choice".

Angliában 1966. októberében, Hospital Medicine címmel új folyóirat indult, amely 1968. októberétől British Journal of Hospital Medicine /Brit.J.Hosp.Med./ címmel jelenik meg. A havonta megjelenő folyóiratot minden nyilván-
tartásba vett /regisztrált/ orvos megkapja. E folyóirat, a mi Orvostudomány c. periodikánknak megfelelően, általános összefoglaló cikkeket közöl. Minden számában van egy "Multiple choice" rovat is. E rovat egy-egy nagy, vagy kisebb szakmát tárgyal 30-40 kérdés keretében. Az általános belgyógyászat, sebészet, szülészeti, gyermekgyógyászat mellett helyet kapnak a diagnosztikai kérdések, de a közegészségügy, orvosi szervezés, bakteriológia, urológia, pszichiátria, genetika, szociális orvostan és más kisebb szakma is.

A téma kérdéseit folyamatosan sorszámozzák és minden kérdés után - az ABC betűivel jelölve - közlik a lehetséges válaszokat. Természetesen nem mindegyik helyes, sőt sok közöttük a félrevezető tendenciájú is. Az olvasó a feltett kérdéseknél megjelöli az általa helyesnek tartott feleleteket. A folyóirat 10-20 oldallal hátrább közli a kérdések sorszámát és a helyes feleletek betűit tartalmazó táblázatot, amelynek segítségével a válaszadás helyessége és annak mértéke ellenőrizhető.

Angliai tapasztalat szerint megvalósítható olyan változat is, hogy nagyobb kórházak, klinikák referáló ülésén a témára felkészült "játékvezető" sorban felolvassa a kérdéseket s minden kérdés után a választ adó megjelöli az általa helyesnek tartott feleletet, illetve feleleteket. Befejezésül a játékvezető ismét végigmegy a kérdéseken, megadja, s ha kell, magyarázza, vagy indokolja a helyes válaszokat.

Ki-ki láthatja feleletéből, hogy ismeretei mely területen hiányosak. E módszer rendszeres alkalmazása lehetőséget ad a differenciálódott orvostudomány újabb ismereteinek elsajátíttatására, vagy legalábbis intésül szolgál bizonyos területek utólagos áttekintésének szükségességére.

Az ismertetett módszert a Baranya megyei Tanács kórházának referáló ülésén mintegy egy év óta rendszeresen alkalmazzuk. Kezdetben az általános érdeklődésre számot tartó /általános belgyógyászat, általános sebészet/ témákkal kezdtük a játékot, később kiterjesztettük kisebb szakmákra /fertőző betegségek, röntgen diagnosztika/ is.

Az első alkalmakkor teljes egészében átvettük és felhasználtuk a hivatkozott folyóirat rovatának kérdés-rendszerét, később - gyakorlati tapasztalatok alapján - változtattunk rajta. Adaptációs módszerükre és indítékaira az alábbiak során még visszatérünk.

A játék előkészítése és lebonyolítása bizonyos adminisztratív munkát is igényel. Célszerű ebbe az intézmény orvosi könyvtárosát is bevonni.

A szakmai előkészítés során elsősorban megfelelő "játékvezető" felkérése szükséges, aki szakmailag felkészült és a levezetés módszerére vonatkozóan is tájékoztatást kap.

A könyvtáros előkészítő munkája során - a referáló ülésen résztvevők várható számának megfelelően - a kellő méretű ívekre rágépel a felteendő kérdések folyamatos sorszámát és minden kérdés-sorszám után - vízszintes irányban a lehetséges feleletek ABC betűjeleit. Az iv te-
tejére azonossági számot ír.

Pl.:

Azonossági szám: 28

1. A B C D E

2. A B C

3. A B C D

..... stb.

A következő előkészítő lépés, egy másik iven, a játékvezető által feltett kérdések szövegeinek folyamatos sorszám szerint történő leírása. Minden kérdés alá kerülnek, az ABC betűivel jelölve, a lehetséges feleletek szövegei.

Itt említjük meg, hogy célszerű a játékvezetőt a referáló ülés elején lebonyolítani s eredményét az ülés végén ismertetni. Így a kiértékelésre több idő jut.

A referáló ülés megnyitása után a könyvtáros kiosztja az összekevert és lefelé fordított azonossági számú játék-íveket. Egyben kéri, hogy ki-ki jegyezze meg azonossági számát. A felkért játékvezető sorban felolvassa a kérdéseket, amelyekre a választ a kérdés elhangzása után a kiosztott iven feltüntetett betű, vagy betűk bekarikázásával azonnal meg kell adni. Valamennyi kérdés elhangzása és a válaszok megjelölése után a könyvtáros összegyűjti az íveket, amelynek során ismét biztosítani kell a

válaszolók személytelenségét. Egyidejűleg a könyvtáros kiosztja a másik ívet, amely az elhangzott kérdések és a lehetséges válaszok szövegét tartalmazza.

A játékvezető ezután ismét végigmegy a kérdéseken, s egyidejűleg megadja a helyes választ, vagy válaszokat. A játékosok a kiosztott szöveges íven most már a helyes válaszok betűjelét karikázzák be. A játékvezető - ha szükséges - indokolja a helyes választ. A feltett kérdésekre válaszol, az esetleg felmerülő vitát vezeti és eldönti.

Ezután a referáló ülés a napirend szerint folytatódik, a könyvtáros pedig ez alatt elvégzi a kiértékelést. Ennek alapja egy, a számára készített és a helyes feleleteket feltűnően jelző kérdő ív.

Mielőtt az értékelés ismertetését adnánk, néhány példát szeretnénk idézni, elsősorban kísérletünk első időszakából, amikor az angliai módszert változtatás nélkül alkalmaztuk. Ennek során lehetőségünk lesz indokolni az adaptáció szükségességét is.

Az általános sebészet területéről idézünk néhány példát /Brit.J.Hosp.Med.1968.1:266./:

27. Pheochromocytomás beteg praeoperativ előkészítéséhez szükséges:

- A teljes alfa-receptor bénítás
- B partialis alfa-receptor bénítás
- C teljes béta-receptor bénítás
- D partialis béta-receptor bénítás
- E egyik sem a fentiek közül.

A helyes felelet a "B" és a "D".

Vagy a következő kérdés:

33. A gyomor szekréciós hormonja a gastrin:

- A egy 17 szénatomu szénhidrát
- B 17 szénatomu poliszaccharid
- C a 17. szénatomnál szubsztituált szteroid
- D 17 szénatomu polipeptid

A helyes feleletet a "D".

Az eddigi két kérdés általában újabb gyógyszer- és biokémiai eredmények ismeretét feltételezi, ezért jó képzettségű fiatal orvosok adnak a kérdésre helyes feleletet.

A következő kérdések viszont már klinikai tapasztalatot feltételeznek:

5. Gastrectomia utáni állapotban észlelt fájdalmas böfögés oka lehet:

- A efferens kacs syndroma
- B afferens kacs syndroma
- C a dömping syndroma
- D anastomosis fekély.

A helyes felelet a "D".

3. Fiatal nő lábának medialis oldalán lévő tágult véna kezelendő:

- A injekcióval
- B megfigyeléssel
- C műtéttel
- D gumiharisnyával

A helyes felelet a "B" és a "C".

E kérdésekre a helyes feleletet általában az idős, tapasztalt klinikus adja.

Itt egyuttal megmutatkozik a rendszer egy bizonyos gyengesége is. A megadott helyes feleletet /az angol példát alapulvéve/ terápiás elvek, műtéti indikációk tekintében az Angliában kialakult felfogást tükrözi, amely nem minden esetben egyezik meg a nálunk elfogadottakkal. Ebből is adódik, hogy jó felkészültség esetén is csak 60-80%-ban mutatkozik a szerkesztőség által megadott elvek szerinti helyes válasz. A téves felelet oka lehet:

1. konkrét ismeret hiánya, pl. a gastrin szerkezeti ismeretének hiánya;
2. a felelő más felfogásban értékeli a kérdést, pl. a fiatal nő lábán lévő értágulat kérdésében.

Tapasztalatunk szerint különböző szakmákat felölelő közösség átlagos találat-aránya általában 50% /megfelel az Angliában tapasztalt felelet-arányoknak/, egyénenként azonban 20-80% között ingadozik.

A kiértékelés során a következő módszert alkalmaztuk. Helyesnek értékeltük a kérdésre adott választ, ha a felelet a helyes válaszok 50%-át elérte, vagy meghaladta. Amennyiben a választ adó tévedésből vagy "óvatosságból" több, de helytelen választ is megjelölt, ezeket helyes válaszaiból levonásba hoztuk, s az így kapott "nettó" értéket vettük figyelembe. Pl. egy kérdésre adható

lehetséges válasz A B C D E F

a helyes válasz "B" "E" , de

a választ adó "B" és "E" mellett még "C"-t és "F"-et is helyes feleletként jelölte meg, találat-értéke nulla s így a kérdésre helytelen választ adott. Ugyanezen példánál maradva, ha csupán vagy "B"-t, vagy "E"-t jelölte meg és

más semmit, a kérdésre adott válaszát helyesnek fogadtuk el, mert feleletével a helyes válaszok 50%-át elérte.

Ilyen módszer mellett a könyvtáros végigmegy minden kérdésen. A helyes felelettel értékelt kérdések sorszámát a beadott iven pirossal bekarikázza és megolvassa.

Ajánljuk, hogy a kérdések számának megfelelően a könyvtáros készítsen előre táblázatot, amely a helyes feleletek %-os arányát tartalmazza.

Pl. a kérdések száma 20.			
Ha a helyes		az eredmény:	
felelet száma:			
20	=	100 %	
19	=	95 %	
18	=	90 %	
- - - - -			
10	=	50 %	
9	=	45 %	stb.

Ennek segítségével a megolvasott helyes feleletek számának megfelelően, a választ adó ivére feleletének összértékét %-ban kifejezve azonnal rávezethetjük.

A játékokban résztvevő közösség összteljesítménye is értékelhető. Az előbbi példát folytatva: a beérkezett iven száma 18.

Értékelésük szerint

1 db	95 %	=	95
1 db	90 %	=	90
2 db	75 %	=	150
3 db	60 %	=	180
4 db	50 %	=	200

2 db	40 %	=	80
3 db	35 %	=	105
2 db	20 %	=	40
18 db			940

$$940 : 18 = 52\%$$

A közösség %-os teljesítménye 52%.

Az értékelés megtörténte után és a referáló ülés befejezéseként a játékvezető az azonossági számokhoz tartozó feleletek százalékos értékét felolvassa.

A játék résztvevői - azonossági számuk ismeretében - felkészültségükről konkrét jellemzést kapnak, ugyanakkor a névtelenség diszkréciót is biztosít és a játék tanulságait ki-ki önmaga számára, minden zavaró körülmény nélkül levonhatja.

Az ily módon lefolytatott játék rendszeres alkalmazása sok hasznos előnnyel jár. Alkalmas a modern szakmai ismeretek rendszeres és tömör közlésére, vagy - legalábbis - az esetleges hiányosságokra a figyelmet felhívja. Gátolja a specializálódás folytán szükségtelenül kialakuló szakmai előítéletekből fakadó rivalizálást, a többi szakma fejlődésének nyomon követése és új eredményeinek megismerése a már specializált orvos elszigetelődését megakadályozza. Végül segít olyan közszellem kialakításában, amelyben kizárólag a szakmai ismeretek adják a rangot s ez a szellem - minden bizonnyal - egészségesen fog hatni elsősorban fiatal orvosaink fejlődésére, és mérsékeli az alá-fölérendeltségi viszonyból helyenként még adódó feszültségeket.

Az ismertetett módszer rendszeres alkalmazása során eddig két változtatást vezettünk be:

1. kidolgoztuk az adminisztratív munka és értékelés már ismertetett rendszerét;
2. a kérdések számát csökkentettük s a felkért játékvezetőre bíztuk annak a 10-12 kérdésnek kiválasztását, amelyet szakmájára aktuálisan jellemzőnek és általános érdeklődésre számottartónak gondol.

Ily módon a játékidő 15-20 percre rövidíthető és egy általános referáló vagy kliniko-patológiai megbeszélés egyik program-pontjaként nehézség nélkül beilleszthető anélkül, hogy ismertetett előnyeiből veszítene.

A leírt módszer propagálását és alkalmazását hazánkban is javasoljuk. A játék kórházainkban még objektívebben játszható, mert tudomásunk szerint a Brit.J.Hosp. Med. még nem sok helyre jár, s így a játékra aligha tudnak belőle felkészülni.

A kérdéseket és a helyes feleleteket így csak a játékvezető ismeri. Angliai tapasztalat szerint azonban a módszer értékét az sem rontja, ha a hallgatóság rendszeresen felkészül a kérdésekre. Ez ugyanis azt jelenti, hogy célját, az általános orvosi műveltség emelését, a módszer már el is érte.

Annak előrebocsátásával, hogy mi magunk is készséggel állunk az érdeklődők rendelkezésére, úgy véljük, az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ ilyen irányú szolgáltatása a módszer bevezetésére és rendszeres alkalmazására realisabb lehetőséget biztosítana. Megfontolandónak tartanánk, hogy - mondjuk - az

Orvosi Hetilap havonta egy számában ilyen rovattal ne bővüljön-e.

Ugyancsak ajánljuk a "Picture Quiz" bevezetését, amely a röntgenfilm, EKG-lelet, pulzus-görbe, labor-leletek stb. helyes vizuális értékelését segíti elő. Erre ugyancsak jó példákkal szolgál a hivatkozott folyóirat vonatkozó rovata. Megjegyezzük azonban, hogy az utóbbi módszer lényegesen idő- és munkaigényesebb.

A szocialista országok egészségügyi felvilágosi-
tással foglalkozó információs felelőseinek II.
tanácskozásáról

Két éve, hogy az európai szocialista országok egészségnevelési intézetei között kölcsönös előnyökön alapuló együttműködési megállapodás jött létre. Az 1967. évi rostocki szimpóziumon részt vett szocialista országok egészségnevelési intézeteinek vezetői állást foglaltak amellett, hogy egyes fő feladatokban kiszélesítik és tervszerűvé teszik a munkakapcsolatokat, biztosítják az együttműködés elvi és gyakorlati feltételeit. E megállapodás eredményeként különböző munkacsoportok alakultak, illetve kezdtek meg működésüket. Egy-egy munkacsoport tevékenységét más-más szocialista ország egészségnevelési intézete irányítja, felügyeli. Így pl. a bibliográfia, a dokumentáció és az információ körébe tartozó feladatok összehangolására, általában az információs munka fejlesztésére irányuló kapcsolatok egyeztetésére, továbbá a kutatási eredmények hasznosítására az NDK kapott megbízást. Az NDK lépésenként elkészítette az európai szocialista országok egészségnevelési intézetei információs felelőseinek közös munkatervét és összeállította az egységes ETO táblázatot. Ez utóbbi intézkedés célja az információs kartonok jelzetellátásának megoldása.

A szocialista országok információs felelőseinek közös munkaterve fontos szerepet tölt be az együttműködés tervszerűsítésében, tartalmazza a dokumentációs és információs munka fejlesztésére irányuló célkitűzéseket, legfontosabb intézkedéseket, továbbá a koordináció érdekében szükséges tanácskozásokat, kétoldalu tapasztalatcseréket.

Az információs felelősök első tanácskozására 1968-ban, Drezdában került sor. Ezen a tanácskozáson a résztvevők megismerkedtek a Deutsches Hygiene Museum dokumentációs és információs tevékenységével, majd megtárgyalták az együttműködés néhány időszerű kérdését, valamint az 1969. évi munkatervet. A tanácskozás igen eredményes volt. A résztvevők többek között

- határozottá emelték azt a javaslatot, hogy az egészségnevelési intézetek az ott folyó tudományos kutatásokról annotált és ETO-jelzettel ellátott információs kartonokat küldenek a DHM-nek, amely azokat sokszorosítja és felhasználásra megküldi valamennyi szocialista egészségnevelési intézetnek;

- megállapodtak a folyóiratokból készülő referáló-kártyák tartalmi és formai kritériumaiban és kijelölték azokat a folyóiratokat, amelyek figyelését az egyes szocialista országok magukra vállalták, valamint

- megegyeztek arról is, hogy az információs felelősök II. tanácskozásának előkészítésére és

megrendezésére a budapesti egészségnevelési intézetet kéri fel.

Az Egészségügyi Minisztérium elvi hozzájárulása után az Egészségügyi Minisztérium Egészségügyi Felvilágosítási Központja elvállalta a II. információs tanácskozás lebonyolítását és erről az érdekelt európai szocialista országokat értesítette.

Ilyen előzmények után került megrendezésre a II. információs tanácskozás, amely 1969. szeptember 16-18-ig tartott. A tanácskozásra meghívást kapott valamennyi európai szocialista ország. A meghívottak közül a tanácskozáson résztvettek a Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság, Csehszlovákia, Bulgária, Jugoszlávia egészségnevelési intézeteinek képviselői. Külön öröm volt, hogy a résztvevők között üdvözlhattuk Jugoszlávia és Szlovákia képviselőit is. Sajnálatos, hogy Lengyelország és Románia egészségnevelési intézete ez alkalommal sem vett részt a tanácskozáson. A külföldi résztvevők mellett meghívott vendégei is voltak a tanácskozásnak. A hazai vendégek között üdvözölhattuk dr. Székely Sándort, az OOKDK igazgatóját, az OOKDK munkatársait, valamint dr. Réti Endrét, a BOTE könyvtárának igazgatóját.

A tanácskozás a résztvevők előzetes véleményének figyelembevételével összeállított program alapján végezte munkáját. A három napos tanácskozást dr. Hajdu Ferenc, az Egészségügyi Fel-

világosítási Központ igazgató helyettese nyitotta meg. Az üdvözlő szavak és a tanácskozás ülésrendjének ismertetése után következett a délelőtti ülés első napirendi pontjaként az intézet szakkönyvtárának bemutatása. Egybehangzó vélemény szerint a könyvtárról adott ismertetés és a látottak felkeltették a vendégek figyelmét, különösen a nem hagyományos dokumentumok feltárása és feldolgozása iránt nyilvánult meg nagy érdeklődés. A vendégek körében az a vélemény alakult ki, hogy a látottakat hasznosítani tudják könyvtári munkájukban.

A szakkönyvtár bemutatását követően került sor az 1968. évi munkaterv végrehajtásának értékelésére. A DHM képviselőjének vitaindító referátuma eredményesnek értékelte a munkatervben előirányzott feladatok végrehajtását, az együttműködést úgy ítélte meg, hogy az információs kartonok cseréjében, valamint a kijelölt folyóiratokról készült szemlék megküldésében a még fennálló hiányosságok nem annyira rendszerbeli problémára, mint inkább munkaerőhiányra vezethetők vissza. A munkaterv végrehajtásáról adott elemző jelentést a tanácskozás résztvevői egyetértőleg tudomásul vették.

Ezután a Szovjetunió képviselőjének nagy érdeklődéssel kísért előadása következett a nemzetközi információ feldolgozásáról és a gyakorlatba történő átviteléről. A beszámoló a következő fontosabb javaslatokat tartalmazta:

- Bibliográfiai alap megteremtése az európai szocialista országok egészségügyi nevelési kérdéseiről.

- Az A/6 formátumu referáló kartonok alkalmazása az egységes információs alap biztosítására.

- A külföldi irodalom egészségnevelési témáinak rendszeres kiértékelése a "Med.Ref.Zsurnal" számára.

- Az információs csere rendszeres biztosítása más országok munkatapasztalatairól.

A beszámolóhoz és az előterjesztett javaslatokhoz többen is hozzászóltak. Az NDK képviselője különösen a kutatások koordinálásának szükségességét hangsúlyozta, illetve emelte ki hozzászólásában. Ehhez a témához kapcsolódva mi is kifejtettük álláspontunkat. Az általunk is oly fontosnak tartott együttműködés elősegítése érdekében a következő javaslatokat tettük:

- Egységes nyelvezet kialakítása az európai szocialista és tőkés országokban használatos egészségnevelési szakkifejezésekről és azoknak szótár formájában való közreadása.

- Az egészségnevelési könyvtárak gyűjtőkörének egyeztetése, összehangolása.

- Az egészségügyi felvilágosítással foglalkozó alapvető fontosságú kézikönyvek, filmek visszamenőleges feltárása, összegyűjtése. Azokról, amelyek nem szerezhetők be, külön katalógus

felállítása a lelőhely és a tartalomjegyzék ismertetésével és az adatok közreadása közös kiadványban.

- A szocialista országok között megkezdett információs és tapasztalatcsere kiterjesztése a többi országra is.

Javaslataink bizonyos mértékig meglepetésként hatottak a tanácskozás résztvevőinek körében. Erre mi számítottunk, mert a többi ország képviselői többnyire csak a tapasztalatcsere, a folyóiratok referálása, a kutatások és a kiadványok cseréje szintjén képzeltek el az együttműködés összehangolását, fejlesztését. A felvetett kérdések annyira újszerűnek hatottak, hogy a tanácskozás résztvevői időt kértek a javaslatok megvizsgálására és ha azokkal a közvetlen felügyeletet ellátó igazgatók is egyetértenek, akkor az információs felelősök III., moszkvai tanácskozásán napirendre lehetne tűzni.

A tanácskozás második napjának délelőtti programján a DHM által készített és előterjesztett ETO változat kiértékelése, valamint az egészségügyi felvilágosítás és a rizikófaktor ETO-zására használható számjavaslatok megvitatása szerepelt.

Az ETO-val kapcsolatos észrevételeket Egry Tamásné, az OOKDK munkatársa tette meg. A vitát dr. Székely Sándor, az OOKDK igazgatója vezette.

Ugyancsak a második nap délelőtti napirendjének keretében az NDK képviselője beszámolt azokról az információ továbbítására alkalmas módszerekről és reprodukciós eljárásokról, amelyeket a DHM a közeljövőben bevezetni szándékozik.

Fontos megbeszélésekkel folytatódott a tanácskozás délutáni programja. A napirenden nem kisebb jelentőségű téma szerepelt, mint az 1970. évi munkatervi javaslat megvitatása, a tanácskozás munkáját összesítő határozatok, valamint a III. információs tanácskozás helyére tett javaslat elfogadása. A résztvevők egyetértettek azzal, hogy az információs felelősök III. tanácskozását a moszkvai egészségnevelési intézet rendezze meg.

Az 1970. évi munkaterv több fontos feladatot irányoz elő, szerepel közöttük a befejezett kutatások jelentése, az információs kartonok és az egészségnevelési kiadványok folyamatos megküldése és más, a dokumentációs és információs munka fejlesztését szolgáló intézkedések.

A tanácskozás harmadik napján lényegében a zárásra, kétoldali tárgyalásokra, kötetlen beszélgetésekre, tapasztalat szerzésre került sor. A fő program a tanácskozás értékelése, összefoglalása volt. E napirend vitájában a résztvevők sikeresnek és hasznosnak értékelték az információs felelősök II., budapesti tanácskozását és az elért eredmények alapján állást foglaltak a tanácskozások további folytatása mellett.

Ezután a résztvevők elismerésüket és köszönetüket fejezték ki a tanácskozás sikeres előkészítéséért és megrendezéséért.

A szocialista országok információs felelőseinek budapesti II. tanácskozásán résztvett külföldi vendégek részére közös városnéző sétát rendeztünk. A háromnapos tanácskozás közös baráti vacsorával ért véget. A vacsora hangulata éppen úgy, mint a tanácskozás légköre, rendkívül baráti volt. A tanácskozásokról és a városnéző sétáról foto-albumokat készítettünk, amelyeket kedves és figyelmes ajándékként fogadtak a résztvevők.

KERÉNYI Lászlóné:

A nem hagyományos dokumentumok nyilvántartása és fel-
tárása

Az Egészségügyi Felvilágosítási Központ Szakkönyvtárának sajátos könyv és egyéb dokumentum állománya van. A sajátosság abból adódik, hogy az intézet munkája megköveteli a nem hagyományos dokumentumok gyűjtését, és feltárását. Intézetünk szakkönyvtárában megvannak a szocialista és a tőkés országok egészségnevelési intézeteinek kiadásában megjelent egyéb dokumentumok mellett azok a hazai dokumentumok is, amelyek az egészségnevelés témakörébe sorolhatók.

Az egészségnevelésben a nem hagyományos dokumentumok az egészségügyi felvilágosítás hatásosságát segítik elő. Ezért van szükség dokumentumok legmegfelelőbb feldolgozására és feltárására. Az olvasók elvárják, hogy kérésüket a könyvtáros a leggyorsabban és a legteljesebb mértékig elégítse ki. Ennek a szempontnak figyelembevételével alakítottuk ki szakkönyvtárunkban - a használhatóságának és várható igényeknek megfelelően - a legjobbnak vélt feltérési módszert, a témakatalógust. Ezzel a módszerrel nemcsak az olvasók mai igényeit, hanem a várható igényeket is ki tudjuk elégíteni, sőt az olvasók érdeklődését is fel tudjuk kelteni bizonyos témák iránt.

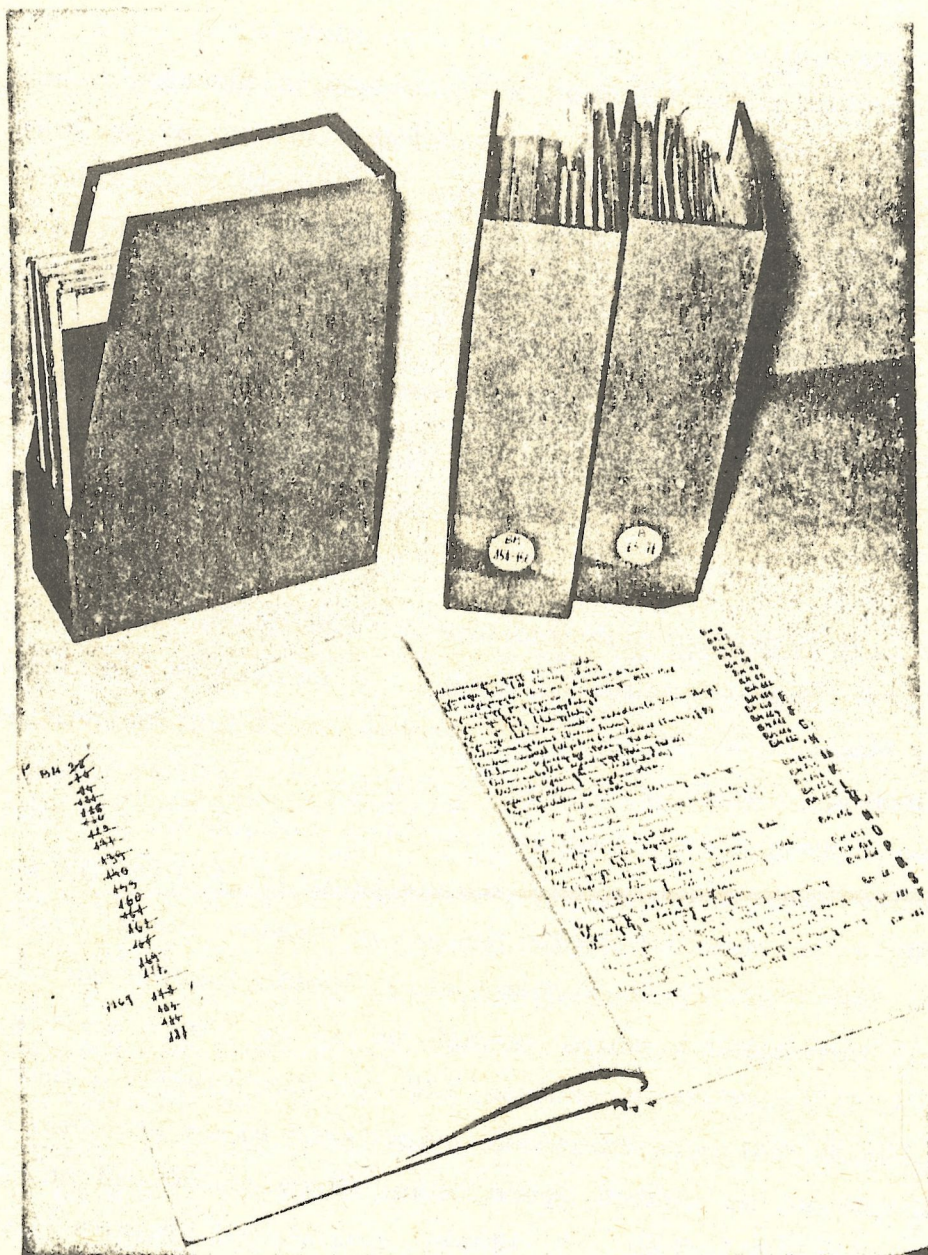
Elképzeléseink helyességét a gyakorlat teljes mértékben igazolta. Ezzel a módszerrel ugyanis percek alatt tudjuk produkálni a bizonyos témakörben található összes do-

kumentumunkat, mivel a témakatalógus témái egyaránt vonatkoznak minden dokumentumféleség feltárására. Külön katalógusokban, de ugyanazon téma alatt tárjuk fel a brosurákat, a fordításokat, a diafilmeket, a filmeket, a kutaátsi dossziékat stb. A témakatalógus előnye az is, hogy témaköre bármikor bővíthető vagy szűkíthető és kezelése különösebb szakmai tudást nem igényel az olvasótól. Szakkönyvtárunk témakatalógusa jelenleg 68 témát tartalmaz.

Az alábbiakban ismertetem a szakkönyvtárunkban található nem hagyományos dokumentumok feldolgozását és feltárásuk módját.

Brosura

A brosurák nyilvántartására regiszteres füzetet használunk. Külön füzetbe vezetjük be a magyar nyelvű brosurákat, jelük BM és külön füzetbe az idegen nyelvű brosurákat, jelük B. A beírásnál a brosurá címének kezdőbetűje megegyezik a regiszteres füzet betűjelével /pl. Egészséges életmódra nevelés a családban az E betűhöz kerül/. A megfelelő betűhöz beírjuk a brosurá címét, szerzőjét, jelét és számát. A füzet első oldalán jelöljük az utolsónak bevezetett brosurá számát, és az év elején az évszámot. Ez kettős célt szolgál. Először megkönnyíti a brosurá számszerinti nyilvántartását, másodszor innen könnyen megállapítható az évközi gyarapodás. /Erre az évvégi statisztika elkészítéséhez is szükség van./ Az új brosurá bevezetésénél az előzőleg feltüntetett számot áthuzzuk. /L. az 1. képet/

1. kép.

A brosurákat papucsokban tároljuk, külön a magyar nyelvű és az idegen nyelvűeket. A papucsokon szerepel a brosurajele és a benne található brosurák száma. /Pl. BM. 1-21, vagy pedig B. 31-40./

A brosurák feltárása témakatalógusban történik. Minden egyes brosuráról annyi katalóguscédula készül, ahány témakört érint a brosuratartalma. A katalóguscédulán szerepel a brosuraszerzője, a brosuracíme, jele és nyilvántartási /raktári/ száma. /Pl. Szendei Ádám: Mit kell tudni az alkoholról, a nikotinról és a koffeinről című brosurája 3 témához kerül: az alkoholizmushoz, a dohányzáshoz és a kábítószerekhez./

Az idegen nyelven megjelent brosurákat magyar nyelvű címfordításuk alapján vezetjük be a nyilvántartási könyv megfelelő betűjéhez, a katalóguscédulán azonban szerepel az idegen nyelvű cím is. A témakatalógusban a magyar és az idegen nyelvű brosurák egyaránt szerepelnek a megfelelő témakörnél. Először a magyar nyelvűek időrendi sorrendben /a legfrissebb legfelül/ és ezek mögött vannak a külföldi brosurák katalóguscédulái szintén időrendben. Az időrend alapja a nyilvántartásba vétel.

Cikk-katalógus

A szakkönyvtár állományában nyilvántartott kurrens belföldi folyóiratok szemlélését szakelőadók végzik. A nyilvántartásba vétel után a folyóiratot megkapja a szemlélést végző szakelőadó, aki kijelöli azokat a cikkeket, amelyeket a témakatalógusban való feltárássra javasol. Ezután minden cikkről annyi katalóguscédula készül, ahány témát érint a cikk tartalma.

A témakatalógusban az egyes témák mögött osztólapokon vannak feltüntetve a folyóiratok nevei, és ezek mögé kerülnek időrendben a katalóguscédulák. A legfrissebb mindig legelöl van. A folyóiratonkénti megkülönböztetésre témán belül azért van szükség, mert igen gyakran előfordul az, hogy egy olvasót csak egy bizonyos folyóiratban megjelenő cikk érdekel. Ezáltal tudja szelektálni folyóiratként a cikkeket. /Ugyanis nem mindegy az olvasónak, hogy abban a témában megírt cikk tudományos vagy népszerű folyóiratban jelent-e meg. Ezért szükséges ez a megkülönböztető jelölési mód a témakatalógusban, mert ezzel is a gyors keresést segítjük elő. /L. a 2. képet/. A külföldi kurrens folyóiratok feldolgozása és feltárása is ugy történik, mint a belföldi folyóiratoké. A katalóguscédulára azonban a cikk címét magyar nyelven írjuk. A témakatalógus címszavai és szerkezete megegyezik a belföldi folyóiratok témakatalógusával.

A más könyvtáráktól kapott gyorstájékoztató és témafigyelő kartonokat téma szerint, külön katalógusban, helymegjelöléssel /a beérkezett cédulán jelöljük a küldő könyvtár nevét/ tartjuk nyilván, és tároljuk a cikk-katalógusnál ismertetett módszerrel.

Fordítás

A külföldi kurrens folyóiratokból fordításokat készítünk, mégpedig oly módon, hogy a témakatalógusba került cikkek 2-3 mondatos tartalmi ismertetését körözzük az intézet szakelőadói között. A szakelőadó a mellé a cím mellé írja kézjegyet, amelynek fordítására igényt tart. Amennyi-

ben legalább három igénylő van, a cikkről fordítást készítünk és ezt a cikk-témakatalógusban nagy F betűvel jelöljük a megfelelő katalóguscédulán.

Az elkészült fordításokat is témakatalógusban tárjuk fel. A katalóguscédulán feltüntetjük a cikk bibliográfiai adatait, az elkészült fordítás példányszámát és a fordítás nyilvántartási számát.

A fordítások jelölésére ötjegyű számot használunk, az első két szám az évszámot, és az utolsó három szám a fordítás nyilvántartási számát jelöli. /Pl. 69010 = 1969-ben készült 010-es fordítás./ Minden fordításról annyi katalóguscédula készül, ahány témát érint a közlemény. Ezeket a cédulákat a megfelelő témák mögé időrendben /a legfrissebb van elől/ rakjuk be.

A fordítások tárolására tékákat használunk. Egy tékába kb. 20-25 fordítás kerül. A tékán kívül jelöljük a benne található fordításokat. A téka belső oldalára beírjuk az utolsónak elkészült fordítás számát és ezt az új fordítás berakásánál áthuzzuk és helyette az új számot vezetjük fel /mint a brosuránál/.

Kutatási dosszié

A tudományos kutatásokat és tudományos felméréseket külön erre a célra készített dossziékban tároljuk. Jelölük: KD. Minden dossziében egy témát tárolunk, és minden dossziénak van tartalomjegyzéke. A kutatási dossziében a tudományos felmérésekre és a tudományos kutatómunkákra vonatkozó összes anyag megtalálható /kutatólap,

kérdőlap, statisztikai feldolgozás, kézirat, nyomtatásban megjelent anyag, fotodokumentáció, térkép/. A kutatási dossziék nyilvántartására cédula leltárt használunk. A leltárcédulára csak a dosszié címe és nyilvántartási száma kerül. A kutatási dossziék anyagát is témakatalógusban tárjuk fel az érdeklődők részére. /L. a 3.képet./

Diafilm

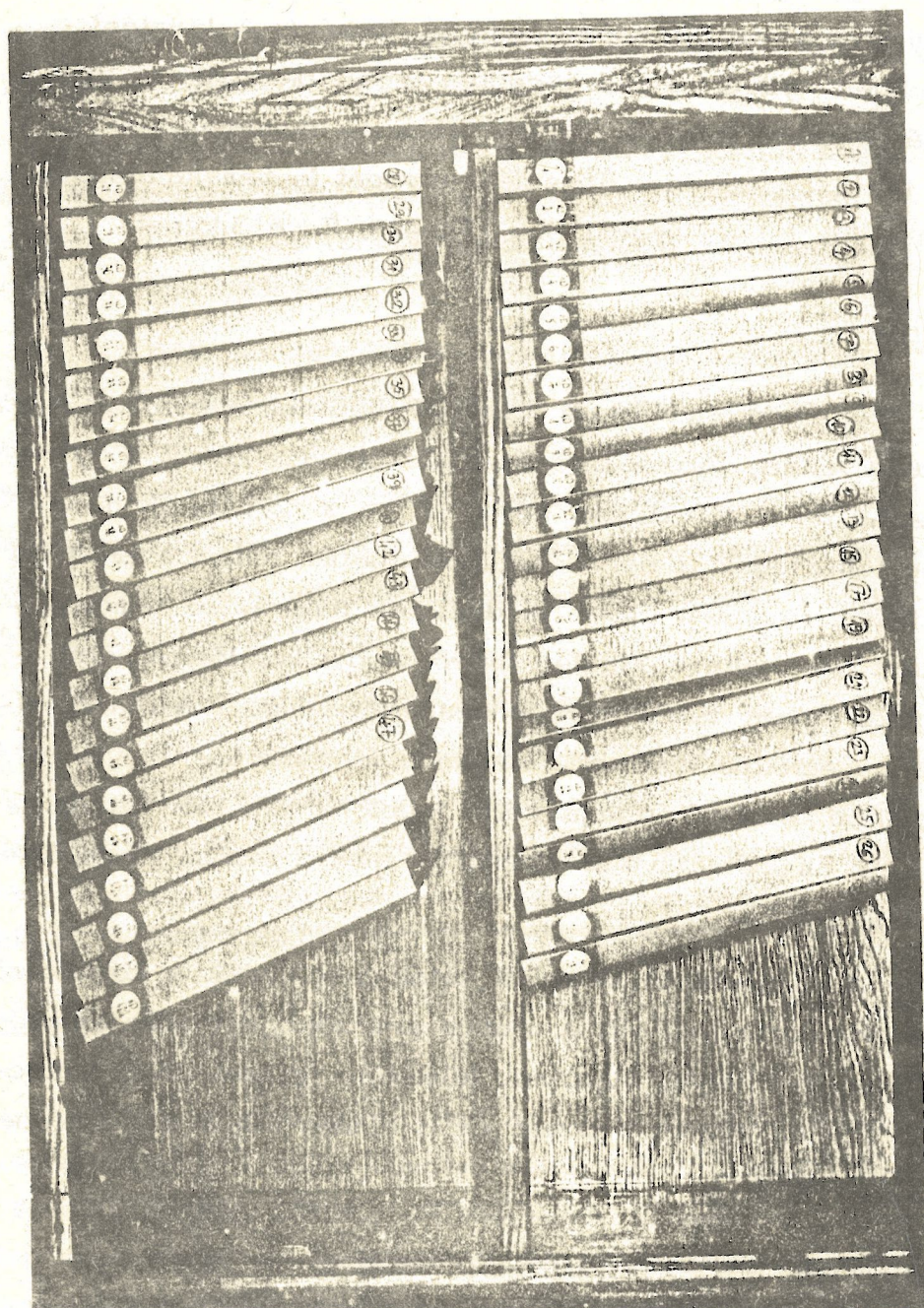
A szakkönyvtárban meglévő diafilmek nyilvántartására cédula leltárt, tárolásukra rekeszeket használunk. Egy rekeszbe tíz darab diafilm kerül. /L. a 4. képet./ A dobozon feltüntetjük a benne található diafilm leltári számát és a diafilm rövidített címét. A diafilmek feltárására témakatalógust használunk. Minden filmről annyi katalóguscédula készül, ahány témát érint a diafilm tartalma. Ezek a cédulák a megfelelő témákhoz kerülnek időrendben, vagyis a legújabb diafilm cédulája kerül legelőre. Az időrend alapján az állománybavétel számít és nem a diafilm készítésének időpontja.

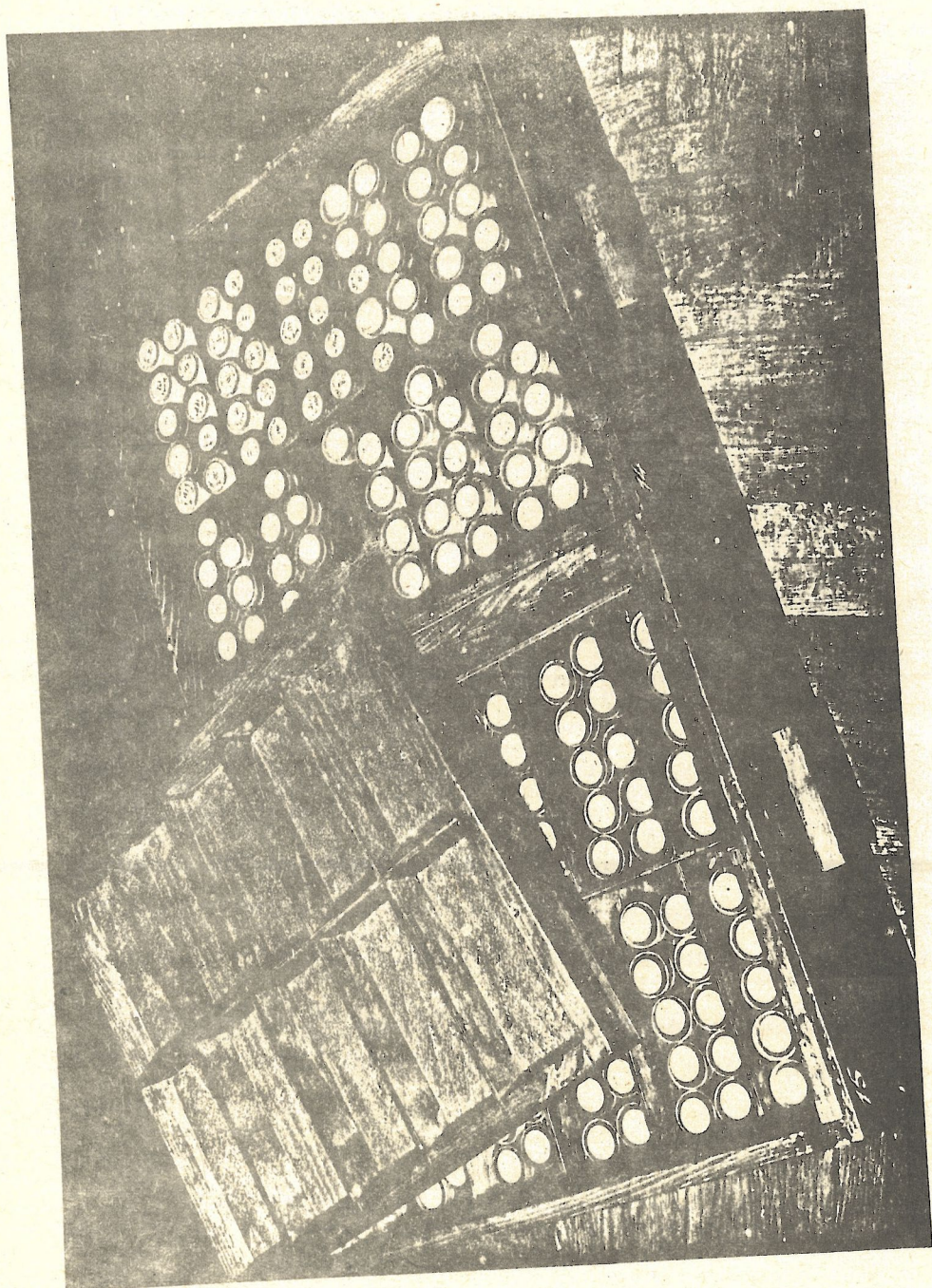
A diafilmekről készített katalóguscédulák a következő adatokat tartalmazzák: a diafilm szerzője, a diafilm címe, megjelenési helye, évszáma, készítője /gyártó cég/, a kockák száma, gyártási száma és a diafilm színe /fekete-fehér vagy színes/.

Hanglemez diakockával és diafilmmel

A szakkönyvtár állományában a diafilmeken kívül olyan hanglemezek is vannak, amelyeknek broszúra és dia-

3. kép.

4. kép.

film a kiegészítője. Nyilvántartásukra regiszteres füzetet használunk. Ide vezetjük be a megfelelő betűhöz a hang-lemez magyarra fordított címét, a hanglemez méretét, a diakocka vagy diafilm kocka számát és jellemző adatait /szerző, cím stb. mint fent/.

Tárolásuk a beérkezés sorrendjében történik az eredeti csomagolásban. /L. az 5. képet./ Feltárásukra témakatalógust használunk. A katalóguscédulán feltüntetjük a nyilvántartási számot, a hanglemez magyarra fordított címén kívül az eredeti címet és a diakocka vagy diafilm már fent említett adatait is.

Film

A filmek nyilvántartása, tárolása és forgalmazása nem tartozik a szakkönyvtár hatáskörébe. Mégis szükségét éreztük annak, hogy ezeket a filmeket is témakatalógusban feltárjuk az esetleges érdeklődők részére. A filmekről annyi katalóguscédulát készítünk, ahány témát érint a tartalmuk és ezeket a katalóguscédulákat behelyezzük a külön erre a célra készített film témakatalógusba.

A katalóguscédulán feltüntetjük a film szerzőjét és rendezőjét, a film szakértőjét, a készítő filmstudiót, a gyártási évszámot, a film hosszát és színét, és egy mondatban a film témáját. Idegen nyelvű filmek esetében a címet az eredeti nyelven is feltüntetjük a katalóguscédulán.

5. kép.

Különlenyomat

A különlenyomatok nyilvántartására regiszteres füzetet használunk. A megfelelő betűhöz bevezetjük a különlenyomat címét, szerzőjét és annak a papucsnak a témaszámát, ahová a különlenyomat téma szerint kerül. A különlenyomatok ilyen nyilvántartása nem leltározási célt szolgál, hanem a különlenyomatok visszakeresését. Ebből a nyilvántartásból állapítható meg az, hogy a szakkönyvtárba érkezett különlenyomathoz a szakkönyvtárnak már van-e példánya vagy sem. Amennyiben a különlenyomat tartalma több témát érint, de csak egy példány van belőle és az a főtémához került berakásra, ebben az esetben az ismételten beérkező különlenyomatot behelyezzük a másik témába is és ezt a már előzőleg bevezetett címmel a témaszámmal jelöljük.

A különlenyomatok tárolására és feltárására papucsokat használunk. A papucson feltüntetjük a témát és a témaszámot. A témaszám az alapja annak, hogy a kölcsönzött különlenyomat mindig a megfelelő helyre kerüljön vissza. Ha a témaszám 3, akkor a behelyezésre kerülő különlenyomat a 3/1, 3/2 stb. számot kapja. Az utolsónak felvezetett számot felírjuk a papucs belső oldalára. Ez az alapja a következő anyag számozásának. A régi számot áthúzzuk és alá írjuk a következőt és így tovább.

Plakát

A plakátokról nyilvántartást nem vezetünk. Kivételt képeznek az intézet kiadásában megjelent plakátok. Ezekről

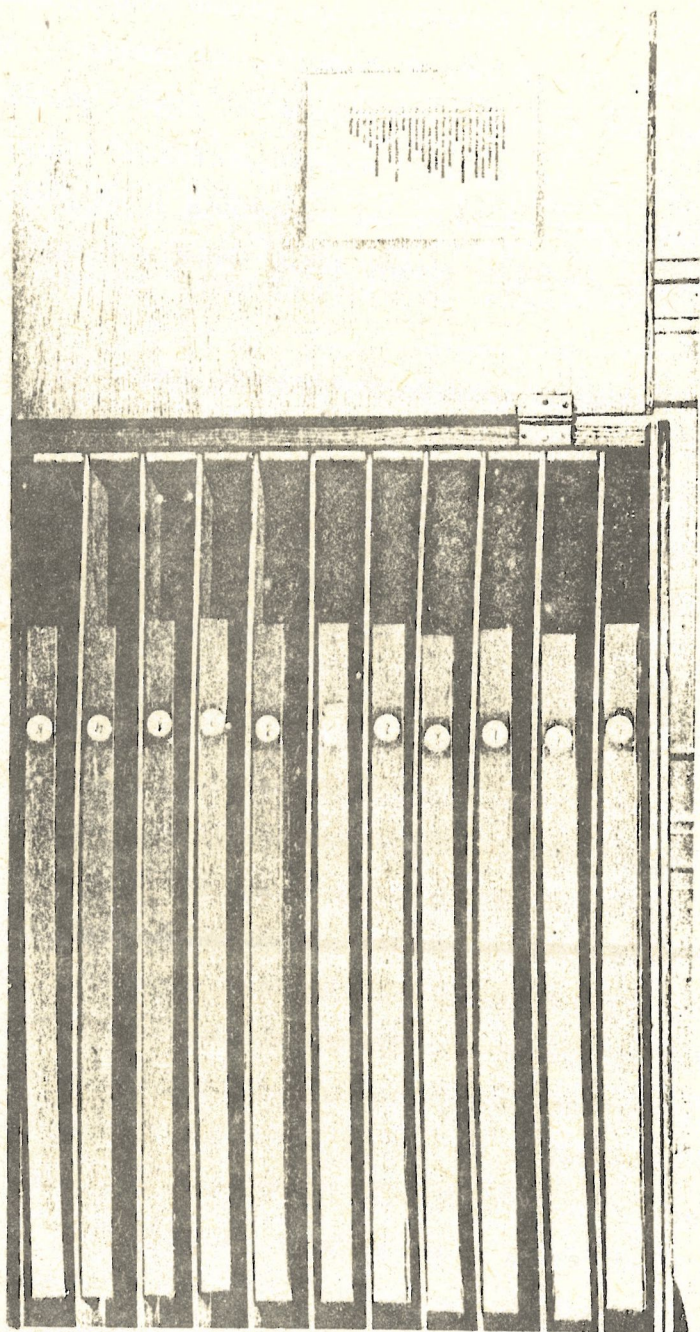
ugyanis éppen úgy, mint az intézet kiadásában megjelent egyéb kiadványokról /brosura, aprónyomtatvány, stb./ katalóguscédulát készítünk. A cédulán feltüntetjük a kiadvány címét, féleségét, formáját, évszámát és egyéb jellemző adatait. Ezekről az anyagokról katalóguscédulát készítünk az időrendi katalógus részére és ezenkívül a témakatalógus részére annyi cédulát, ahány témát érint a kiadvány tartalma.

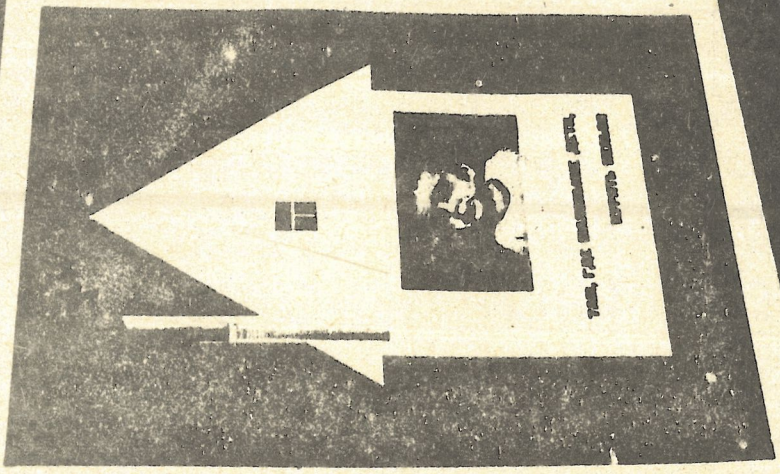
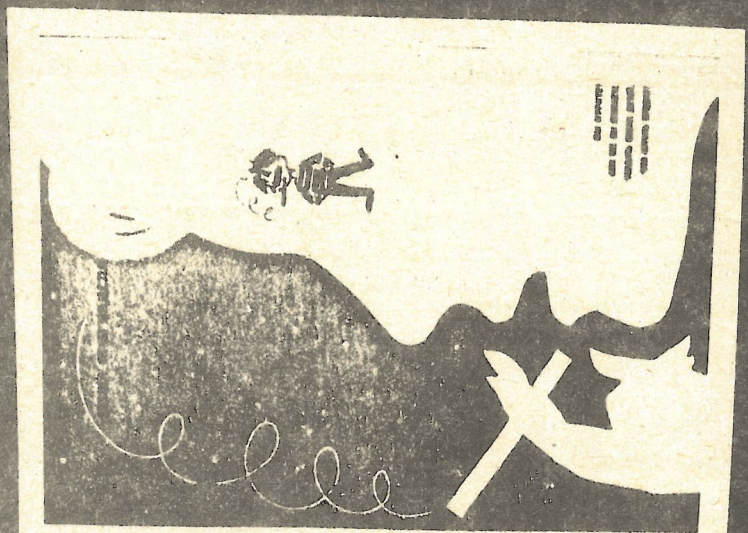
A plakátokat témánként könyvbe kasirozva tároljuk és tárjuk fel. Minden plakátot annyi témához kasirozunk be, ahány témát érint a plakát tartalma. Amennyiben egy plakát tartalma több témát érint, de csak egy példány van belőle, akkor a főtémához kerül. /L. a 6. és a 7. képet./

Aprónyomtatvány

Az aprónyomtatványokról (röplap, leporelló, tájékoztató /röplap/, emlékeztető /Merkblatt/) stb. nyilvántartást nem vezetünk. Tárolási módjuk egyben a feltárási mód is. Ezeket témánként papucsokban tároljuk. A papucsokon feltüntetjük a témát és a téma számát, ugyanis minden témának van száma is. Az aprónyomtatványok ezekbe a papucsokba kerülnek mégpedig a beérkezés sorrendjében: a téma száma törve az aprónyomtatvány számával. /Pl. Alkoholizmus. Az alkoholizmus témaszáma a 2-es. Az alkoholizmus témát és a 2-es számot feltüntetjük a papucs gerincén. A behelyezésre kerülő aprónyomtatvány 2/1 számot kap és így tovább./ A papucs belső oldalán feltüntetjük az utolsónak behelyezett aprónyomtatvány számát. A következő

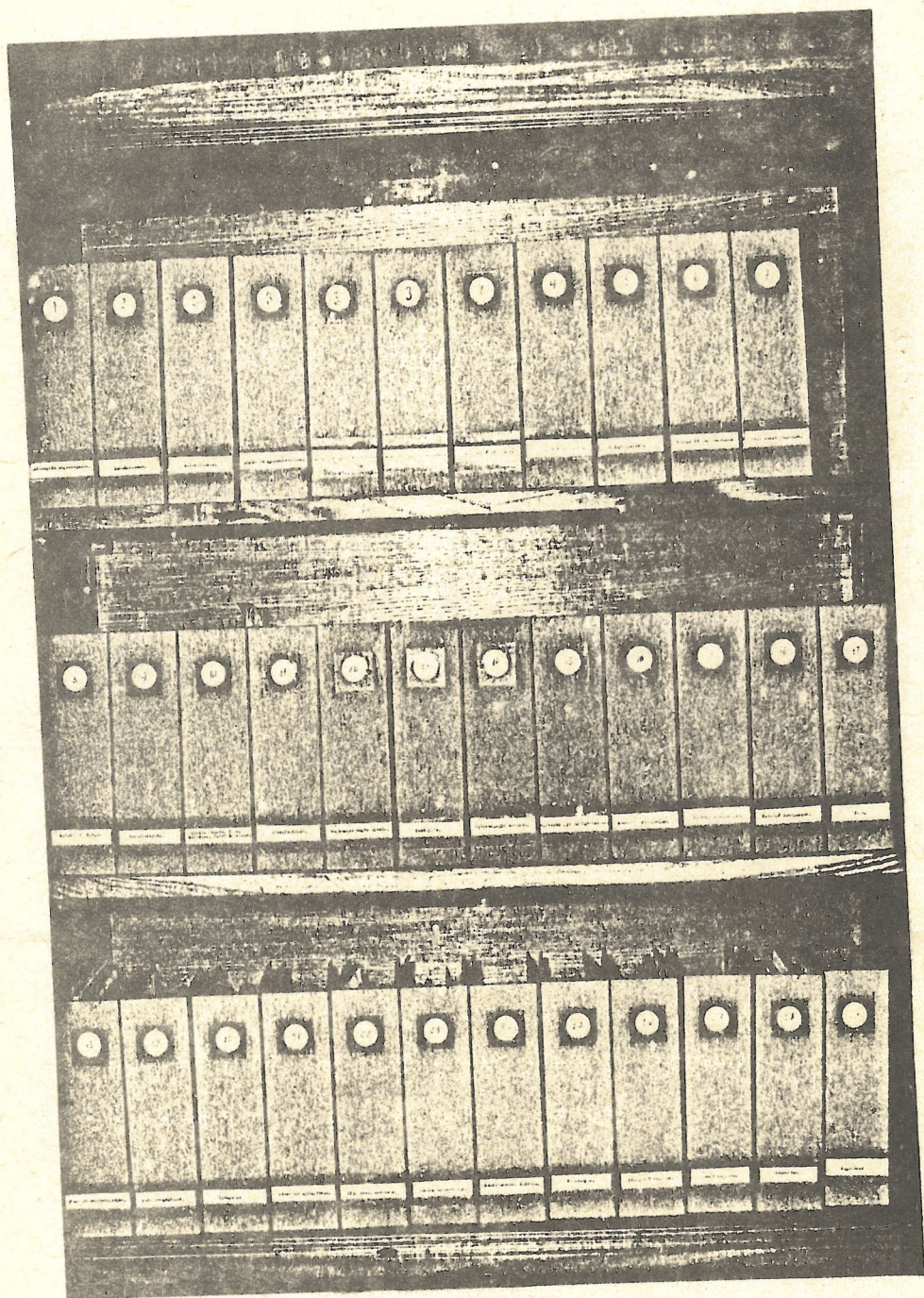
6. kép.

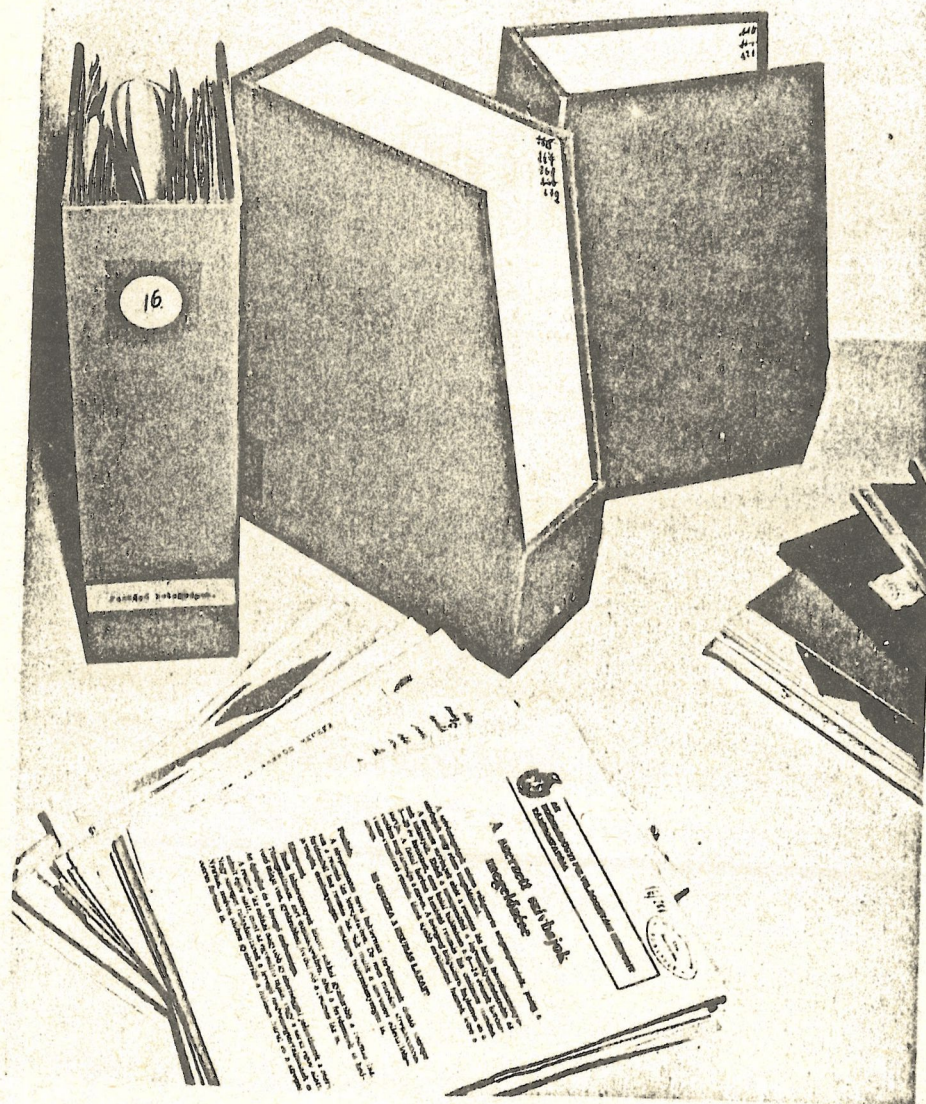

7. kép.

alkalommal berakott aprónyomatvány száma eggyel nagyobb lesz, mint amit a papucs belső oldaláról leolvasunk / a régi számot áthuzzuk és az új számot alá írjuk/. Ily módon folytatjuk tovább az anyagok behelyezését. Egy papucsba kb. 100 db. aprónyomatványt teszünk.
/L. a 8. és a 9. képet./

8. kép.

9. kép.

A Magyar Tudomány c. folyóirat szerkesztőségétől engedélyt kértünk arra, hogy a folyóirat 1969. 7-8. számában megjelent cikket /Szendei Ádám: Az információk piaca/ Az Orvosi Könyvtárosban közöljük. Ezt azért tartottuk fontosnak, mert a cikk a tájékoztatás legmodernebb szemléletét tükrözi.

Szántó Lajos, a Magyar Tudomány szerkesztője 1969. augusztus 30-án hozzájárult a cikk közléséhez.

Az információk piaca

Sok szó esett már e lap hasábjain is a különböző információ-hordozókról és azok cirkulációjáról. Kiséreljük meg egy viszonylag jól ismert "információs modell" felhasználásával az orvostudomány információs-hálózatán bemutatni, hogy miként lehetne az információ-cirkulációt felgyorsítani. Talán bocsássuk előre még azt is, hogy az orvostudomány "modellje" talán nem a legszerencsésebb erre a célra. Az iparban, a mezőgazdaságban, általában a termelőüzemekben az információ-cirkuláció - bizonyos megszorításokkal - mérhető a termelés növekedésével, bár kétségtelen, hogy egy termelőüzem termelésnövekedése sem elsősorban az információtól, hanem számos más fontosabb tényezőtől függ. Bizonyos komplex statisztikai eljárások segítségével azonban, ha nem is mérhető pontosan, de nagy valószínűséggel mégis felbecsülhető, hogy a termelésnövekedés milyen arányban írható az információs-csatornák hatékonysága javára. Az orvostudomány információs modelljének hatékonysága - legalábbis közvetlenül - nem mérhető termelésnövekedéssel. Mégis, miután e sorok írója szá-

mára ez a modell ismert, ezt vesszük alapul. Miképpen lehet egy optimálisan összeválogatott, jól megtervezett információs bázis birtokában az információk cirkulációját optimális szinten tartani?

A nagyok és a kicsik

Közhelynek számít az a mondás, hogy a modern hírközlés korában a földkerekség összezsugorodott és lényegében összefüggő, egységes hálózattá alakult át. Optimális és maximális információ-ellátottság egy-egy tudományterületen belül tehát csak akkor képzelhető el, ha gyakorlatilag az egész földkerekség információit hozzáférhetővé teszik. Nagy nyelvterületek, gazdag országok éppen ezért feltétlenül arra törekszenek, hogy a földkerekség valamennyi információját, legalább címszavakban – a fontosabbakat pedig rövid referátumokban – összegyűjtsék. Erre a célra óriási anyagi befektetéssel működtetnek gyűjtő és feldolgozó intézményeket, nagy személyi és technikai apparátussal. Munkájuk eredményeként periodikus időközökben indexekben összegyűjtik a földkerekség valamennyi országában és valamennyi nyelvén megjelenő jelentősebb közleményeket, és közülük a legfontosabbakat kivonatossan referálják is. Nyilvánvaló, hogy egy tízmilliós lélekszámú nyelvterület nem tud ilyen apparátust működtetni, de nincs is szükség rá, hiszen a nagy nyelvterületek indexei megvásárolhatók. Ahhoz azonban, hogy a kis nyelvterületek tudományművelői az indexek referátumait használhassák, feltétlenül szükségük van arra, hogy a nagy referáló nyelvterületek nyelvét ismer-

jék. Napjainkban tehát optimális hazai tudományművelés és maximális információ-ellátottság idegennyelv-ismeret nélkül nem képzelhető el. A nyelvismeret tehát nálunk legalább annyira fontos, mint a még oly tökéletesen összeválogatott és nagy költségek árán felhalmozott információs dokumentáció.

Ha elegendő információ-hordozóval és egyidejűleg a megfelelő nyelvismerettel rendelkezünk, még mindig szükség van optimális katalízisre, hogy a cirkuláció az információ-hordozók és az információ-igénylők között maximálisan felgyorsuljon. Ezt segítheti elő az információ-marketing.

Mi a marketing ?

A fejlett ipari államokban marketing alatt az áru kínálatát, reklámozását, forgalmazását, eladását értik. A marketing tehát előmozdítja, lebonyolítja a raktározó kereskedelem és a fogyasztó közötti áruforgalmat. Kereskedelem nélkül, tehát marketing nélkül a mai, rendkívül magas színvonalu és egyben bonyolult technikai civilizáció elképzelhetetlen lenne. Mivel pedig igényt tartunk arra, hogy a technika és tudomány minden vívmányát társadalmunk építése és a társadalmat építő emberek érdekében igénybe vegyük, nyilvánvalóan nagy súlyt kell fektetni a marketingre is. Marketinget üzni, kereskedni nemcsak árucikkekkel, hanem információkkal is lehet. A tudományos életben és a tőle elválaszthatatlan természetben csak akkor érhetők el maximális eredmények, ha az információ-cirkuláció maximális. Ha ezt információ-

-marketinggel elő lehet segíteni, fel lehet gyorsítani, akkor nyilvánvaló, hogy ezt a lehetőséget két kézzel meg kell ragadni.

Mivel az információreklám, az információ-kereskedelem hatékonyan mozditja elő a tudományos kutatást, és a termelést egyaránt, érdemes az eddigi szokásoktól eltérően, a különböző dokumentációs intézményeket "arccal a marketing irányába" fordítani.

Napjainkban hatékony kereskedelem elképzelhetetlen az áru megfelelő reklámozása, kínálata nélkül. Ennek oka egyszerűen az, hogy a kereskedelem nemcsak pusztán létigényeket elégít ki, hanem új igényeket ébreszt, új kívánságokat táplál és teljesít. A tudományban is szükség van arra, hogy nap mint nap új lehetőségeket kínáljon és felhívják a létező "információs áruházakra", dokumentációs központokra a figyelmet. Következik ebből, hogy egy-egy dokumentációs központ vagy könyvtár csak akkor töltheti be igazán optimálisan feladatát, ha megfelelő reklámtechnikával rendszeresen, periodikusan vagy ötletszerűen, esetenként felhívja önmagára és információhordozóira a figyelmet. Ha a potenciálisan érdekeltek figyelmét sikerül időnként felkelteni és állandóan éberren tartani, nyilvánvalóan lényegesen gyakrabban térnek be "vásárolni" a könyvtárakba, mint hogyha azok márványtáblák mögött, csendben szunnyadnak. A marketing művelői mindig számolnak azzal is, hogy a boltba betévedt vásárló nemcsak azt vásárolja meg, amit vásárolni éppen szándékolt, hanem úgynevezett "vágyvásárlásokat" is eszközöl, tehát nem tud ellenállni az árukínálat csábításának. Ki ne tudná saját tapasztalatból, hogy egy könyv-

tárba betévedve késő estig ott ragadt, mert a keresett cikk után még három-négy másikat is talált, amit érdekesnek tartott elolvasni.

A különböző dokumentációs hálózatok, könyvtárak, általában információhordozók hatékonyságának növelésére kívánatos lenne már az általános iskolákban, de még inkább a közép- és felsőfoku oktatásban ismertetni az információbeszerzés leggazdaságosabb, leghatékonyabb módjait. Az egyetemeken kötelező tantárgyként kellene bevezetni az információs rendszerek működésének ismertetését. Enélkül a fiatal orvosnak és mérnöknek magának kell megtanulnia, hogy miként juthat a keresett információ birtokába, ami idő- és energiaveszteséget jelent. Mivel pedig - és ez is közhely manapság - eredményes orvosi vagy mérnöki munka rendszeres továbbképzés, információáramlás nélkül nem képzelhető el, az elpazarolt idő és energia mindig hátrányos.

A reklám

A marketing legfontosabb eleme a reklám. Ennek jól bevált és a kereskedelmi életben százszorosán igazolt módszereit sokan megvetik, sőt akad, aki alacsonyrendűnek, vagy éppen vásárinak bélyegzi. Különösen gyakran esnek ebbe a hibába az egyetemi végzettségű emberek, akik úgy vélik magukról, hogy személyiségükhöz méltatlanok a köznapi reklámfogások. Ezek az emberek - éppen magas képzettségük miatt - immunisnak tartják magukat a "primitív reklámfogásokkal szemben". A mindennapos tapasztalat azonban rácáfolt erre a tévhitre és bizonyi-

totta, hogy a reklám egyformán hatékony, akár utcaseprőről, akár egyetemi tanárról van szó. Ha tehát információ reklámozása közben olyan emberi alaptulajdonságokra appellálunk, amelyekkel "az utca egyszerű emberére" mindig sikerül hatni, biztonsággal tehetjük ugyan-
ezt a tudomány művelőivel szemben is. Biztos tehát, hogy az orvos, a mérnök, a technikus gyakrabban nyul szakkönyvhöz, folyóíráshoz, hajol különlenyomat vagy fotokópia fölé, ha felkeltik presztizsvágyát, anyagi érdekelttségét. Vajon melyik orvos vagy mérnök ne szeretne állandóan jólinformált lenni önnönmaga, vagy embertársai előtt? Vajon bűn-e, ha az iparban vagy a mezőgazdaságban dolgozó mérnököt azzal csábítják fokozott információszerzésre, tanulásra, ha a reklám azt igéri, hogy információ segítségével keresete ugrásszerűen nőni fog?

Kivánatos lenne tehát, hogy mind az orvostudomány, mind más tudományterületek információhordozó központjai megfelelő reklámszöveg kíséretében rendelkezésére bocsássák a potenciálisan érdekelteknek "éppen legfrissebb árujukat". Így havonként vagy negyedévenként összeállított speciális indexek - mint az áruházi katalógusok - tájékoztathatnának arról, hogy "mi ujság az információs piacon". Az sem elképzelhetetlen, hogy ezt az információs katalógust az érdekeltek szabályszerűen előfizessék. Az sem tartozik az utópia világába, hogy a rádió, a televízió, a napisajtó időnként foglalkozzon az információ-hálózatok működésével, sőt az sem, hogy fizetett reklámot műveljen érdekükben. Hogy ez mennyire járható ut, arra konkrét bizonyítékok vannak. Így pl. az angol

televízió nemcsak orvostudományi információs hálózatok működését ismertette, hanem az éjszakai órákban a szokványos szórakoztató műsort sugárzó csatornákon kísérletképpen továbbképző programokat is sugárzott. Noha ezzel a módszerrel szemben okkal-joggal lehetne pszichológiai aggályokat említeni, biztos, hogy orvostovábbképzés vagy bármilyen más szakmai továbbképzés céljaira rövidhullámu láncrendszerek kitűnően alkalmasak lennének. Ezeket a rövidhullámu láncokat, amelyekhez vevőberendezést viszonylag olcsón lehet beszerezni, a nap különböző óráiban más-más szakmák információéhes képviselőinek lehetne rendelkezésére bocsátani.

Gyorskiszolgálás

Hatékony reklám alkalmazása után igazi információ-marketing csak úgy képzelhető el, ha a könyvtárba betévedt érdeklődőt gyorsan és optimálisan kiszolgálják. Egyik szakterület kutatója eddig úgy jutott általában a szükséges információ birtokába, hogy figyelemmel kísérte könyvtára folyóiratait. Ha talált érdeklődési körébe tartozó cikket, leült, kijegyzetelte magának és a kartotékot elhelyezte gyűjteményébe. Később aztán, amikor szüksége volt az adatra, kartotékjai pillanatok alatt és mindenkor rendelkezésére állottak. Menet közben azonban gyakran derülhet ki, hogy a kézirásos kartoték adatai hibásak vagy elégtelenek. Ezért tértek át sokan arra, hogy különlenyomatot kérjenek minden cikkről, amely in extenso, teljes terjedelmében bármikor rendelkezésre áll. Igaz, a különlenyomat-kérés ritusa nemcsak

információszerzést, dokumentáció tárolást szolgált, hanem emberi kapcsolatokat, public relationt is épített ki. És ez a funkciója sem elhanyagolható vagy megvetendő. Mai technizált korszakunkban azonban az optimális és teljes in extenso egyéni információtárolás különle nyomatos változata könnyen helyettesíthető fotokópiákkal. Számos olyan fénymásoló készülék van forgalomban, amelynek segítségével szinte másodpercek alatt készíthetők el tökéletes és viszonylag olcsó fotokópiák. Az igazi és gyors információ-marketing ezek nélkül a berendezések nélkül szinte elképzelhetetlen. Az automatizált, gyors és pontos fénymásolóberendezések képesek hihetetlenül felgyorsítani és tökéletesíteni az információ-ellátást. Elsősorban ezzel érhető el, hogy az ország bármely pontján lévő érdeklődő, bármely folyóiratnak vagy könyvnek, bármely részéhez hozzájuthasson, anélkül, hogy a könyvet vagy a folyóiratot a postai szállítás vagy éppen az elkallódás veszélyének tennék ki.

Első olvasásra az információ-marketing talán még a könyvtárosok számára is egy kicsit mehökkentő. A vérbe- li könyvtáros azonban biztosan örülne ennek a mozgásnak, sőt valószínűleg annak is, hogy megnövekedett könyvtári forgalmát a forgalommnövekedés arányában társadalmi presztizsszel és anyagiakkal is honorálják. Éppen emelkedő társadalmi tekintélye és anyagi érdekelttsége miatt a legtöbb könyvtáros biztosan törné a fejét annak érdekében, hogy a legjobb könyveket és legjobb folyóiratokat a legtöbb olvasó számára rendelkezésre bocsássa. Ha tehát félretennénk az álszemérmet, amely minden érvényesülési vágyat és anyagi érdeket "bűnös"-nek bélyegez és az együgyü

idealizmust, amely nemlétező, steril tudományvágyra és önzetlen áldozatkészségre épít és helyébe a való embert néznénk, akiben karriervágy, anyagi érdek, tudásszomj és áldozatkészség egyaránt van, biztosan semmi kivétlőt nem találnánk az információ-marketingben sem. Különösen akkor, ha ezzel a nagyon is emberi, pszichológiailag mélységesen és sokszor megalapozott módszerrel elérjük, hogy információ-cirkulációnk felgyorsul és ezzel kulturális és gazdasági életünk gazdagodik.

SZENDEI Ádám

K ö z l e m é n y e k - H i r e k

B ú c s ú z ó

Szomorúan vettük kézbe a gyászjelentést, amely tudatta velünk, hogy dr. Detre Lászlóné, Medveczky Bella, a Pest Megyei Semmelweis Kórház orvosi könyvtárosa 1969. október 24-én hosszas szenvedés után elhunyt.

Balassa Imre a Magyar Népköztársaság Irodalmi Alapja és a Magyar Pen Club nevében megrendítő hangon búcsúzott a ravatalnál az egykori művésztől, a gyerekkori jóbaráttól, a finom tollú írótól. Kubányi professzor a munkaadó Semmelweis Kórház dolgozóinak nevében szólt a koporsónál.

A hozzá tartozó tagkönyvtárosok nevében ezuton szeretnék megemlékezni és fájdalmas búcsút venni a mindig mosolygó, segítőkész pályatárstól, a törekeny testben fáradhatatlan szellemet hordozó kedves Bellánktól.

Emlékét szeretettel megőrizzük !

dr. Korompay Tihamérné
a Ceglédi Kórház könyvtárosa

x - x - x - x

A Művelődésügyi miniszter a tárca dolgozóinak illetve a művelődésügy területén kiváló munkát végzett dolgozóinak minden év augusztus 20-án kitüntetések szokatlan adományozni.

1969-ben az orvosi könyvtári hálózat következő munkatársait részesítette kitüntetésben:

Szocialista kulturáért:

Hampó Jenőné, az Egyesített Kórházak Központi Igazgatósága Könyvtárának főelőadója

Dr. Zimmermann Gusztávné, a Fővárosi Tanács területi főkönyvtárosa

Kiváló dolgozó:

Kajári Lajosné, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa

Pogány Ferenc, az OOKDK munkatársa

Dicséret

Dr. Arató Lászlóné, a Somogy megyei Tanács kórháza orvosi könyvtárának vezetője

Dr. Cseplák György, a Nógrád megyei Tanács kórházának főorvosa, könyvtári tanácsadó

Dr. Dékány Sándorné, az OOKDK osztályvezetője

Dr. Láng Imréné, az OOKDK könyvtárosa

Dr. Lusztig Gábor, a Bács-Kiskun megyei Tanács kórházának főorvosa, könyvtári tanácsadó

Dr. Magyar Miklósné, a Veszprém megyei Tanács kórháza orvosi könyvtárának vezetője

Dr. Mészöly Istvánné, az Orvostovábbképző Intézet orvosi könyvtárának vezetője

Pásztor Imréné, a Fővárosi István Kórház orvosi könyvtárosa

Dr. Réthelyi Jenő, a keszthelyi városi Tanács kórházának főorvosa, könyvtári tanácsadó

Dr. Toma Istvánné, a tatai városi Tanács kórháza orvosi könyvtárosa

Wagner Imre, a Baranya megyei Tanács kórháza orvosi könyvtárának vezetője

X - X - X - X

A TUDOMÁNYOS ÉS SZAKKÖNYVTÁRAK MÓDSZERTANI MUNKABIZOTTSÁGÁNAK TAPASZTALATCSERE-AKCIÓJA

A Tudományos és Szakkönyvtárak Módszertani Munkabizottsága ez évben is meghirdeti tapasztalatcsere-akcióját.

Az akció célja minden olyan bel- vagy külföldi eljárás, elemzés, vizsgálat, tapasztalati, tanulmányi eredmény összegyűjtése és közreadása, mely legalább még egy másik könyvtárban vagy tájékoztató intézményben alkalmazható.

A Munkabizottság ezuton kéri fel a könyvtárosokat, dokumentátorokat és tájékoztatókat, hogy a más intézményekben is hasznosítható eljárásokat foglalják írásba és 2 példányban küldjék meg a Könyvtártudományi és Módszertani Központnak (Bp. VIII. Múzeum utca 3. sz.)

A közlésre alkalmas tapasztalatokról az alábbiakat kérjük közölni: az ajánlott eljárás (vizsgálat, elemzés stb.) lényege, körülményei, eredménye (pozitív vagy negatív adatok), részletesebb adatok honnan szerezhetők (személy, munkahely).

A tapasztalatcsere legkisebb terjedelme - egy-egy témára - 5, legnagyobb 20 gépelt oldal. Beküldési határidő: 1970. október 31.

A beérkezett leírások jutalmazása ügyében a Munkabizottság szakmai lektorálás után dönt. A jutalmazott tapasztalatcsere-anyagokat a Munkabizottság publikálja, vagy publikálásra ajánlja fel a szaksajtónak.

Tapasztalatcsere témák az 1970-es évre

A könyvtári, dokumentációs és tájékoztatási munkafolyamatok leírásai.

A hálózati és kooperációs tevékenység formái, módszerei.

Kis- és nagy gépesítési módszerek ismertetése.

Munkaszervezési módszerek, vizsgálatok ismertetése.

Szakkönyvtárak célszerű berendezésének, felszerelésének ismertetése.

Kézi céduลาสокszorositási eljárások.

A reprográfiai eszközök hasznosításának módjai a könyvtári és tájékoztató intézményekben.

Nem ETO rendszerű osztályozási eljárások kialakítása és alkalmazása a szakirodalom feltárásában.

Tapasztalatcsere szabadon választott témákból

Tudományos és Szakkönyvtárak
Módszertani Munkabizottsága

x - x - x - x

Tapasztalatcsere 1969-ben

A Módszertani Munkabizottság 1969. évi tapasztalatcsere akciójának felhívására 23 dolgozat érkezett.

Tájékoztatás	témakörből:	7
feldolgozás	"	7
szerzeményezés, rak- tározás, leltározás	"	4
statisztika	"	1
kiadványcsere	"	1
szakrendszerek	"	2
szakmai továbbképzés	"	1
összesen:		23

Hálózatok, ill. beküldő intézmények szerinti
megoszlás:

Orvosi hálózathálóból:	9
Műszaki "	11
Kertészeti Egyetem	1
JATE	1
Tanárképző Főiskola, Pécs	1

A dolgozatokat Faragó Lászlóné, Frey Tamásné, Gál Andorné, Gombocz István, Györe Pár, Horváth Tibor, Kondor Imréné, Patek Ferenc, Sárdy Péter és Vajda Erik bírálták. Munkájukért ezuton mondunk köszönetet.

A dolgozatok értékelése:

ARATÓ Lászlóné: Egyéb dokumentumok feldolgozása kis szakkönyvtárakban.

Bevezetve: Kaposvár, Megyei Kórház 300 Ft. jutalomban részesült.

DÁCZER Éva: A dokumentum és adatfeltárás tartalmi kérdései. 1. Gyorsan avuló kiadványfajták feldolgozásai módszerei.

Bevezetve: OMKDK

400 Ft. jutalomban részesült.

DUNA Márta: PVC fólia irodalom feldolgozása fénylyukkártyán szerepkódolt deskriptor rendszerrel.

Bevezetve: Kazincbarcika, Vegyi Kombinát

500 Ft. jutalomban részesült.

FERENCZY Tamásné: A gyakorlati és kutató szakemberek tájékoztatásának új formája a "gyorsinformáció".

Bevezetve: ÉTK

350 Ft. jutalomban részesült.

GÁLOS Györgyné - TÓTH Tihamér: Járműipari kódszámrendszer, különös tekintettel a dokumentumok kétsoros peremlyukkártyás nyilvántartási lehetőségére.

Bevezetve: Magyar Vagon és Gépgyár, Ikarusz Karosszéria és Járműgyár, Csepel Autógyár, Vörös Csillag Traktorgyár.

400 Ft. jutalomban részesült.

HEGYI Nándor: A könyvtári és dokumentációs munka eredményeinek nyilvántartása.

Bevezetve: Csepel Autógyár Műszaki Tájékoztató Osztály
500 Ft. jutalomban részesült

ILLYÉS Lászlóné: Kiadványcsere nyilvántartás a Kertészeti Egyetem könyvtárában.

Bevezetve: Budapest, Kertészeti Egyetem Könyvtára.

300 Ft. jutalomban részesült.

ISÉPY Dezső: A gyorsan avuló kiadványfajták feldolgozási módszere könyvtárunkban.

Bevezetve: Egészségügyi Minisztérium Szervezési,
Tervezési és Információs Központ
200 Ft. jutalomban részesült.

JANTSITS Gabriella: Gyorstájékoztató szolgáltatások feldolgozása orvosi könyvtárakban.

Bevezetve: az orvosi hálózat néhány könyvtárába,
javasolja a többibe is.
200 Ft. jutalomban részesült.

KERÉNYI Lászlóné: A nem hagyományos dokumentumok nyilván-
tartása és feltárása

Bevezetve: Egészségügyi Minisztérium Felvilágosítá-
si Központja
200 Ft. jutalomban részesült.

NÉMETH-CSÓKA Mihály - WAGNER Imre: Korszerű orvosi kép-
zettségünk folyamatos ellenőrzésének
ajánlott módszere: "Multiple choice"
orvosoknak.

Bevezetve: Baranya megyei Tanács Kórháza referáló
ülésein.
500 Ft. jutalomban részesült.

PAPP Józsefné: A dokumentumok és adatfeltárás korszerű
eszközei.

Bevezetve: JATE, kísérleti stádiumban
300 Ft. jutalomban részesült.

POLLÁK Zsuzsanna: Témabibliográfia szolgáltatás egyéni
megrendelők számára.

Bevezetve: OOK

300 Ft. jutalomban részesült.

VOITH Éva: Preventív, szelektált és célzott műszaki
tájékoztatás

Bevezetve: Csepel Autógyár Műszaki Tájékoztató
Osztály

200 Ft. jutalomban részesült.

A 23 dolgozat 26 szerző műve, 3 szerző küldött
be két dolgozatot. A lektorok 7 munka díjazását nem ja-
vasolták.

A Módszertani Munkabizottság

6 munkát	á 200.-	1 200.- Ft
4 "	á 300.-	1 200.- "
1 "	á 350.-	350.- "
2 "	á 400.-	800.- "
3 "	á 500.-	1 500.- "
16 munkát	Összesen:	5 050.- Ft.

értékben részesített jutalomban.

Az Állami Könyvtérjesztő Vállalat Könyvtárellátó Osztályának kérésére közöljük könyvtári nyomtatványokra és felszerelési cikkekre vonatkozó legújabb árjegyzékünket:

Rend.pld.	Az ár megnevezése	Egységár	Összesen	
			Ft	Ftll.
	Csoportos leltáriv /gyarapodás/	11.r.sz.	—,40 Ft	
	Csoportos leltáriv /törlés/	11.r.sz.	—,40 Ft	
	Csoportos leltáriv /összesítés/	11.r.sz.	—,40 Ft	
	Csoportos leltárkönyv /100 lapos/		38,50 Ft	
	Dobozok: fedeles katalógusdoboz		51,— Ft	
	fedeles, nyársas katalógusdoboz		64,20 Ft	
	3 fiókos katalógusdoboz		170,— Ft	
	rendeződoboz		21,50 Ft	
	Értesítőlap	22.r.sz.	—,06 Ft	
	Folyóirat nyilvántartási iv	12.r.sz.	—,20 Ft	
	Folyóirat nyilvántartási lap	14.r.sz.	—,04 Ft	
	Folyóirat kardedexlap I.	23.r.sz.	—,35 Ft	
	Folyóirat kardedexlap II.	24.r.sz.	—,35 Ft	
	Katalóguskarton	2.r.sz.	—,05 Ft	
	Kiállítás könyvtámasz acélhuzalból		4,50 Ft	
	Átvitel:			

Bend.pld.	Az áru megnevezése	Egységár	Összesen	
			Ft	fill.
	Kísérőlap	13.r.sz.	--,04 Ft	
	Kölcsönzőtíktett 1-3 db	25.r.sz.	--,15 Ft	
	Kölcsönzőtíktasak	26.r.sz.	--,25 Ft	
	Könyvkártya	3.r.sz.	--,06 Ft	
	Könyvtámasz fémből		7,20 Ft	
	Könyvtárközi átkérőlevél	27.r.sz.	--,14 Ft	
	Ieltárv / címleltárhoz /	1.r.sz.	--,20 Ft	
	Ieltárkönyv / 100 lapos /		20,50 Ft	
	Ieltárkönyv / 200 lapos /		34,50 Ft	
	Nyilvántartás a falusi könyvtárak részére	21.r.sz.	1,30 Ft	
	Olvasó jegy	4.r.sz.	--,04 Ft	
	Olvasók és kölcsönzések nyilvántartása 50 lapos	9.r.sz.	1,-- Ft	
	Olvasók és kölcsönzések nyilvántartása 100 lapos	9.r.sz.	1,80 Ft	
	Olvasók jegyzéke, ivben	15.r.sz.	--,20 Ft	
	Olvasók jegyzéke / 50 lapos /		14,-- Ft	
	Olvasók jegyzéke / 100 lapos /		20,50 Ft	
	Raktári lap	10.r.sz.	--,06 Ft	
	Átvitel:			

Rend. pld.	Az árú megnevezése	Egységár	Összesen	
			Ft	fill.
	Áthozat:			
	Sommás rakatári. lap	18. r. sz.	—, 04 Ft	
	Szakjelző I.	2, — Ft		
	Szakjelző II.	2, 35 Ft		
	Személyi betétlap	6. r. sz.	—, 06 Ft	
	Személyi lap	28. r. sz.	—, 12 Ft	
	Személyi lap törzslappal	5. r. sz.	—, 08 Ft	
	Táblák: Csendet kérünk	2, 50 Ft		
	Kölcsönzési határidő lejár	3, 70 Ft		
	Könyvtár balra	2, 50 Ft		
	Könyvtár jobbra	2, 50 Ft		
	Könyvtarsszávétel	2, 50 Ft		
	Olvasóterem	2, 50 Ft		
	Ruhatár díjtalan	2, 50 Ft		
	Tilos a dohányzás	2, 50 Ft		
	Új könyveink	2, 50 Ft		
	Új könyveink /megvalaku/	12, 50 Ft		
	Tasak	—, 05 Ft		
	Átvétel:			

Rend. pld.	Az áru megnevezése	Egységár	Összesen	
			Ft	fill.
	Áthozat:			
	Törlési napló /40 lapos/	12,50 Ft		
	Törzslap I.	--,30 Ft		
	Törzslap II.	--,30 Ft		
	Választólap, balfüles	--,10 Ft		
	jobbfüles	--,10 Ft		
	középfüles	--,10 Ft		
	Visszakérőlap I.	--,05 Ft		
	Visszakérőlap II.	--,05 Ft		
	Illusztrált gyermekkönyvtári katalogus választó-garnitúra			
	Kölcsönző tikkett	70,— Ft		
	I	--,15 Ft		
	II	--,15 Ft		
	III	--,15 Ft		
	Összesen:			
.....19.....				
			 könyvtáros	

Az 1967. szeptemberében megkezdett Könyvtárosképző Szaktanfolyam levelező tagozatán összesen 24 könyvtárosunk 1970. jan.12-14-én befejezte tanulmányait.

A levelező tagozat államvizsgájának átlageredménye: 3,51. A hallgatók az alább közölt szakdolgozatokat készítették el és védték meg:

DÓBISZ ANDRÁSNÉ:

Az Ózdi Járási Kórház és tudományos tevékenységének fejlődése. Ózd, 1969. 26 p.

DUFLA ILONA:

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ tudományos és szakmai munkássága a gyakorlat szolgálatában. Bp. 1969. 18 p.

FALVAI ANTALNÉ:

A tatabányai Tüdőgyógyintézet betegkönyvtára. Gondolatok a betegkönyvtárakkal kapcsolatos problémákról. Tatabánya, 1969. 19 p.

FARKAS ALEXANDRA:

Szaktanulók olvasmányelemzése a Szolnok megyei Verseggy könyvtárban /1968. év/. Szolnok, 1969. 15 p.

GERE IDA:

Igénykutatás. Szőny, 1969. 25 p.

HERZFELD KATALIN:

Mikrofilmezés. Szeged, 1969. 35 p.

Dr. KOVÁCS ÁDÁMNÉ:

Hollós József és a tuberculosis elleni küzdelem. Szeged, 1969. 68 p.

KOVÁCS ENDRÉNÉ:

A combnyaktörés irodalma. 1959-1969. Debrecen, 1969. 97 p.

Dr. KUSNYERIK GYÖRGYNÉ:

A méhszáj-elégtelenség aetiologiájának és jelentőségének irodalma a hazai és külföldi folyóiratokban. Bp. 1969. 37 p.

Dr. NÉMETH LÁSZLÓNÉ:

Könyvtárközi kölcsönzés a Vas megyei Kórház Orvosi Könyvtárában. Szombathely, 1969. 22 p.

PINTÉR ILONA:

Semmelweis Ignác, a könyvtáros. Keszthely, 1969. 12 p.

RÉPÁSSY ISTVÁNNÉ:

Az aortaív syndroma és sebészi kezelése. Hatvan, 1969. 21 p.

SOLYMOSI KLÁRA:

A miskolci Tudógyógyintézet orvosi könyvtára, Miskolc, 1969. 11 p.

SZATHMÁRY GYÖRGYNÉ:

A könyvtárközi kölcsönzés egy megyei könyvtár gyakorlatában. Szolnok, 1969. 17 p.

Cz. TÓTH HAJNALKA:

Veszprém város közművelődési könyvtárhálózatának 10 éves terve. Veszprém, 1969. 23 p.

TUSKA ISTVÁNNÉ:

Az egészségnevelés és határterületi irodalmának feltárása egészségügyi dolgozók részére. Salgótarján, 1969. 12 p.

UJHELYI TIBORNÉ:

Egy év tapasztalatai az új Eötvös Károly Megyei Könyvtárban. Veszprém, 1969. 51 p.

VÁGÓ VERONIKA:

Két orvoscsoporthoz szakirodalmi és általános művelődési igényének felmérése és összehasonlító vizsgálata. Miskolc, 1969. 17 p.

VÁGVÖLGYI IBOLYA ERZSÉBET:

A könyvtári propaganda. Salgótarján, 1969. 18 p.

Dr. ZSÁMBERGER GYÖRGYNÉ:

Tárgyszókatalógus kialakítása a ceglédi kórházban. Cegléd, 1969. 43 p.

BALLA VILMOSNÉ:

Olvasószolgálat az EGYT orvosi könyvtárában. Bp.
1969. 16 p.

BEREND KÁROLYNÉ:

A Magyar Kábelművek Műszaki Könyvtárának fejlődése.
Bp. 1969. 26 p. 6 t. 2 mell.

Dr. BORSAY JÁNOSNÉ:

Különlenyomatok rendezése a MÁV TBC Gyógyintézet
Könyvtárában. Bp. 1969. 10 p.

EGYEDI KATALIN:

A BOTE Könyvtára, mint hálózati alközpont. Bp. 1969.
16 p.

LÁNG PÉTER:

A gyorstájékoztató szolgálatról. Bp. 1969. 21 p.

MEGYER RÉKA:

Az olvasók és a könyvtáros együttműködése. Bp. 1969.
15 p.

MUNK PÉTERNÉ:

A gyorsolvasás. Bp. 1969. 28 p.

SZENDEY ZSOLTNÉ:

Orthodontiai bibliográfia. Bp. 1969. 36 p.

VÁGÓ IMRE:

Osztályozás és thesaurus. Bp. 1969. 21 p.

A szakdolgozatok az OOKDK Módszertani Osztályá-
ról kölcsönvehetők.

--- --

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1969-ben két alkalommal rendezett tanfolyamot a kézi lyukkártyák könyvtári használatáról. A tanfolyamokat az orvosi könyvtári hálózat husz könyvtárosa végezte el.

A KMK a sikeres tanfolyamot 1970-ben újra meghirdeti. Azok az orvosi könyvtárosok, akik 1969-ben bármilyen okból nem járhattak a tanfolyamra, 1970-ben beiratkozhatnak. A tanfolyam időpontjáról az érdekelteket a KMK fogja értesíteni.

x - x - x - x

Az OOKDK 1970. szeptemberében csak abban az esetben indít könyvtárosképző szaktanfolyamot, ha arra legalább 25-en jelentkeznek. Kérjük azokat a könyvtárosokat vagy könyvtárkezelőket, akiknek kiképzésre szükségük van, életrajzukat és néhány soros írásbeli jelentkezésüket már most küldjék meg az OOKDK Hálózati és Módszertani Osztályának /Dr Fehérvári Tiborné, Bp. VIII. Szentkirályi u. 21./

x - x - x - x

A folyóiratok kölcsönzése során az OOKDK áttér a reprográfiai módszerekre, így a bekötött évfolyamokat a jövőben nem kölcsönzi. A folyóiratok könyvtárunkban csak egy példányban vannak meg, az egyre növekvő cikkmásolat igényt - kölcsönzésben levő folyóiratok mellett - nem lehet kielégíteni.

Kérjük, hogy könyvtárközi kölcsönzés esetén a fentieket vegyék figyelembe.

Az OOKDK fordításjegyzéke

Az alábbi jegyzékben felsorolt, valamint a régebbi jegyzékekben közzétett fordítások és témabibliográfiák oldalanként 2 Ft. másolási díj ellenében megrendelhetők. A megrendeléseket a címleírás előtt szereplő szám feltüntetésével, valamint a téma címének megjelölésével az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ, Bp. VIII. Szentkirályi u. 21. sz. címére kell beküldeni.

Fordítások:

Gyógyszertan:

4561. Eufinger, H.: Az antibiotikum kezelés haszna, hibái és veszélyei a sebészetben. Med.Welt, 1966, 17, 5, 2779-2784. sz.o.: 8.

4592. Glasson, B.: Amit a gyógyszerek kölcsönhatásának biokémiai mechanizmusáról tudni kell. Bordeaux méd. 1968, 1, 12, 2265-2281. sz.o.: 21.

4594. Valentin, N.: Praeanaesthesiás meditáció BP 400-al - új antamin szer. Dan.med.Bull. 1969, 16, 1, 26-32. sz.o.: 12.

4596. Elsner-Mackey, P. és mtsai: Macrodex hatása a műtét utáni thrombo-embolia gyakoriságára. Wien. med. Wschr. 1969, 119, 8, 149-153. sz.o.: 13.

4606. Hneber, E. H.: A digitalis kezelés problémájáról. Wien.klin.Wschr. 1969, 81, 6, 98-99. sz.o.: 6.

4608. Wessler, S. - Avioli, V. L.: Propranolol kezelés szívbetegségben. J.Amer.med.Ass. 1968, 206, 2, 357-361. sz.o.: 18.

Belgyógyászat:

4562. Barnhart, M. I. és mtsai: Arthritises ízületek immunocytológiája. Ann.rheum.Dis. 1967, 26, 4, 281-297. sz.o.: 31.

4563. Caughey, D. E. - Highton, T. C.: A fibrinolytikus rendszer komponensei a synovialis ízületekben. Ann.rheum. Dis. 1967, 26, 4, 297-305. sz. o.: 14.

4564. Riddle, J. M. és mtsai: Leukocyták és uratok ultrastructuralis vizsgálata köszvényes arthritis esetén. Ann. rheum.Dis. 1967, 26, 4, 389-401. sz. o.: 22.

4565. Torrigiani, G. - Roitt, I. M.: Antiglobulin faktorok rheumatoid arthritises betegek és egészséges egyének szérumában. Ann.rheum.Dis. 1967, 26, 4, 334-340. sz.o.: 14.

4566. Kirk, J. A. és mtsai: A synovialis membran ultra-structurája rheumatoid arthritisben. Ann.rheum.Dis. 1967, 26, 5, 426-443. sz. o.: 16.

4579. Langer, I.: A propranolol aerosol bronchoconstrictor működése asthmás esetekben. J.Physiol./Lond./ 1967, 190, 1, 41. sz.o.: 2.

4582. Eggstein, M. és mtsai: Az intravénás glukoze és tolbutamid terhelés. Med.Welt, 1969, 20, 1, 1-6. sz.o.: 14.

4584. Stender, H. S. és mtsai: A szív- és tüdőműködés kiértékelése röntgenkép segítségével. MünCh.med.Wschr. 1968, 110, 50, 2923-2927. sz.o.: 9.

4585. Domanig, E. és mtsai: Új típusu pacemaker-ek. Wien.klin.Wschr. 1968, 80, 48, 914-915. sz.o.: 8.

4586. Hermann, A. - Stuhlfauth, K.: Alvás hasonfekve, mint a kezdődő tüdőemphysema megelőzése és mint a krónikus bronchitis tartós gyógymódja. Münch.med.Wschr. 1969, 111, 9, 465-471. sz.o.: 15.

4591. Hertle, F. H.: Klinikai ergometria. Münch.med.Wschr. 1968, 110, 50, 2942-2951. sz.o.: 23.

4593. Chopra, M. P. és mtsai: Lignocain terápia akut szívizom infarktus után. Brit.med.J. 1969, 1, 5638, 213-216, sz.o.: 9.

4595. Dismukes, W. E.: Virusos hepatitis társulása tiltott kábítószeres parenteralis használatával. J.Amer.med.Ass. 1968, 206, 5, 1048-1052. sz.o.: 10.

4597. Guédon, J.: Az arteriális hypertensio aethio-pathogen formái. Rev.Prat./Paris/ 1969, 19, 2, 189-198. sz.o.: 13.

4602. Uszpenszkij, J. N. és mtsai: A hypertoniás betegek artériás tonusa és annak funkcionális változásai a keringési rendszerben. Ter.Arkh. 1969, 41, 1, 43-48. sz.o.: 9.

4604. Teuscher, R. és mtsai: Diabetes-screening és diagnosztika. Schweiz.med.Wschr. 1969, 99, 12, 420-427. sz.o.: 18.

4605. Petrides, P.: Az öregkori diabetes a gyakorló orvos kezelésében és gondozásában. Wien.med.Wschr. 1969, 119, 10, 185-191. sz.o.: 19.

Sebészet:

4583. Kohlhaas, M. K.: A sterilizálás tisztázatlan kérdései. Med.Welt, 1969, 20, 1, 62-64. sz.o.: 7.

4588. Petrover, M.: A periodikus dialysis. Concours méd. 1969, 91, 2, 261-271. sz.o.: 14.

4598. Milan, R. S.: A diabeteses beteg műtéti elő- és utókezelése. Medico/Méx./ 1968, 18, 8, 53-55. sz.o.: 8.

4603. Kümmerle, F. - Nagel, M.: A krónikus pancreatitis resectio terápiaja. Dtsch.med.Wschr. 1969, 94, 12, 573-578. sz.o.: 11.

4611. Weber,B. G.: Kockázatok az orthopaediában.
Schweiz.med.Wschr. 1969,99,1,1-7. sz. o.: 19.

4612. Zittel,R.X. - Heinze,V.: A vesetransplantatio.
Dtsch. Arztebl. 1968,65,30,1673-1674. sz.o.: 5.

Szülészet - Nőgyógyászat:

4589. Bayer,H.: Az antenatalis veszélyeztetettségi állapotok felismerése. Z. ärztl. Fortbild. 1968,62,24,1299-1304.
sz.o.: 11.

4600. Kobyletzky,D.: Javaslatok a gyógyszeres kezelés kockázatának tisztázására az emberi terhesség korai szakában. Fortschr.Med. 1969,87,1,1-2, sz.o.: 12.

4610. Williams,J.D. és mtsai: Nőgyógyászati ambulans betegek tünetmentes húgyuti fertőzései. Brit.med.J. 1969,1,
5635,29-31. sz.o.: 9.

Varia:

4587. Eberhartiger,C.: Adatok az akne vulgaris helyi kezeléséhez. Wien. med.Wschr. 1969,119,2,25-27. sz.o.: 7.

4590. Rosenheim,M.: A világ egészsége holnapután.
WHO Chron. 1969,23,2,51-54. sz.o.: 8.

4599. Albahary,C. és mtsai: Delirium tremens. Concours méd. 1969,91,5,829-834. sz. o.: 12.

4601. Pelz,L.: Jogi problémák chromosomaaberratio hordozóknál és intersexualis torzfejlődésű betegnél. Dtsch. Gesund. -Wes. 1968,23,49,2335-2337. sz. o.: 6.

4607. Halpern,B.: Antilymphocyta serum. Concours méd. 1969,91,1,63-70. sz. o.: 8.

4609. Hellbrügge,T. és mtsai: Kisgyermekek látászavarainak korai diagnosztikája. Fortschr. Med. 1969,87,8,345-348. sz.o.: 10.

4613. Koller, S.: Szubjektív és objektív szempontok a terápiakutatásban. Arch.phys.Ther./Lpz./ 1968,20,5,249-252. sz. o.: 8.

Témabibliográfiák:

Gyógyszertan:

- K.4502/69. Maláriaellenes szerek daganatellenes hatása. 4 t.
K.4505/69. Chloroquinaldol 52 t.
K.4522/69. B₁ vitamin túlérzékenység. 5 t.

Belgyógyászat:

- K. 4499/69. Leptospirosis különös tekintettel az immunológiára. 20 t.
K.4500/69. Secundaer pulmonalis haemosiderosisok. 13 t.
K4511/69. Szérumfehérjék változatai különböző megbetegedésekben. 62 t.
K.4524/69. A nagyerek auscultatioja. 60 t.
K.4531/69. A fertőző betegségek cardialis szövőd-ményei. 51 t.
K. 4532/69. Hyperthyreosis és diabetes mellitus közötti összefüggés. 17 t.
M 4534/69. Belbetegségek psychoterápiája. 12 t.
K. M. 4537/69. Serum fehérje-frakciók változásai 51 t.
K. M. 4538/69. Renalis rachitis. 72 t.
K.4542/69. Proteinuria. 66 t.
K.4543/69. A pruritus belgyógyászati vonatkozásai. 36 t.

Sebészet:

- K. 4492/69. Nyelőcső anastomosisok drótvarattal.
12 t.
- K.M.4493/69. Spondylarthrosis. 43 t.
- K.M.4495/69. Ischias és lumbalis discopathia klinikai diagnosztikája. 32 t.
- K.4512/69. Tüdőműtött gyermekek késői gyógyeredménye. 15 t.
- K.4518/69. Új ragasztóanyagok használata a gyomor-bél műtéteinél. 16 t.
- K.4535/69. A vastagbél sebészete. 13 t.
- K.4536/69. A nyelőcső anatómiája és sebészete.
30 t.

Szülészet - Nőgyógyászat:

- K.4507/69. Magzatvíz -embolia. 11 t.
- K.M.Sz.4508/69. Ujszülöttek vacuum extractio okozta szülési károsodásai. 54 t.
- K. 4514/69. A méh fejlődési rendellenességei különös tekintettel szülészeti kihatására. 21 t.
- K.M.4521/69. Magzat és nőgyógyászati betegségek.
72 t.

Ideg - elmegyógyászat:

- K.M.4503/69. A liquor élettana és kórélettana. 102 t.
- K.4506/69. Psycho-galván bőrellenállás műszeres vizsgálata. 20 t.
- K.4509/69. Dysraphia. 21 t.
- K.4510/69. Sclerosis multiplex. 109 t.

Onkologia:

- K.4513/69. Vesecysták és vesetumorok együttes megjelenési formái. 9 t.
- K. M. 4515/69. Malignus tumorok spontán regressioja. 47 t.
- K.4527/69. Cushing syndromával kapcsolatban fel-
lépő tumorok. 52 t.
- K.M. 4539/69. Coecum tumorok. 117 t.
- K. M.4541/69. A mediastinum daganatai. 30 t.

Varia:

- K.M. 4494/69. Meteoropathia. 81 t.
- K.4496/69. Ritka sportsérülések. 49 t.
- K. M.4501/69. Pterygium -syndroma. 30 t.
- K. M. 4504/69. Légnedvesség hatása az emberi szer-
vezetre. 27 t.
- K.4519/69. Tejsav meghatározási metodikák szé-
rumban, plasmában, vérben. 36 t.
- K. 4520/69. A gyógyszergyártás igazságügyi vonat-
kozásai. 32 t.
- K. 4523/69. Situs inversus totalis - situs inversus
viscerum. 25 t.
- K.M.4525/69. Szájüregi és gége gombás megbetegedé-
sek. 46 t.
- K. M.4526/69. A fül gombás megbetegedései. 32 t.
- K.M.4540/69. A munkaidő felhasználása és hatása
fekvőbeteg gyógyintézetekben. 24 t.

Jelmagyarázat:

sz.o. = szabvány oldal

Sz. = szovjet

t. = tétel

K. = külföldi

M. = magyar

A betűk után szereplő szám a bibliográfia sorszáma.

XX

JELÉN SZÁMUNK CIKKEINEK REFERÁTUMAI

XX

Ernő SZABÓ

Say it briefly

Reading medical papers their wordiness, the professional jargon often imparts the opinion that rather the quantity of the text increases than knowledge itself. Therefore rational shortening of the text is important. Both logical sequence and style have to be shortened. Examples of misused expressions and sentences are presented and their correct variants given.

Zsuzsanna POLLÁK

Abstract - Report - Summary

The report presents a review on the method of abstracting medical papers. The abstract has to answer following questions: the aim of the paper, material and method, results, appreciation of the result. As to the length of the abstract it should not be under 70 words and not exceed the 250 words. The author's abstract should be given preference. The editors should give models of abstracts to promote the preparation of uniform and substantial synopses facilitating conventional and mechanical retrieval.

Viola HARKÓ-R.

The first permanent Hungarian Medical Faculty at Nagyszombat /1770-1777/

Hungarian medical education is celebrating its 200th anniversary in 1970. The report gives a review of the first seven years of medical training at Nagyszombat /the

present Trnava/. The medical chair founded by Maria Theresia /Statuta Universitatis Tyrnaviensis/ was organized by Van Swieten. In the first years neither the time required for study nor the syllabus was fixed, the number of hospital beds was extremely low, section material was scarce, the establishment of a botanic garden, as well as of the chemical laboratory was a matter of years. Despite all the difficulties the economic and intellectual unselfishness of the first medical staff /Plenck, Trnka, Winterl/ accomplished the task and the graduating physicians fully met the scientific level of those days.

Mihály NÉMETH-CSÓKA - Imre WAGNER

"Multiple choice" - a form of postgraduate medical training

The method of "multiple choice" has been introduced at the report meetings of the County Hospital of Pécs. About 4 to 5 answer variants are annexed to the 20 to 30 questions. The participants have to underscore the correct answer/s/. From the summation of the answers the scientific committee of the hospital gets a notion on the domain requiring additional information. It has been found that young physician have a higher knowledge in basic sciences than the elder ones, whilst the clinical knowledge of elder physicians in on a higher level than that of the younger ones. The subject matter of the report meetings is compiled with the aim to supplement these deficiencies. The method securesfull incognito of the participants.

To begin with the questions appearing in the British Journal of Hospital Medicine have been used it has been

found, however, that the English term of the disease and treatment aspects quite often did not agree with the Hungarian concept and the questions had to be adapted. Actually the Scientific Committee of the Hospital takes charge of the quiz.

Éva KERÉNYI

The II. Meeting of Information Exchange in Health Education of the Socialist Countries

Experts of Health Education met for the first time at a symposium in Rostock and decided to extend co-operation between the Institutes of Health Education of the Socialist Countries. As a first step the German Democratic Republic elaborated a common work schedule and compiled a list of catchwords concerning health education for the UDC. The work was started in 1968 at a meeting in Dresden and continued at the 2. meeting at Budapest in 1969. The participants were delegates from the USSR, the German Democratic Republic, Czechoslovakia, Bulgaria and Yugoslavia. The most important suggestions were: the setting up of a bibliographical basis, exchange of abstracts, the regular exchange of the foreign thematics of health education, standardization of health education terminology and its publication in form of a dictionary, co-ordination of the collection of health education libraries, a retrospective bibliography comprising basis works on health education to be published commonly, agreement on the use of uniform UDC numbers. Finally the 1970 work plan was discussed.

Éva KERÉNYI

Analytical recording and catalogization of non-
conventional documents

At the Library of the Center of Health Education the various documents are of prime importance. The report describes in detail the different methods of recording the individual types of documents /pamphlets, translations, research reports, separates, film slips, records, posters, leaflets, leporellos, etc./ in a uniform thematic catalogue.

Ádám SZENDEI

Information marketing

To diffuse information the large countries publish world abstracting journals and indices. For small nations this would be an unnecessary expenditure, they have simply to subscribe to the journals. However, small nations have to know more languages than the big ones. Nevertheless, it is not enough to dispose of the journals and to know the languages, the information has to be diffused quickly to the specialists. This can be promoted by information marketing. Its most important elements are publicity and prompt service.

Эрнэ САВО

Не тратить много слов!

Медицинские статьи очень пространные, иногда написаны на специальном жаргоне, при чтении их часто создается впечатление, что в специальной литературе увеличиваются не столько знания, сколько количество текста. Очень важно разумное сокращение текстов. Необходимо сократить двояким способом: логическим и грамматическим-стилистическим. Статья излагает часто встречающиеся в венгерских медицинских текстах ошибки.

Жужанна ПОЛЛАК

Экстракт - реферат - выводы?

Автор сообщает о способе реферирования специальных статей. Хороший реферат должен дать ответ на следующие вопросы: цель статьи, исследованный материал, предмет и результат исследования, методика, оценка результатов. Объем хорошего реферата: 70-250 слова. Желательно, чтобы редакции специальных журналов дали схему к подготовке единых рефератов.

Виола Р. ХАРКО

Первые годы первого венгерского медицинского факультета в г. Надьсомбат /1770-1777/

В 1970-ом году празднуют 200-летие начала подготовки венгерских врачей. Статья излагает пер-

вые 7 годы медицинского факультета в г. Надь-
сомбат /Трнава/. Первый венгерский медицинский
факультет создавался вследствие распоряжения
мари Терезии /Statuta Universitatis Tyrnaviensis/
Организационной работой занимался Ван Свитэн.
В первых годах факультет не имел выработанный
учебный план, не было достаточного количества
больничных коек для исследования, не имели дос-
таточно секционного материала, не было решено
дело химического лаборатория. Но несмотря на
излаганные трудности, много из медиков надь-
сомбатского факультета стали известными врачами,
что являлся результатом самоотверженной работы
профессоров /Пленк, Трика, Винтерл/.

Михай НЕМЕТ-ЧОКА - Имре ВАГНЕР

"Мальтипл чойс" - метод для усовершенствовани-
вание врачей

В областной больнице г. Печ вводили "мальтипл
чойс", т.е. 20-30 вопросы с 4-5 вариантами от-
ветов. Врачам, участвующим на реферативных сес-
сиях /ежемесячно/ дали 1-1 вопросник с вопросами
и им приходилось подчеркнуть тот ответ, который
они считали правильным.

Анализ объединенных ответов помогал науч-
ному совету больницы в том, чтобы выявляли,
в которой области медицины врачи коллективы
нуждаются в усовершенствовании их знаний. Вы-
являлось, что напр. молодые врачи более подго-

товлены в области основных наук, старые' зато в области клинических знаний. Материал дальнейших совещаний составляется таким образом, чтобы эти пробелы пополнились. Метод обеспечит инкогнито присутствующих.

Ева КЕРЕНЬИ

2. совещание об информационной деятельности
в области гигиенического просвещения социа-
листических стран

Эксперты, занимающиеся с проблемами информационной работы в области гигиенического просвещения встречались первый раз в г. Росток /ГДР/, где приняли решение о том, что заведующие институтами гигиенического просвещения расширяют свои связи в области просветительной работы. Представители ГДР выработали общий план работы и составили таблицу с УДК-цифрами на выражение предметных слов гигиенического просвещения. Совместная работа начиналась на съезде в Дрездене /1968/ и продолжалась на будапештском съезде в 1969-ом году. Принимали участие представители СССР, ГДР, ЧССР, Болгарии, Югославии и Венгрии. Самые важные решения съезда: создание библиографической базы, обмен реферативными карточками, систематический обмен темами гигиенического воспитания, выработка единой терминологии в области гигиенического просвещения и издание их в форме словаря, координирование круга комплектования.

библиотек гигиенического просвещения, ретроспективная переработка основных трудов, занимающихся с вопросами гигиенического воспитания, и тд. Участники совещания обсуждали тоже план работы 1970-го года.

Ева КЕРЕНЬИ

Регистрация и раскрытие нетрадиционных документов

В библиотеке Центра гигиенического просвещения /Будапешт/ считают самыми важными не традиционными документами /т.е. не книги и журналы/. Статья частично излагает методы регистрации брошюр, переводов, отчетов об исследовательской работы, отдельных оттисков, диафильмов, грамофонных пластинок, плакатов, лепорелло, летучих листков и тд. и раскрытие их в едином тематическом каталоге.

Адам СЕНДЕИ

Рынок информации

Великие народы с целью распространения информации выдают большие индексы и реферативные журналы. Малые народы не в состоянии выдать реферативные журналы в мировом объеме. Считается, что эти пробелы более-менее попольнимы импортированием заграничных индексов и реферативных журналов разных стран. Нужно считаться с прямой необходимостью: сыны малых народов должны научить боль-

ше языков.

Если иностранные языки знают в достаточном количестве и качестве, необходимо далее, чтобы ускорялся темп циркуляции информации между специалистами. Хороший маркетинг информации поможет в ускорении и координации информации. Самые важные элементы маркетинга информации: реклама в хорошем смысле слова и быстрое обслуживание.

Az OOKDK könyvtára segíteni szeretne a hálózatahoz tartozó könyvtárak szűkös könyvbeszerzési keretén. Ezért azzal a tervvel foglalkozik, hogy - bizonyos határok között - beszerzi azokat a műveket, amelyeket a hálózat könyvtárai be szeretnének szerezni, de pénzügyi lehetőségeik ezt nem engedik meg.

Ezért kérjük a hálózat könyvtárosait, katalóguscédulán közöljék, melyek azok a művek, amelyeket be szeretnének szerezni /azokon kívül, amelyeket megvesznek/, hogy az OOKDK azokat - saját tulajdonjogának fenntartása mellett - megvásárolja.

A könyv beérkezéséről és a kölcsönzés lehetőségéről az Orvosi Könyvtáros "Válogatás az OOKDK új könyveiből" c. mellékletéből szerezhetnek majd tudomást.

Válogatás az OOKDK új könyveiből :

Der Augenarzt. Bd.1. Hrsg. Karl Velhagen. 2. überarb. Aufl. Leipzig, Thieme, 1969. 849 p.

Cerebral blood flow. Clinical and experimental results. Ed. M.Brock, C.Fieschi etc. Berlin-Heidelberg-New York, Springer, 1969. 291 p.

ELMALEH, H.: Glandes endocrines et régulation hormonale. Paris, Dunod, 1969. 261 p.

L'ergométrie en cardiologie. Symposion organisée sous le patronage de la Société Européenne de Cardiologie à Freiburg, 1967. /Mannheim, Boehringer, 1968./ 252 p.

Familienplanung. Erster Ärztlicher Fortbildungskurs der medizinischen Fakultät der Justus Liebig-Universität, Giessen, über Fragen der Kontrazeption, 1967. Hrsg. R.Kepp, H.Koester. Stuttgart, Thieme, 1968. 114 p.

FEINE, Ulrich - ZUM WINKEL, Karl: Nuklearmedizin. Szintigraphische Diagnostik. Stuttgart, Thieme, 1969. 432 p.

FUCHS, Günter: Mathematik für Mediziner und Biologen. Berlin etc. Springer, 1969. 212 p.

Forschung von heute, Gesundheit von morgen. /Zum 20. Jahrestag der DDR./ Red. G.Brüschke. Berlin, Volk u. Gesundheit, 1969. 330 p.

Gastroenterologie. Hrsg. M.Gülzow, K.A.Koelsch etc. Jena, VEB Fischer, 1969. 754 p.

L'hôpital de demain. Principes d'organisation Normes architecturales. Structures fonctionnelles 2.ed. Paris, Masson, 1969.

Tome 1.: AUROUSSEAU, P. - CHEVERRY, R.: L'hôpital d'adultes. 775 p.

INGEHORST, W. - KANTSCHKE, T. - HUBITSCH, G.: Diabetes mellitus und Operation. Ein Leitfaden. Stuttgart, Fischer, 1969. 107 p.

KELLER, [Walter] - WISKOTT, [Alfred]: Lehrbuch der Kinderheilkunde. Hrsg. A. Wiskott. 3. Aufl. Stuttgart, Thieme, 1969. 1172 p.

KLEIN, E.: Die Schilddrüse. Diagnostik und Therapie ihrer Krankheiten. Berlin etc. Springer, 1969. 159 p.

Lehrbuch der Inneren Medizin. Bd. 1-2. Hrsg. Helmut Dennig. 8. Aufl. Stuttgart, Thieme, 1969.

Maligne Tumoren in Kindesalter. Hrsg. F. Rehbein. Stuttgart, Hippokrates, 1969. 400 p.

PETERSEN, P.: Psychiatrische und psychologische Aspekte der Familienplanung bei oraler Kontrazeption. Eine psychiatrische-endokrinologische und sozialpsychologische Untersuchung. Stuttgart, Thieme, 1969. 115 p.

PIRTKIEN, R.: Krankheiten des modernen Menschen. Stuttgart, Paracelsus, 1969. 192 p.

Therapie maligner Tumoren, Hämoblastome und Hämoblastosen. Hrsg. E. Holder etc. Stuttgart, Enke.

Bd. 1. Pathologie und Chemotherapie. Hrsg. F. Meythaler. 1966. 971 p.

Bd. 2. Die operative Behandlung der Geschwülste. Hrsg. E. Holder. 1968. 943 p.

Bd. 3. HESS, F.: Die Strahlentherapie. 1969. 182 p.

YASARGIL, M. G.: Microsurgery, applied to neurosurgery. Stuttgart-London, Thieme-Academic Press, 1969. 230 p.

REISSNER, I.: Einführung in die medizinische Dokumentation. Frankfurt/M. Akademische Verl. 1967. 211 p.

AZ ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

ÉS

DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

1970. évi kiadványai

1970. évben az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ az alább felsorolt kiadványai és szolgáltatásai rendelkezők meg:

Magyar Orvosi Bibliográfia

Teljességre törekvően közli a hazai orvostudományi és határterületi szaklapokban megjelent közlemények, továbbá könyvek és más dokumentumok szerzőjének nevét, a mű /közlemény/ címét és egyéb, a visszakereséshez szükséges bibliográfiai adatait. Közli a hazai kongresszusokon, szimpozionokon stb. elhangzott előadások címét, az előadó nevét, stb. is. Tartalmazza továbbá a magyar szerzők külföldön megjelent cikkeinek bibliográfiai adatait. Minden kötet név- és tárgymutatóval rendelkezik.

Az évenként hatszor megjelenő kiadvány előfizetési ára egy évre 380.—Ft.

Hungarian Medical Bibliography

A magyar orvostudományi szakirodalom válogatott közleményeinek mintegy 1000 - 1200 angol nyelvű kivonatát tartalmazza. Évenként egyszer jelenik meg. Külföldi cserekapcsolatok létesítésére igen alkalmas. A két kötetes mű előfizetési ára 250.—Ft.

Az Orvosi Könyvtáros

c. folyóirat ismerteti az orvosi könyvtárügy helyzetét, képet ad a könyvtártechnika haladásáról, ismerteti a könyvtártudománynak az orvosi könyvtárosokat közelebbről érdeklő külföldi irodalmát, módszertani tájékoztatást és segítséget nyújt az egészségügy területén működő könyvtárosoknak, elősegíti a könyvtárközi együttműködést és általában a könyvtári állomány racionálisabb felhasználását, végül terjeszti a korszerű dokumentációs és tájékoztatási módszereket.

Évenként négyszer jelenik meg. Előfizetési ára egy évre: 60.—Ft.

Tuberkulózis és Tüdőgyógyászati Referáló Szemle

Az Országos Korányi Tbc. Intézet munkaközössége szerkeszti. A jelentékeny külföldi tüdőgyógyászati szaklapok közleményeinek referátumait, vagy cibibliográfiáját közli.

Évenként négyszer jelenik meg. Előfizetési ára egy évre 112.—Ft.

Gyógyszerészeti és Gyógyszerterápiás Dokumentációs Szemle

Az Országos Gyógyszerészeti Intézet Könyvtárába járó 150 folyóirat cikkeinek bibliográfiai adatait /a szerzők/ neve, a cikk címe /eredeti nyelven/, a publikáló folyóirat évfolyama /kötet,- füzet,- oldalszám/ közli. A részletes szakbesztás megkönnyíti az évenként közölt közel 7000 tétel visszakeresését.

Évenként négyszer jelenik meg. Előfizetési ára egy évre 80.—Ft.

Tájékoztató a külföldi könyvekről

A külföldi könyvbeszerzés megkönnyítésére adja ki az OOKDK ezt az ajánló bibliográfiát. Egy-egy kiadvány mintegy 250 könyv bibliográfiai adatait, kiadóját és árát közli.

Évenként négyszer jelenik meg. Előfizetési ára egy évre 28.—Ft.

Anaesthesiológiai cikkgyűjtemény

A cikkgyűjtemény 1970-től kéthavonként jelenik meg és elsősorban anaesthesiológiai és reanimációval foglalkozó eredeti cikkeket közöl.

Évi előfizetési ára 120.—Ft.

A hazai szakkönyvtárakban megtalálható orvostudományi folyóiratok lelőhely- és rövidítés jegyzéke

Az elfogyott és gyakran keresett "Orvostudományi folyóiratok jegyzéke" pótlására jelentetjük meg a kiadványt, amely nem csak könyvtárosoknak és dokumentációval-információval foglalkozóknak, hanem minden szakirodalmi tevékenységet folytató orvos számára jelent nagy segítséget.

Megjelenik:1970 őszén, ára kb. 80.—Ft.

Szörő Zoltán dr: Az intenzív terápiás osztályok szervezése.

Forgács Iván dr: Renális és renovasculáris hypertonia.

Pollák Zsuzsa dr: Sürgős ellátást igénylő csecsemő és gyermekgyógyászati betegségek diagnosztikája és terápiája.

E három témabibliográfia, egyenként többszáz válogatott bibliográfiai adaton kívül bevezető tanulmányt is tartalmaz, amely a téma időszerű kérdéseit a legújabb szakirodalom alapján ismerteti.

Egy-egy témabibliográfia ára kb. 30.—Ft.

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

ÉS

DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Budapest, VIII. Szentkirályi u.21.

Telefon: 343-736, 343-788

